EUROOPAN KOMISSIO

EUROOPAN UNIONIN
ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 17.4.2013
JOIN(2013) 6 final

2013/0107 (NLE)

Yhteinen ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyllä Euro–Välimeri-sopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa esitettävästä unionin kannasta suosituksen antamiseen pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) täytäntöönpanosta

PERUSTELUT

Marokkoa ja EU:ta yhdistää Euro–Välimeri-assosiaatiosopimus, joka on ollut voimassa maaliskuusta 2000. Osapuolet hyväksyivät sopimuksen pohjalta heinäkuussa 2005 Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) puitteissa viisivuotisen EU–Marokko-toimintasuunnitelman.

EU:n ja Marokon suhteet ovat kehittyneet ja kypsyneet huomattavasti näissä puitteissa. Lokakuussa 2008 hyväksytty pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva yhteinen asiakirja lähensi suhteita entisestään ja vahvisti niitä merkittävästi politiikan, turvallisuuden, talouden ja kaupan aloilla sekä useilla muilla osa-alueilla ja kansojen välisten suhteiden osalta.[1]

Euroopan naapuruuspolitiikan toimintasuunnitelman voimassaolo päättyi heinäkuussa 2010, minkä takia katsottiin tarpeelliseksi neuvotella ja tehdä uusi toimintasuunnitelma, joka perustuu pitkälle edistyneen maan asemaa koskevassa yhteisessä asiakirjassa esitettyihin tavoitteisiin ja pyrkimyksiin. Osapuolet päättivät kuitenkin jatkaa vuonna 2005 tehdyn toimintasuunnitelman soveltamista, kunnes uusi suunnitelma valmistuu.

EU:n ja Marokon suhteet liittyvät alueen yleiseen poliittiseen tilanteeseen, joka on ollut muutostilassa vuoden 2011 alusta lähtien.

Yhteisessä tiedonannossa Euroopan parlamentille ja neuvostolle *Uusi strategia muutostilassa olevia naapurimaita varten* hahmotellaan uusi lähestymistapa, jonka tavoitteena on pidemmälle viety eriyttäminen. Tämä tarkoittaa sitä, että kukin kumppanimaa voi kehittää EU-suhteitaan omien toiveidensa, tarpeidensa ja kykyjensä mukaan, noudattaen kuitenkin samalla molemminpuolisen vastuun periaatetta ja sitoutuen ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion yleismaailmallisiin arvoihin sekä yhdessä sovittujen painopisteiden noudattamiseen. Tässä uudessa toimintasuunnitelmassa määritellään selkeästi EU:n ja Marokon etuoikeutetun kumppanuuden keskeiset tavoitteet ottaen täysimääräisesti huomioon pitkälle edistyneen maan asema ja osapuolten suhteiden kattavuus.

Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) on käynyt läheisessä yhteistyössä Euroopan komission yksiköiden ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa alustavia keskusteluja Marokon kanssa. Niiden pohjalta on päästy yhteisymmärrykseen toimintasuunnitelman luonnoksesta ja erityisesti ensisijaisten hankkeiden luettelosta. EU–Marokko-assosiaationeuvoston viimeisimmässä kokouksessa 23. huhtikuuta 2012 osapuolet totesivat pääsevänsä pian yhteisymmärrykseen; sopuun päästiinkin lopulta marraskuussa 2012. Osapuolet ilmoittivat toisilleen teknisten neuvottelujen loppuun saattamisesta kirjeenvaihdolla 28. marraskuuta 2012 (EUH) ja 10. tammikuuta 2013 (Marokko).

Uusi EU–Marokko-toimintasuunnitelma (2013–2017), jolla pannaan täytäntöön Marokon pitkälle edistyneen maan asema, on lähivuosina keskeinen työkalu EU:n ja Marokon kahdenvälisissä suhteissa. Se ohjaa Marokon ja EU:n suhteita kohti tiiviimpää yhteistyötä. ENP toimii edelleen liikkeelle panevana voimana tarjoten suhteiden kehittämiselle yhtenäisen strategisen toimintakehyksen, joka perustuu muun muassa kumppanuuteen ja yhteisvastuuseen sekä tulosten perusteella tapahtuvaan eriyttämiseen ja tarpeisiin mukautettuun tukeen.

Euroopan komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä ’korkea edustaja’, esittävät ohessa yhteisen ehdotuksen neuvoston päätökseksi

[1] EU–Marokko-assosiaationeuvosto hyväksyi asiakirjan 13.10.2008.

EU–Marokko-assosiaationeuvostossa esitettävästä Euroopan unionin kannasta toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa koskevan suosituksen antamiseen.

Euroopan komissio ja korkea edustaja kehottavat neuvostoa hyväksymään ohessa esitetyn yhteisen ehdotuksen neuvoston päätökseksi.

2013/0107 (NLE)

Yhteinen ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyllä Euro–Välimeri-sopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa esitettävästä unionin kannasta suosituksen antamiseen pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) täytäntöönpanosta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,

ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välistä assosiointia koskevan Euro–Välimeri-sopimuksen tekemisestä 24 päivänä tammikuuta 2000 tehdyn neuvoston ja komission päätöksen 2000/204/EY, EHTY ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan,

ottaa huomioon komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euro–Välimeri-sopimus Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista allekirjoitettiin 26 päivänä helmikuuta 1996, ja se tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

(2) Osapuolet aikovat sopia uudesta, pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevasta Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) EU–Marokko-toimintasuunnitelmasta (2013–2017), joka kuvastaa osapuolten etuoikeutettua kumppanuutta ja jolla tuetaan Euro–Välimeri-sopimuksen täytäntöönpanoa, sillä siinä on määritetty käytännön toimenpiteet, joiden avulla sopimuksen tavoitteet voidaan saavuttaa,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyllä Euro–Välimeri-sopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa esitettävä Euroopan unionin kanta pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan, Euroopan naapuruuspolitiikan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017)

täytäntöönpanoon perustuu tämän päätöksen liitteenä olevaan assosiaationeuvoston suositusluonnokseen.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

Luonnos

SUOSITUS

pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan, Euroopan naapuruuspolitiikan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) täytäntöönpanosta

EU–Marokko-assosiaationeuvosto, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euro–Välimeri-sopimuksen 80 artiklassa assosiaationeuvosto valtuutetaan antamaan aiheellisia suosituksia sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

(2) Euro–Välimeri-sopimuksen 90 artiklan mukaan osapuolet toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi, ja huolehtivat siitä, että sopimuksessa vahvistetut tavoitteet saavutetaan.

(3) Euro–Välimeri-sopimuksen osapuolet ovat hyväksyneet Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanemiseksi.

(4) ENP:n EU–Marokko-toimintasuunnitelmalla tuetaan Euro–Välimeri-sopimuksen täytäntöönpanoa, sillä osapuolet ovat yhteisymmärryksessä määrittäneet käytännön toimenpiteet, jotka ohjaavat sopimuksen täytäntöönpanoa.

(5) Toimintasuunnitelmassa on tarkoitus toisaalta määrittää käytännön toimenpiteet, joiden avulla osapuolet voivat täyttää Euro–Välimeri-sopimuksesta johtuvat velvoitteensa, ja toisaalta luoda laajempi kehys EU:n ja Marokon suhteiden lujittamiselle niin, että edetään huomattavaan taloudelliseen yhdentymiseen ja syvennetään poliittista yhteistyötä Euro–Välimeri-sopimuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti,

(6) ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Ainoa artikla

Assosiaationeuvosto suosittaa, että osapuolet panevat täytäntöön liitteenä olevan, Euroopan naapuruuspolitiikan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017), jolla pannaan täytäntöön pitkälle edistyneen maan asema, siltä osin kuin tällä pyritään saavuttamaan Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen tavoitteet.

Tehty […]

Assosiaationeuvoston puolesta

Puheenjohtaja

LIITE

EUROOPAN NAAPURUUSPOLITIIKKA

LUONNOS MAROKKOA KOSKEVAKSI TOIMINTASUUNNITELMAKSI PITKÄLLE EDISTYNEEN MAAN ASEMAN TÄYNTÖÖNPANOA VARTEN (2013–2017)

I. JOHDANTO

Euroopan naapuruuspolitiikassa (ENP) asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet, jotka perustuvat keskinäiseen vastuuseen sekä yhteisiin ja vastavuoroisesti tunnustettuihin arvoihin – demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen, hyvään hallintotapaan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Lisäksi Euroopan naapuruuspolitiikan perustana ovat markkinatalouden, vapaan kaupan, kestävän kehityksen ja köyhyyden vähentämisen periaatteet sekä poliittisten, taloudellisten, yhteiskunnallisten ja institutionaalisten uudistusten täytäntöönpano. Siihen kuuluu myös rauhan ja vakauden alueen luominen, mukaan lukien kriisien hallinta sekä konfliktien ehkäiseminen ja ratkaiseminen alueella. Marokko jakaa nämä arvot ja periaatteet, jotka ovat viitoittaneet sen politiikkojen laadintaa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Euroopan unionin (EU) ja Marokon kumppanuus käynnistyi alun perin kauppasopimuksella vuonna 1969. Kumppanuus syveni vuonna 1996 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen ja ENP:n ansiosta. Niiden avulla on lujitettu poliittisia, taloudellisia ja kauppasuhteita sekä kehitetty kulttuurivaihtoa ja ihmisten välisiä yhteyksiä. Marokon ja EU:n suhteet ovat kehittyneet assosiaatiosopimuksen pohjalta asteittain ja vakaasti kohti todellista kumppanuutta, jonka myötä Marokosta on tullut EU:n etuoikeutettu kumppani.

Lokakuussa 2008 hyväksytty yhteinen asiakirja kahdenvälisten suhteiden vahvistamisesta / pitkälle edistyneen maan asemasta aloitti uuden vaiheen unionin ja Marokon suhteissa. Yhteinen asiakirja vahvistaa EU:n ja Marokon etuoikeutettua kumppanuutta asettamalla uusia kunnianhimoisia tavoitteita poliittisten, taloudellisten ja ihmisten välisten suhteiden syventämiseksi. EU:n ja Marokon huippukokouksessa Granadassa maaliskuussa 2010 vahvistettiin nämä kunnianhimoiset tavoitteet ja korostettiin EU:n ja Marokon kumppanuuden erityisluonnetta. Osapuolet pyrkivät edelleen vahvistamaan suhteiden erittäin korkealla tasolla tätä esimerkillistä ja kumpaakin osapuolta hyödyttävää kumppanuutta ratkaistakseen pysyvästi yhteiset poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset haasteet.

Edistyminen kohti hyvää hallintotapaa sekä poliittiset ja yhteiskunnallis–taloudelliset uudistukset ovat yhteisiä periaatteita pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanossa. Kumppanuus edellyttää, että Marokko lujittaa sitoumustaan panna täytäntöön aloittamansa merkittävät uudistukset ja syventää niitä poliittisella tasolla erityisesti demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen osalta sekä taloudellisella ja yhteiskunnallisella tasolla varsinkin kestävän edistyksen saavuttamiseksi inhimillisen kehityksen osalta. EU:n tuki suhteutetaan vastaamaan tavoitteita ja Marokon edistymistä uudistusten toteuttamisessa sekä maan tarpeita ja valmiuksia. EU ja Marokko jatkavat ponnistelujaan näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon 1. heinäkuuta 2011

annetun Marokon uuden perustuslain sekä EU:n uuden strategian, joka liittyy demokratiaan ja yhteiseen vaurauteen tähtäävään kumppanuuteen eteläisen Välimeren maiden kanssa.

EU tunnustaa, että lähentyminen Euroopan unioniin on perustavanlaatuinen osa Marokon ulkopolitiikkaa. Marokko tavoittelee mahdollisimman läheistä suhdetta EU:hun, jotta se saisi tukea ja kannustusta pyrkimyksilleen nykyaikaistaa politiikkaansa, avata talouttaan ja lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Lisäksi Marokko näkee kumppanuuden tärkeimpänä keinona edistää toimintansa yhdenmukaistamista ja koordinointia EU:n kanssa yhteisen edun kannalta keskeisissä kysymyksissä. Osapuolet katsovat, että tämän prosessin tuomia etuja tehostaa Maghreb-maiden alueellinen yhdentyminen. Ne vahvistavat sitoutuneensa tekemään yhteistyötä sen varmistamiseksi, että alueellinen yhdentyminen saadaan uudelleen vauhtiin. Lisäksi osapuolet sopivat jatkavansa keskusteluja tulevan sopimuksen luonteesta ja muodosta ottaen huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 artiklan sekä Marokon pyrkimykset saada aikaan uusi vastavuoroisia suhteita koskeva sopimus.

ENP:n EU–Marokko-toimintasuunnitelman avulla on voitu hyödyntää assosiaatiosopimuksella käyttöön otettuja välineitä kohdennetummin ja tukea Marokon tavoitetta lähentää maan taloudellisia ja yhteiskunnallisia rakenteita tiiviimmin unionin rakenteisiin.

Uusi pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskeva toimintasuunnitelma on merkittävä askel jatkuvassa prosessissa, jonka tavoitteena on lujittaa Marokon ja EU:n suhteita ja jonka puitteissa otetaan käyttöön kaikki pitkälle edistyneen maan asemaan liittyvät vipuvaikutukset, keinot ja välineet.

Tämä väline edistää sellaisten politiikkojen ja toimenpiteiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa, joilla lujitetaan oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksia, tuetaan talouskasvua, työllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä köyhyyden vähentämistä ja ympäristönsuojelua ja edistetään siten kestävän kehityksen pitkän aikavälin tavoitetta. Tämän uuden välineen täytäntöönpanossa on otettava huomioon tarvittava tasapaino Marokon talouden avaamiseen ja nykyaikaistamiseen tähtäävän prosessin nopeuttamisen ja toisaalta kestävän yhteiskunnallis–taloudellisen kehityksen välillä.

Osapuolet jatkavat taloudellisen yhdentymisen toteuttamista pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppasopimusta koskevien neuvottelujen yhteydessä. Neuvotteluissa syvennetään jo päättyneitä tai parhaillaan käynnissä olevia alakohtaisia neuvotteluja, jotka koskevat erityisesti palvelukaupan ja sijoittautumisoikeuden vapauttamista. Lisäksi neuvotteluissa pohditaan mahdollisuutta parantaa vastavuoroisesti ja osapuolten erityisolosuhteet huomioon ottaen etuusmyönnytyksiä, jotka otettiin käyttöön maataloustuotteita, jalostettuja maataloustuotteita sekä kalastustuotteita koskevan vapaakauppasopimuksen puitteissa.

Tässä uudessa välineessä yhdistyvät entinen toimintasuunnitelma ja pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva yhteinen asiakirja. Se sisältää sovitut uudistukset ja toimintasuunnitelman puitteissa suunnitellut toimet, joita ei ole vielä pantu täytäntöön, sekä yhteisessä asiakirjassa esitetyt uudet osiot. Lisäksi tässä uudessa välineessä otetaan huomioon eriyttämisen ja omavastuullisuuden periaatteet Marokon uudistusohjelman mukaisesti. Sillä pannaan käytännössä täytäntöön pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva etenemissuunnitelma. Uudessa asiakirjassa edellytetään, että Marokon hallitus ottaa käyttöön strategian maan lainsäädännön lähentämiseksi unionin lainsäädäntöön. Strategian yhteydessä on analysoitava lainsäädäntöjen eroja, määritettävä lähentämisen painopisteet ja laadittava täytäntöönpanoaikataulu. Tätä strategiaa tuetaan EU:n ohjelmista.

Asiakirjassa esitetään muun muassa Marokon lainsäädännön asteittaista ja järjestelmällistä lähentämistä unionin säännöstöön, jotta Marokon taloutta voidaan vähitellen lähentää EU:n sisämarkkinoihin ja jotta samalla voidaan tukea kauppaa, investointeja ja kasvua. Sitä varten osapuolet sitoutuvat laatimaan systemaattisen analyysin Marokon lainsäädännön ja unionin lainsäädännön eroista toimintasuunnitelmassa mainittujen asiakirjojen pohjalta. Lähentymisessä sovellettavia ensisijaisia tavoitteita ja tarvittavia välineitä arvioidaan erikseen kunkin toimintasuunnitelmaan sisältyvän alan osalta. Lainsäädännön lähentäminen voidaan toteuttaa siten, että i) eräitä aloja koskeva unionin säännöstö sisällytetään kokonaisuudessaan Marokon lainsäädäntöön joko lyhyellä tai pitkällä aikavälillä tai ii) osa unionin säännöstöstä saatetaan Marokon kansalliseen lainsäädäntöön tai iii) Marokon lainsäädäntöön sisällytetään unionin säännöstön pääperiaatteet tai hyvät käytänteet tietyllä alalla. Toimintasuunnitelman kahden ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana Marokon hallitus laatii kansallisen ohjelman lainsäädännön lähentämiseksi EU:n lainsäädäntöön ja määrittelee lähentymisprosessin keskeiset tavoitteet, laajuuden ja etenemisvauhdin, kuten Marokon kuningas esitti puheessaan vuonna 2010.

Uudella toimintasuunnitelmalla edistetään EU:n antaman tuen suunnittelua, täytäntöönpanoa ja seurantaa ottaen huomioon esiin tuodut tarpeet ja saavutetut välivaiheen tulokset. Tätä varten Marokko ja EU asettavat käyttöön varoja yhdessä sovittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. EU antaa tukea pääasiassa maaohjelmista, joista on sovittu yhdessä Marokon kanssa. Ohjelmissa määritellään tuen painopistealueet ja ohjeelliset määrärahat. Tuen myöntämisessä noudatetaan tiukasti EU:n ulkoisen avun täytäntöönpanoa varten vahvistettuja sääntöjä ja menettelyjä.

EU voi antaa Marokolle tukea monenlaisten välineiden avulla; se voi käyttää muun muassa naapurimaita koskevasta uudesta strategiasta käytyjen keskustelujen pohjalta käyttöön otettuja välineitä. Näitä ovat muun muassa teknisen ja muun asiantuntemuksen, hyvien käytänteiden ja taitotiedon vaihtaminen, tuki valmiuksien kehittämiselle, instituutioiden vahvistamiselle ja alakohtaisille uudistuksille, tuki yhdentymiselle, sosiaaliselle ja taloudelliselle yhteenkuuluvuudelle sekä alueiden välisten kehityserojen vähentämiselle ja tuki kansalaisyhteiskunnalle.

Eurooppalaisten rahoituslaitosten myöntämillä lainoilla on myös keskeinen merkitys uuden toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa. EU:n rahoittamilla naapuruuspolitiikan investointivälineellä ja Euro–Välimeri-investointi- ja kumppanuusvälineellä (FEMIP) tulee olemaan tärkeä vipuvaikutus lainojen saamisessa infrastruktuurien toteuttamiseen sekä kehitystyössä ja kumppanuuksien luomisessa yksityisen sektorin kanssa. Näin saadaan muun muassa käyttöön kaikki Euroopan investointipankin (EIP) osoittamat varat, joille myönnetään takaus FEMIP:n puitteissa.

Osapuolet ovat myös sopineet pohtivansa yhdessä, miten ne voisivat parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää uusia rahoitusyhteistyön toteutusvälineitä, joita on otettu käyttöön naapurimaita koskevan uuden lähestymistavan pohjalta, sekä varmistaa riittävät taloudelliset resurssit, joita Marokko tarvitsee voidakseen toteuttaa nämä uudistukset ja lähentymisen EU:n kanssa. Tavoitteena on tehostaa Marokon lähentymistä EU:hun ja parantaa lähentymisen tason riittävyyttä.

Toimintasuunnitelma on tarkoitus panna täytäntöön viiden vuoden kuluessa (2013–2017). Erityistä huomiota kiinnitetään ensisijaisiin toimiin, jotka esitetään toimintasuunnitelmaan olennaisesti kuuluvassa taulukossa (ks. liite III). Osapuolet voivat toimintasuunnitelman

täytäntöönpanon aikana mukauttaa suunnitelmaa vastaamaan Marokon hallituksen ja/tai EU:n asettamia uusia ensisijaisia tavoitteita ilman, että olisi laadittava uusi toimintasuunnitelma.

Jotta uudistuksia voidaan toteuttaa monilla keskeisillä aloilla, on asetettava tarkat tavoitteet ja asetettava käyttöön riittävät resurssit. Assosiaationeuvosto ja assosiaatiosopimuksella perustetut alakomiteat seuraavat säännöllisesti toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa tapahtunutta edistystä ja tuen myöntämistä. Osapuolet voivat myös laatia edistymistä koskevia kertomuksia. Kansalaisyhteiskunnan olisi voitava osallistua aktiivisesti tähän seurantaan.

Toimintasuunnitelma, joka on osa pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa, on tärkeä vaihe EU:n ja Marokon suhteiden kehityksessä kohti etuoikeutettua kumppanuutta.

Tältä pohjalta pitkälle edistyneen maan asemaa käsittelevä tilapäinen työryhmä jatkaa keskustelujaan, joiden yhteydessä on tarkoitus kehittää uusia näkökulmia tähän kumppanuuteen ja määrittää sen sisältö, välineet ja lopulliset tavoitteet.

II. TOIMINTASUUNNITELMA

A. KOHTI YHTEISIIN ARVOIHIN PERUSTUVAA ALUETTA

1. POLIITTINEN JA STRATEGINEN VUOROPUHELU

1.1 Yhteistyö ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla

Vahvistetaan ulko- ja turvallisuuspoliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä, jotta voidaan sovittaa säännöllisesti yhteen osapuolten näkemykset kansainvälisistä kysymyksistä, ottaa huomioon osapuolten edut sekä lujittaa turvallisuutta ja vakautta erityisesti Maghreb-maissa

Kehitetään **kahdenvälistä poliittista vuoropuhelua** erityisesti seuraavin keinoin:

- erityisiä kysymyksiä käsittelevät Marokon ja EU:n huippukokoukset
- Marokon ulkoministerin sekä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, Euroopan komission varapuheenjohtajan väliset erityisiä kysymyksiä käsittelevät kokoukset
- Marokon ulkoministerin ja eurooppalaisten ulkoministerien epäviralliset kokoukset
- Marokon ministerien osallistuminen eurooppalaisten ministerien kanssa EU:n ministerineuvoston säännöllisten kokousten yhteydessä järjestettäviin tapaamisiin
- Marokon korkeiden virkamiesten ja EU:n neuvoston komiteoiden ja työryhmien, erityisesti poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean, Mashrekin ja Maghrebin työryhmän, Afrikka-työryhmän, terrorismityöryhmän ja ihmisoikeustyöryhmän, jäsenten erityistapaamiset
- Marokon tapauskohtainen tuki EU:n neuvoston yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alalla antamille julkilausumille ja päätöksille EU:n vahvistamien menettelyjen mukaisesti.

Yhteiset näkökannat monenvälisillä foorumeilla

- Marokon ulkoministerin ja korkean edustajan väliset kokoukset New Yorkissa osapuolten näkökantojen sovittamiseksi yhteen entistä paremmin
- yhteiset aloitteet YK:n ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa sekä muissa kansainvälisissä järjestöissä osapuolten yhdessä vahvistamien ensisijaisten tavoitteiden pohjalta sekä aikataulun laatiminen yhteistyökokouksia varten, joita järjestetään Genevessä ja New Yorkissa ennen ihmisoikeuskysymyksistä vastaavien YK:n elinten kokouksia
- epävirallisten yhteistyömekanismien käyttöönotto monenvälisten yleissopimusten täytäntöönpanon edistämiseksi

- yhteistyö- ja koordinaatiokokoukset aloitteista, jotka koskevat kansainväliseen, alueelliseen ja osa-aluetason turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjuntaa

- Marokon ja EU:n yhteistyö ilmastonmuutoksen torjunnan alalla.

Vahvistetaan yhteistyötä konfliktien ehkäisyn ja kriisinhallinnan aloilla

- yhteistyön ja vuoropuhelun lujittaminen yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) puitteissa

- tietoturvallisuutta koskevan puitesopimuksen suunnittelu

- puitesopimuksen tekeminen Marokon osallistumisesta EU:n (sotilaallisiin ja siviili-) kriisinhallintaoperaatioihin

- osallistuminen tarvittaessa Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian (ETPA) järjestämään koulutukseen kriisien ehkäisyn ja kriisinhallinnan alalla

- yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen konfliktien jälkeisen hallinnan ja jälleenrakentamisen alalla rauhan lujittamiseksi

- Afrikan rauhaa ja turvallisuutta koskevan kumppanuuden kehittäminen kummankin osapuolen edut huomioon ottaen

- YK:n konfliktinratkaisupyrkimysten edistäminen

- aktiivinen osallistuminen aloitteeseen kemiallisia, biologisia, säteily- ja ydinaineita koskevien alueellisten osaamiskeskusten perustamiseksi vahvistamaan institutionaalisia valmiuksia torjua kemiallisia, biologisia, säteily- ja ydinriskejä riippumatta siitä, ovatko ne seurausta rikoksesta, onnettomuudesta vai luonnonkatastrofista (Länsi-Afrikan / Atlantin rannikon keskuksen sihteeristö on tarkoitus perustaa Marokkoon).

Syvennetään yhteistyötä joukkotuhoaseiden leviämisen estämisen sekä aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan alalla

- vuonna 2010 järjestetyn ydinsulkusopimuksen tarkistuskonferenssin päätösasiakirjan täytäntöönpanon edistäminen

- aktiivinen osallistuminen asekauppasopimuksen neuvotteluprosessiin

- seminaarien ja harjoitusten järjestäminen ydinterrorismin torjuntaa koskevan maailmanlaajuisen aloitteen periaatteiden täytäntöönpanosta

- joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämistä koskevan vuoropuhelun lujittaminen, mukaan lukien joukkotuhoaseiden alueelliselle turvallisuudelle aiheuttamien uhkien tarkastelu erityisesti seuraavien toimien avulla:

  – kansainvälisten velvoitteiden ja erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien nro 1540/04 ja 1977/2011 täytäntöönpano kansallisella tasolla

– liittyminen alan keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja niiden täytäntöönpano kansallisella tasolla vahvistamalla yhteistyötä toimivaltaisten kansainvälisten organisaatioiden, kuten Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA), kanssa

– tiiviimpi yhteistyö joukkotuhoaseiden tai niiden kantolaitteiden valmistuksessa tarvittavien aineiden, laitteiden tai taitotiedon laittoman kaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi

– ballististen ohjusten leviämisen estävän Haagin käytännesäännöstön (HCOC) ja täydellisestä ydinkoekiellosta tehdyn sopimuksen (CTBT) maailmanlaajuisen soveltamisen ja täytäntöönpanon edistäminen

- tehokkaan kansallisen aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontajärjestelmän täytäntöönpano, jotta voidaan valvoa aseiden sekä joukkotuhoaseiden valmistuksessa tarvittavien tuotteiden vientiä ja kauttakuljetusta erityisesti seuraavien toimien avulla:

  – vientivalvontaa ja erityisesti aseiden ja kaksikäyttötuotteiden lopullista määränpäätä koskevien säännösten antaminen sekä tehokkaat ja asianmukaiset seuraamukset, joita sovelletaan, jos säännöksiä ei noudateta

  – kumppanuuden luominen viranomaisten ja yksityisten toimijoiden välille aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaa koskevista velvoitteista tiedottamiseksi ja velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi

- kevyiden ja pienaseiden vientivalvontaan sekä jälleenlaivauksen ja kauttakuljetuksen valvontaan liittyviä kysymyksiä koskevan vuoropuhelun vahvistaminen muun muassa järjestämällä alueellisia koulutus- ja tiedotustilaisuuksia

- perinteisten aseiden, myös kevyiden ja pienaseiden, laittoman kaupan ehkäisemistä ja torjuntaa koskeva yhteistyö.

1.2 Pelastuspalvelualan yhteistyö

- Jatketaan alueellista yhteistyötä luonnonkatastrofien ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ehkäisemiseksi ja niihin valmistautumiseksi ja vastaamiseksi.

- Luodaan toimintaedellytykset marokkolaisten organisaatioiden ja Euroopan komission elinten yhteistyölle unionin pelastuspalvelumekanismin puitteissa toimivan seuranta- ja tiedotuskeskuksen (MIC) kanssa pelastuspalvelumekanismin toiminnan yhteydessä.

- Edistetään pelastuspalvelualan yhteistyön lujittamista ja monipuolistamista, mukaan lukien luonnonkatastrofien ja teknologian aiheuttamien riskien ehkäiseminen, niihin valmistautuminen ja niiden hallinta, hälytysjärjestelmän luominen luonnonkatastrofien varalta sekä asianmukaiset koulutus- ja erikoistumistoimet.

1.3 Alueellinen yhteistyö

Tuetaan alueelliseen yhdentymiseen liittyvien aloitteiden ja hankkeiden täytäntöönpanoa

- aktiivinen osallistuminen Välimeren unionin optimaaliseen täytäntöönpanoon kattavan ja solidaarisen kumppanuuden aikaansaamiseksi

- sitoutuminen 5 + 5 -vuoropuheluun sekä Maghrebin arabiunionin (UMA) ja EU:n väliseen yhteistyöhön perustuvien osa-aluetason koordinointi- ja yhteistyömekanismien lujittamiseen erityisesti kehittämällä vaihtelevaan geometriaan perustuvia hankkeita yhteisen edun kannalta keskeisillä aloilla

- alueiden sisäisen yhdentymisen edistäminen erityisesti UMA:n puitteissa muun muassa talouden ja kaupan aloilla

- Agadirin sopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon edistäminen Välimeren eteläpuolella sijaitsevien arabimaiden keskinäisen taloudellisen yhdentymisen lujittamiseksi

- Afrikan ja EU:n kumppanuutta koskevan kahdenvälisen koordinoinnin lujittaminen.

2. DEMOKRATIA, OIKEUSVALTIOPERIAATE JA HALLINTOTAPA

Tässä jaksossa mainitut toimet liittyvät demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä hallintotapaan erityisesti 1. heinäkuuta 2011 annetun Marokon perustuslain täytäntöönpanon puitteissa.

2.1 Demokratia, oikeusvaltioperiaate ja hallintotapa

Lujitetaan demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen sekä vallan eriyttämisen ja tasapainon takaavia instituutioita

- parlamentin ja hallituksen roolin lujittaminen

- poliittisten puolueiden roolin vahvistaminen moniarvoisen demokratian puitteissa sekä puolueiden ja parlamenttiryhmien välisen yhteydenpidon lujittaminen

- parlamentin opposition osallistumisen ja keskeisen roolin vahvistaminen parlamentin toiminnassa sekä opposition oikeuksien turvaaminen

- kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistaminen erityisesti lisäämällä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden sekä säädöshankkeiden valmisteluun osallistuvien sidosryhmien kanssa; yhteistyöelinten perustaminen, jotta mainitut tahot voivat osallistua politiikan valmisteluun, täytäntöönpanoon ja arviointiin

- kansalaisten yhteiskunnalliseen elämään osallistumisen tukeminen erityisesti antamalla kansalaisille oikeus esittää vetoomuksia ja säädösaloitteita

- vaaliluetteloihin kirjautumista ja vaaleihin osallistumista edistävien toimien tehostaminen

- demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen lujittamista ja erityisesti perustuslakituomioistuimen perustamista tukevien toimenpiteiden ja hallinnollisten elinten vahvistaminen

- demokraattisten vaalien järjestäminen kansainvälisten normien mukaisesti myös jatkossa

- riippumatonta ja puolueetonta vaalitarkkailua koskevan lain täytäntöönpanon jatkaminen myös ottamalla kansalaisyhteiskunta mukaan tarkkailutoimintaan

- naisten ja miesten tasavertaista pääsyä vaaleilla täytettäviin tehtäviin edistävien lainsäädäntötoimien sekä naisten politiikkaan osallistumista lisäävien toimien täytäntöönpanon jatkaminen

- Marokon tukeminen sellaisten toimien täytäntöönpanossa, joiden avulla ulkomailla asuvat marokkolaiset voivat käyttää oikeuttaan äänestää ja asettua ehdolle

- kansallisen ihmisoikeusneuvoston ja oikeusasiamiehen toimintavalmiuksien ja riippumattomuuden edistäminen ja lujittaminen.

Nykyaikaistetaan julkishallintoa

- julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasavertaisuuden, maantieteellisen kattavuuden ja palvelujen jatkuvuuden periaatteiden mukaisesti sekä laatua, avoimuutta, tilinteko- ja vastuuvelvollisuutta koskevien normien soveltaminen julkisiin palveluihin; julkishallinnon toimintaan sovellettavien hyvää hallintotapaa koskevien sääntöjen vahvistaminen julkisten palvelujen peruskirjassa ja kyseisen peruskirjan täytäntöönpano

- valitusten vastaanottoa, käsittelyä ja hallinnointia koskevien julkishallinnon rakenteiden lujittaminen sekä koulutusohjelmien laatiminen valituksia vastaanottavia viranomaisia varten

- julkishallinnon henkilöstöhallinnon nykyaikaistaminen

- hallintomenettelyjen yksinkertaistaminen

- unionin politiikkoja koskeva koulutus

- sukupuolten tasa-arvon edistäminen julkisissa viroissa ja erityisesti naisten vastuullisiin tehtäviin pääsyn lisääminen

- julkisten politiikkojen arviointia koskeva yhteistyö.

2.2 Hajauttaminen ja alueellistaminen

Lujitetaan hallinnon ja julkisen talouden hajauttamista

- hallinnon hajauttamisen täytäntöönpano

- alue- ja paikallisyhteisöjen johtamis- ja koulutusvalmiuksien sekä teknisten ja henkilöstöhallintoon liittyvien valmiuksien parantaminen

- alue- ja paikallisyhteisöjen ja niiden yhteenliittymien rahoitusta koskevan lain täytäntöönpano

- paikallisverotuksen yksinkertaistaminen ja sen kannattavuuden lisääminen
- paikallisyhteisöjen paremmat valmiudet arvioida ja hyödyntää verotusmahdollisuuksiaan
- marokkolaisten ja eurooppalaisten paikallisyhteisöjen kumppanuutta ja yhteistyötä koskevien aloitteiden tukeminen
- laajennetun alueellistamisen täytäntöönpano antamalla ja panemalla täytäntöön laki, jossa vahvistetaan puitteet ja yksityiskohtaiset säännöt alue- ja paikallisyhteisöjen toiminnalle
- alueellistamishanketta hoitavien hallintoelinten valmiuksien lujittaminen erityisesti rahoitusmallin ja taloudellisen tasauksen määrittelyssä, asianmukaisen hallinnollisen organisaation laatimisessa sekä kumppanuuksien luomisessa ja sopimusten tekemisessä
- paikallisten palvelujen ammattimaisuuden lisääminen ja toiminnan valvonnan vahvistaminen
- marokkolaisten alueellisten ja paikallisten elinten sekä EU:n alueiden komitean välisten yhteistyötoimien tukeminen.

2.3 Oikeuslaitoksen uudistaminen

Uudistetaan oikeuslaitosta ja lisätään sen riippumattomuutta

- tuomarikunnan riippumattomuuden lisääminen ja toiminnan tehostaminen sekä oikeuslaitoksen ylimmän neuvoston perustaminen
- tuomarien riippumattomuuden varmistaminen toteuttamalla erityisesti tuomareiden nimittämistä, ylenemistä ja eläkkeelle siirtämistä sekä tuomareihin kohdistettavia kurinpitotoimia koskevat välttämättömät uudistukset
- tuomareiden asemaa koskevan lain ja kirjaamoa koskevan lain sekä oikeusalan ammatteja sääntelevien oikeudellisten puitteiden tarkistaminen
- oikeussuojan saatavuuden parantaminen ja oikeussuojan tekeminen maksuttomaksi kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, mikäli tästä säädetään laissa
- oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden, syyttömyysolettamaa koskevan periaatteen sekä tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden varmistaminen
- uuden rikoslain viimeistely sekä rikosprosessi- ja siviiliprosessilakien tarkistaminen kansainvälisten normien mukaisesti
- kansallisen rikosten seurantakeskuksen luominen
- vaihtoehtoisten riitojenratkaisukeinojen, kuten sovittelun ja välimiesmenettelyn, kehittäminen, vankeusrangaistuksen korvaavien rangaistusten soveltaminen ja syytettyjen seurantajärjestelmän käyttöönotto

- tuomiovallan hajauttamisen sekä tuomioistuinten sijainnin ja oikeuslaitoksen organisaation tarkistamisen jatkaminen

- oikeudenkäyntimenettelyjen yksinkertaistaminen ja parantaminen muun muassa lyhentämällä menettelyjen kestoa, jotta tuomiot annettaisiin ja pantaisiin täytäntöön kohtuullisessa ajassa

- pidätetyille tarkoitetun oikeusavun parantaminen lainsäädännön mukaisesti

- tuomareiden ja muiden tuomioistuimissa työskentelevien koulutuksen syventäminen seuraavilla aloilla: ihmisoikeudet, kansainväliset yleissopimukset, pidätettyjen oikeudet, yhtiöoikeus

- ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten perheoikeuden jaostojen vahvistaminen perheoikeuden soveltamisen tukemiseksi

- nuorisotuomioistuinten tuomarien sekä alaikäisiä koskevista asioista vastaavan rikospoliisin valmiuksien vahvistaminen

- sosiaalisten tukipalvelujen, kuten sosiaalityöntekijöiden sekä alaikäisten tarkkailusta tai kuntouttamisesta vastaavien laitosten, valmiuksien ja infrastruktuurin vahvistaminen

- alaikäisiä koskevien kansainvälisten oikeusnormien, erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien nuoriso-oikeutta koskevien, vuonna 1985 laadittujen vähimmäissäännösten (Beijingin säännöt) ja Yhdistyneiden kansakuntien nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi vuonna 1990 antamien suuntaviivojen (Riadin suuntaviivat), soveltamisen varmistaminen.

Parannetaan vankilaoloja

- pidätettyjen oikeuksien täysimääräinen kunnioittaminen pidätyksen kaikissa vaiheissa

- vankeinhoidosta ja vankien yhteiskuntaan sopeuttamisesta vastaavan pääosaston organisaation lujittaminen erityisesti koulutuksen, vankien oikeuksien turvaamisen (vankilaolojen parantaminen), vankiloiden ahtauden ja vankien yhteiskuntaan sopeuttamisen osalta

- henkilöiden fyysisen ja henkisen koskemattomuuden turvaaminen sekä koskemattomuuden rikkomisesta rankaisematta jättämisen tehokkaampi torjunta, mukaan lukien kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen perustuvien velvoitteiden noudattaminen

- henkilökunnan ja vartijoiden kouluttaminen vahvistamalla heidän pedagogisia sekä turvallisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyviä valmiuksiaan

- uusien koulutuskeskusten perustaminen vankiloihin

- yhteistyö vankien yhteiskuntaan sopeuttamisen tehostamiseksi

- vankilaolojen parantaminen vähentämällä vankiloiden ahtautta vankiloiden rakentamis- ja kunnostamisohjelman avulla

- vankeinhoidon hajauttaminen perustamalla yhdeksän alueellista osastoa vankiloiden hajautetun lähihallinnon luomiseksi.

2.4 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistäminen ja suojelu

Varmistetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen, edistäminen ja suojelu kansainvälisten normien mukaisesti

- Marokossa käytössä olevien oikeudellisten keinojen yhdenmukaistaminen kansainvälisten ihmisoikeusnormien kanssa

- asianmukaisesti ratifioitujen ja julkaistujen kansainvälisten yleissopimusten asettaminen etusijalle Marokon lainsäädäntöön nähden ja kansallisen lainsäädännön mukauttaminen vastaamaan kyseisiä sopimuksia (perustuslain johdanto)

- kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano

- rotusyrjinnän poistamista valvovan komitean 77. istunnossaan Genevessä elokuussa 2010 Marokkoa koskevan määräaikaiskatsauksen tarkastelun pohjalta antamien suositusten täytäntöönpano

- kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää, kanteluihin sovellettavia menettelyjä koskevaa valinnaista pöytäkirjaa nro 1, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaista pöytäkirjaa sekä kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaista pöytäkirjaa koskevien Marokon liittymiskirjojen tallettaminen Yhdistyneiden kansakuntien huostaan

- kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ratifiointi

- YK:n ihmisoikeusneuvoston yleisissä määräaikaisarvioinneissa esittämien suositusten täytäntöönpanon jatkaminen Marokossa

- mahdollisuus pyytää Marokkoa osallistumaan pysyvästi erityismenettelyihin

- neuvottelujen jatkaminen Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ratifioimiseksi

- suojellaan lailla tehokkaammin oikeutta elämään ja jatketaan kuolemanrangaistuksen soveltamisen keskeyttämistä sekä vuoropuhelua kuolemanrangaistuksen poistavien rikoslain säännösten tarkistamisesta ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaiseen pöytäkirjaan nro 2 liittymisestä

- oikeus- ja sovintokomission kaikkien suositusten täytäntöönpanon jatkaminen ja erityisesti rankaisemattomuuden vastustamista koskevan kansallisen strategian täytäntöönpano

- demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman hyväksyminen ja täytäntöönpano

- rasismin ja muukalaisvihan torjuntaa koskevan vuoropuhelun ja yhteistyön tehostaminen

- lain antaminen tamazightin hyväksymiseksi valtion viralliseksi kieleksi arabian rinnalla sekä kyseisen lain täytäntöönpano

- Marokon eri kansanryhmien kulttuuristen oikeuksien edistämiseen ja säilyttämiseen tähtäävien toimien lujittaminen (toimia on jo käynnistetty audiovisuaalialalla) sekä Marokossa puhuttavien murteiden suojelu: Marokon kielten ja kulttuurin kansallisen neuvoston perustaminen

- uskonnon harjoittamisen vapauden turvaaminen

- kaikenlaisen syrjinnän torjunnan edistäminen kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 26 artiklan mukaisesti.

2.5 Sananvapaus, myös audiovisuaalialalla, sekä yhdistymis- ja kokoontumisvapaus

Varmistetaan perusvapauksien suojelu kansainvälisten normien mukaisesti

- sananvapautta koskevien takeiden vahvistaminen kansainvälisten normien mukaisesti

- lehdistöä koskevan uuden lain antaminen kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisesti sekä tuki lehdistön eettisten käytännesääntöjen laatimiselle ja täytäntöönpanolle; vapaudenriiston käytön mahdollinen vähentäminen tai poistaminen toimittajien osalta sekä lähdesuojan takaaminen toimittajien työn yhteydessä

- lehdistön itsesääntelyn tehokas soveltaminen varmistamalla demokratian kunnioittaminen ja eettisten sääntöjen noudattaminen kansainvälisten sääntöjen mukaisesti

- kansallisen lehdistöneuvoston täytäntöönpanon viimeistely

- viestinten moniarvoisuutta ja riippumattomuutta, erityisesti taloudellista riippumattomuutta, edistävien uudistusten toteuttaminen muun muassa vapauttamalla viestintä- ja mainosmarkkinat

- audiovisuaalisesta viestinnästä vastaavan korkean viranomaisen roolin lujittaminen audiovisuaalialan vapauttamiseksi, viestinten moniarvoisuuden lisäämiseksi sekä monenlaisten näkemysten ja ajatusten esille pääsyn tukemiseksi

- audiovisuaalialan ulkoisen moniarvoisuuden (toimijoiden moniarvoisuus) ja sisäisen moniarvoisuuden (sisällön moniarvoisuus) lujittaminen pyrkimyksenä varmistaa riittävät varat monipuolisen sisällön tuottamiseksi ja erityisesti ammattimaisen ja tehokkaan audiovisuaalisen tietojärjestelmän käyttöön ottamiseksi

- viranomaisten, vaaleilla valittujen elinten ja julkisen palvelun tehtävää hoitavien organisaatioiden tietoihin tutustumisoikeutta koskevien lainsäädäntötoimien hyväksyminen ja täytäntöönpano

- sovittelumenettelyjen käyttö painovapausrikkomusten tapauksissa ennen asian viemistä oikeuteen

- yhdistymisvapautta koskevan lainsäädännön tehokas soveltaminen sekä tehokkaammat keinot valittaa viranomaisten päätöksistä tai laiminlyönneistä

- julkisia mielenosoituksia ja kokoontumisia koskevan lain muuttaminen löytämällä tasapaino yleisen järjestyksen kunnioittamisen ja perusoikeuksien ja -vapauksien turvaamisen välillä

- lakko-oikeutta koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.

2.6 Naisten oikeuksien edistäminen

Edistetään naisten kansalaisoikeuksia ja poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia oikeuksia sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikilla aloilla

- kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen sekä yhtäläisiä oikeuksia ja vapauksia politiikan, talouden, yhteiskunnan, kulttuurin, koulutuksen ja ympäristön aloilla koskevan periaatteen täytäntöönpano

- sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttaminen, sukupuolten tasa-arvoa valvovan viranomaisen perustaminen sekä kaikenlaisen syrjinnän torjunta

- hallituksen tasa-arvo-ohjelman (2011–2015) täytäntöönpano sukupuolten tasa-arvon toteuttamiseksi julkisissa politiikoissa

- naisen roolia yhteiskunnassa käsitelleen Euro–Välimeri-kokouksen (Marrakech, marraskuu 2009) päätelmien täytäntöönpano

- naisten oikeuksien edistämistä ja suojelemista koskevien mekanismien ja rakenteiden käyttöönotto ja lujittaminen

- perhelain soveltamisen tehostamiseksi tarvittavien keinojen ja välineiden käyttöönotto, tuomareiden valistaminen ja kouluttaminen perhelainsäädännön periaatteista ja tavoitteista sekä perheasiain tuomioistuinten aineellisten resurssien ja henkilöstön lisääminen

- perheiden tukemiseen tarkoitetun rahaston perustaminen ja toiminta

- naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa koskevien oikeudellisten puitteiden viimeistely (rikoslain uudistamisen sekä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan lain hyväksymisen yhteydessä)

- työlainsäädännössä vahvistettujen tasa-arvotoimenpiteiden soveltamisen tehostaminen.

2.7 Lapsen oikeuksien sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ja erityisesti vammaisten oikeuksien edistäminen

Varmistetaan lapsen oikeuksien ja vammaisten oikeuksien suojelu kansainvälisten normien mukaisesti

- alle 15-vuotiaiden työnteon kieltävän työlainsäädännön tehokasta soveltamista koskevien valvontamekanismien lujittaminen Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimusten nro 182 ja 138 mukaisesti

- kotiapulaisten työsuhteen ehtoja ja työoloja koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano

- varattomille tarkoitetun sairausvakuutusjärjestelmän (RAMED) laajempi käytön yleistäminen

- vammaisten oikeuksia koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano

- perhe- ja lapsiasioita käsittelevän neuvoa-antavan toimikunnan sekä nuoria ja järjestötoimintaa koskevan neuvoa-antavan toimikunnan perustaminen.

2.8 Marokon, EU:n ja Euroopan neuvoston yhteistyö

Kehitetään Marokon ja Euroopan neuvoston yhteistyötä erityisesti Euroopan neuvoston erityisaloilla sekä kartoitetaan synergiamahdollisuuksia tämän yhteistyön painopisteiden ja EU:n ja Marokon kumppanuuden puitteissa toteutettavien toimien välillä

- yhteistyön käynnistäminen Marokon kansallisen ihmisoikeusneuvoston ja Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun välillä ihmisoikeuksien edistämiseksi

- Marokon asteittainen liittyminen sellaisiin perusoikeuksien suojelua koskeviin Euroopan neuvoston yleissopimuksiin, joihin voivat liittyä myös Euroopan neuvoston ulkopuoliset maat neuvoston liittymismenettelyjä noudattaen; erityisesti tämä koskee seuraavia sopimuksia:

  – tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus ja sen lisäpöytäkirja

  – yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta

  – lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus

  – yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan

  – rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoituksen estämistä koskeva yleissopimus

  – lahjonnan torjumista koskevat yleissopimukset sekä lisäpöytäkirja

  – terrorismin ennaltaehkäisyä koskeva yleissopimus

  – keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva yleissopimus ja sen toinen lisäpöytäkirja

  – yleissopimus kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi

  – yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä

  – audiovisuaalisen viestinnän alaan liittyvät yleissopimukset sekä tuki Marokon liittymiselle Euroopan audiovisuaaliseen seurantakeskukseen

- kolmenvälisen yhteistyöohjelman täytäntöönpano

- demokratiakumppanin aseman täytäntöönpanon jatkaminen Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen puitteissa

- marokkolaisten alueellisten ja paikallisten elinten sekä Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressin välisten yhteistyötoimien tukeminen
- Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komission) asiantuntemuksen hyödyntäminen Marokossa, joka on ollut komission jäsen vuodesta 2007
- ihmisoikeuksia koskevan Marokon lainsäädäntökehyksen lähentäminen Euroopan neuvoston kehykseen.

2.9 Korruption torjunta

Tehdään yhteistyötä korruption torjumiseksi

- korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusten ja muiden keskeisten sopimusten täytäntöönpano
- yhteistyön jatkaminen OECD:n kanssa korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi
- korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan Marokon lainsäädännön nykyaikaistamisen ja yhdenmukaistamisen jatkaminen
- korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevaan kansalliseen strategiaan sisältyvän toimintasuunnitelman täytäntöönpano
- valmiuksien vahvistaminen korruption ehkäisemiseen ja torjumiseen tähtäävien politiikkojen arvioimiseksi objektiivisesti
- korruptioriskien kartoittaminen alueellista ja alakohtaista lähestymistapaa noudattaen
- julkishallinnon menettelyjen avoimuuden, yksinkertaisuuden ja paperittomaksi muuttamisen sekä sähköisen hallinnon tavoitteiden täytäntöönpanon edistäminen
- tarkastuksesta, valvonnasta, seurannasta ja vastuuvelvollisuudesta vastaavien elinten lujittaminen niiden päätösten avoimuuden varmistamiseksi sekä kyseisten elinten välisen koordinoinnin kehittäminen
- rehellisyyttä ja avoimuutta koskevien sääntöjen vahvistaminen julkisessa varainhoidossa, julkisten palvelujen siirretyssä hallinnossa sekä julkisten hankintasopimusten tekemisessä ja täytäntöönpanossa
- lahjomattomuutta ja korruption torjuntaa valvovan kansallisen elimen perustaminen ja sen roolin, riippumattomuuden ja valmiuksien vahvistaminen
- kansalaisyhteiskunnan tukeminen osallistumaan tehokkaammin korruption ehkäisyyn
- korruption torjuntaan keskittyvien oikeusapukeskusten perustamisen tukeminen
- taloudellisia asioita käsittelevien tuomioistuinten, mukaan lukien tilintarkastustuomioistuimen, vahvistaminen
- korruption uhrien ja ilmiantajien suojelua koskevan lain soveltaminen.

Toteuttaakseen kaikki jaksossa ”YHTEISIIN ARVOIHIN PERUSTUVA ALUE” vahvistetut tavoitteet Marokko pyrkii saamaan kaikki kansalliset toimijat ja sidosryhmät ymmärtämään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa, EU:n perusoikeuskirjassa, Euroopan neuvoston osittaissopimuksissa sekä asiaa koskevissa EU:n direktiiveissä vahvistettujen periaatteiden ja arvojen noudattamisen tärkeyden. Tämän asiakirjan liitteenä (ks. liite I) on viitteellinen luettelo niistä EU:n säännöksistä, jotka on otettava huomioon tässä yhteydessä. Tiedottaminen koskee myös kansallista lainsäätäjää, jonka on otettava huomioon nämä arvot ja periaatteet kansallista lainsäädäntöä kehittäessään.

3. OIKEUS- JA TURVALLISUUSALAN YHTEISTYÖ

3.1 Oikeudellinen yhteistyö yksityis- ja rikosoikeudellisissa asioissa

Annetaan lainsäädäntöä valtioiden välisestä oikeudellisesta yhteistyöstä

- keskeisten kansainvälisten yleissopimusten täytäntöönpano, mukaan lukien seuraavat:
  - oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva Haagin yleissopimus vuodelta 1965
  - todisteiden vastaanottamista ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva Haagin yleissopimus vuodelta 1970
  - yksityisoikeuden alaa koskeva Haagin yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta vuodelta 1980
  - Haagin yleissopimus toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa vuodelta 1996
- lasten kansainvälistä suojelua sekä perheoikeudellisia kysymyksiä koskevan vuoropuhelun lujittaminen Marokon osallistuessa rajatylittäviä perheoikeusasioita koskevaan oikeudelliseen konferenssiin eli nk. Maltan prosessiin, jota hallinnoi Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi
- käytännön ratkaisujen toteuttaminen vanhempainvastuuta koskevien konfliktien ja erityisesti lapsikaappausten ehkäisemiseksi, hoitamiseksi ja ratkaisemiseksi
- yhteistyösopimuksen tekeminen Marokon ja Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikön (Eurojust) välillä ottaen huomioon henkilötietojen suojaan liittyvät vaatimukset.

3.2 Poliisiyhteistyö

Jatketaan Marokon ja jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten välisen yhteistyön kehittämistä

- hyviä käytänteitä koskevan poliisiyhteistyön edistäminen

- strategisen yhteistyösopimuksen tekeminen Marokon toimivaltaisten viranomaisten ja Euroopan poliisiviraston (Europol) välillä

- yhteistyösopimuksen tekeminen Marokon ja Euroopan poliisiakatemian (CEPOL) välillä sekä Marokon osallistuminen CEPOLin koulutustoimintaan

- rikollisuuden torjuntaan keskittyvän korkeakoulun perustaminen.

3.3 Terrorismin vastainen yhteistyö

Kehitetään ja lujitetaan edelleen yhteistyötä terrorismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi

- terrorismin ehkäisemiseen ja torjuntaan keskittyvän yhteistyön lujittaminen ennaltaehkäisyä, tiedottamista sekä oikeudellista ja poliisiyhteistyötä koskevien suunnitelmien pohjalta

- Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien nro 1988/11, 1989/11 ja 1373/01 täytäntöönpanon jatkaminen sekä kaikkien asianmukaisten kansainvälisten yleissopimusten ja pöytäkirjojen ratifiointi

- yhteistyön jatkaminen terrorismityöryhmän puitteissa

- terrorismin vastaisen lainsäädännön, mukaan lukien terrorismin rahoituksen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan lainsäädännön, täytäntöönpano samalla ihmisoikeuksia kunnioittaen.

3.4 Yhteistyö järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa

Ratifioidaan ja pannaan täytäntöön järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevat kansainväliset sopimukset

- kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen sekä maitse, meritse ja ilmateitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä tehdyn lisäpöytäkirjan, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumisesta tehdyn lisäpöytäkirjan ja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta tehdyn lisäpöytäkirjan täytäntöönpano

- lainsäädännön kehittäminen keskeisten kansainvälisten normien ja sopimusten mukaisesti

- ihmiskaupan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan lainsäädännön kehittäminen kansainvälisten normien ja sopimusten mukaisesti

- kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia ryhmiä (naisia ja lapsia) koskevien toimien tehostaminen

- järjestäytyneen rikollisuuden ja erityisesti ihmiskaupan ehkäisemisessä ja torjunnassa, mukaan lukien ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa, suojelussa ja avustamisessa, hyödynnettäviä mekanismeja koskevan koulutuksen järjestäminen

- rikollisuuden laatua sekä laittoman kaupan, ihmiskaupan ja hyväksikäytön menetelmiä koskevien analyysivälineiden parantaminen

- tietojen ja käytänteiden vaihtaminen tietoverkkorikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa.

Kehitetään menetelmiä ihmiskaupan torjumiseksi

- värvääjiin, muuttajia kuljettaviin ja majoittaviin henkilöihin, toimijoihin ja muihin välikäsiin sekä asiakkaisiin ja edunsaajiin kohdistuvan maailmanlaajuisen strategian tehostaminen

- tuomareille, poliiseille ja rajavartijoille tarkoitetun erityiskoulutuksen käynnistäminen.

3.5 Huumeiden, myös huumausainekaupan, torjunta ja ehkäiseminen

Vahvistetaan huumausainekaupan, mukaan lukien huumausaineiden kauttakuljetuksen ja viennin, sekä huumausaineiden väärinkäytön torjuntaa erityisesti ennaltaehkäisyn avulla huumausaineiden vastaisen kansallisen strategian eri osa-alueiden täytäntöönpanon puitteissa

- huumausaineiden vastaisen kansallisen strategian vahvistaminen, mukaan lukien kysynnän ja tarjonnan pienentämiseen ja ongelman ennalta ehkäisemiseen tähtäävät toimet sekä alueelliset kehittämistoimet

- huumausaineiden torjuntaa ja ehkäisemistä koskevan vuoropuhelun jatkaminen

- yhteistyötoimien käynnistäminen Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) kanssa erityisesti huumausaineiden ja niiden väärinkäytön kansallisen seurantakeskuksen osalta

- erityisten koulutustoimien käynnistäminen sellaisia viranomaisia ja niiden henkilöstöä varten, jotka vastaavat lainsäädännön soveltamisesta (erityisesti poliisi) sekä narkomaanien huostaanotosta ja hoidosta

- huumausaineita koskevan kansallisen toimikunnan valmiuksien lujittaminen

- yhteistyö kannabisviljelmien hävittämisessä sekä vaihtoehtoista kehitystä tukevien ohjelmien täytäntöönpanossa

- huumausaineiden käytön ennaltaehkäisyä sekä narkomaanien hoitoa ja kuntouttamista koskevien ohjelmien kehittäminen Marokossa, myös yhteistyössä Euroopan neuvoston toimivaltaisten elinten kanssa

- narkomaanien terveyden- ja sosiaalihuollosta vastaavien erityisten rakenteiden lujittaminen

- yhteistyö sellaisten normien laatimiseksi, jotka koskevat huumausaineiden kemiallisten lähtöaineiden ja muiden huumausaineiden valmistuksessa käytettävien aineiden käyttöä laittomiin tarkoituksiin.

3.6 Rahanpesu ja talousrikollisuus

Vahvistetaan toimia ja yhteistyötä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemiseksi

- assosiaatiosopimuksen 61 artiklan täytäntöönpano
- tietojenvaihto rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevasta lainsäädännöstä, käytänteistä, eurooppalaisista typologioista sekä kansainvälisistä välineistä (erityisesti rahanpesunvastaisen toimintaryhmän suosituksista)
- rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan lainsäädäntökehyksen kehittäminen edelleen rahanpesunvastaisen toimintaryhmän suosituksissa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti
- rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan kansallisen mekanismin kehittäminen
- tietojenvaihdon tehostaminen rahanpesun selvittelykeskuksiin perustuvien eurooppalaisten järjestelmien sekä Marokon järjestelmän välillä erityisesti Egmont-ryhmän puitteissa
- tuomareille, syyttäjille, poliiseille ja muille asiaa hoitaville viranomaisille tarkoitetun koulutusohjelman laatiminen
- Marokon rahanpesun selvittelykeskuksen valmiuksien parantaminen ja sen ehkäisevän roolin lujittaminen
- verovelvollisille suunnattujen tiedotuskampanjoiden jatkaminen
- verovelvollisia koskevien valvonta- ja seurantamenettelyjen kehittely.

3.7 Rajaturvallisuus, henkilöiden liikkuvuus ja muuttoliikepolitiikka, kansainvälinen suojelu ja turvapaikka-asiat

Jatketaan muuttoliikettä, liikkuvuutta ja turvallisuutta koskevaa vuoropuhelua erityisesti seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi:

- laillisen muuttoliikkeen parempi organisointi
- muuttoliikkeen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen kehityksen edistämisessä
- laittoman muuttoliikkeen ja ihmiskaupan tehokas torjunta, mukaan lukien takaisinottoa koskeva yhteistyö sekä tehokkaampi rajavalvonta
- kansainvälisen suojelun edistäminen sekä turvapaikkapolitiikan lujittaminen
- muuttajien eli yhtä hyvin EU:n alueella asuvien Marokon kansalaisten kuin Marokossa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien edistäminen ja kunnioittaminen

- EU:hun laillisesti saapuvien marokkolaisten muuttajien kotoutumista sekä kotimaahansa palaavien marokkolaisten sosiaalista ja ammatillista sopeutumista koskevien aloitteiden edistäminen.

Vuoropuhelun tavoitteena on luoda liikkuvuuskumppanuus, jonka puitteissa osapuolet laativat ja toteuttavat useita muuttoliikkeeseen, liikkuvuuteen ja turvallisuuteen liittyviä aloitteita. Vuoropuhelun yhteydessä määritetyt toimenpiteet voivat koskea muun muassa laillisten maahanmuuttomahdollisuuksien edistämistä, viisumimenettelyjen helpottamista (esim. EU:n viisumisäännöstön pohjalta), takaisinottoa lähtömaahan sekä sosiaalista ja ammatillista kotouttamista vapaaehtoisen paluun tapauksissa.

Liikkuvuuskumppanuuden on tarkoitus muodostaa puitteet pitkän aikavälin yhteistyölle maahanmuuttoa ja liikkuvuutta koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan sekä alaa koskevan Marokon politiikan mukaisesti poliittisen vuoropuhelun ja yhteistyön pohjalta. Kumppanuutta kehitetään ajan kuluessa Marokon ja EU:n nykyisistä suhteista käsin.

Kehitetään kansainvälistä suojelua ja turvapaikkapolitiikkaa seuraavien toimien avulla:

- turvapaikkaoikeutta koskevien Marokon oikeudellisten ja institutionaalisten puitteiden lujittaminen kansainvälisten normien ja Marokon perustuslain säännösten mukaisesti

- vuonna 1951 tehdyssä Geneven yleissopimuksessa ja sen vuonna 1967 tehdyssä pöytäkirjassa vahvistettujen periaatteiden soveltamisen jatkaminen esimerkiksi kansainvälistä suojelua tarvitsevien muuttajien tunnistamiskeinojen, palautuskiellon periaatteen soveltamisen sekä pakolaisaseman myöntämisen seurausten osalta

- muuttoliikettä koskevien julkisten politiikkojen vahvistaminen ottaen huomioon tarve kansainväliseen suojeluun sekä kestävien ja kotouttamisen mahdollistavien ratkaisujen tarjoamiseen pakolaisille

- yhteistyön jatkaminen YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun kanssa tämän Marokkoa koskevan toimeksiannon täytäntöönpanon puitteissa sekä koko turvapaikkamenettelystä vastaavien kansallisten rakenteiden kehittäminen.

3.8 Henkilötietojen suoja

Varmistetaan korkeatasoinen henkilötietojen suoja tietoyhteiskunnan sovellusten, julkisten tietokantojen ja sähköisen tietojenvaihdon kehittämisen yhteydessä

- kansallisen tietosuojatoimikunnan ja vastaavien, henkilötietojen käsittelyä valvovien eurooppalaisten elinten välisen yhteistyön tehostaminen

- henkilötietojen suojaaminen sähköisen kaupankäynnin kehittämisen yhteydessä (sähköinen allekirjoitus, verkkotunnusten hallinnointi).

4. KANSOJEN VÄLINEN LÄHENTYMINEN

4.1 Parlamentaarinen yhteistyö

- EU:n ja Marokon parlamentaarisen sekavaliokunnan toiminnan tehostaminen

- parlamentin teknisten, organisatoristen ja lainsäädäntövalmiuksien vahvistaminen

- Marokon parlamentin ja Euroopan parlamentin välinen yhteistyö Marokon ja EU:n kumppanuuden lujittamiseksi erityisesti panemalla täytäntöön tämä toimintasuunnitelma.

4.2 Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välisten tiedonvaihto- ja neuvontaverkostojen tukeminen sekä uusien toimijoiden mukaan ottaminen

- marokkolaisten järjestöjen organisatoristen ja johtamis- ja kampanjointivalmiuksien vahvistaminen

- marokkolaisten ja eurooppalaisten kansalaisjärjestöjen välisen vaihdon tukeminen

- kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti nuorisojärjestöjen tukeminen uuden tieto- ja viestintätekniikan käytössä

- aluekehitystoimistojen roolin lujittaminen yhteistyötä, kokemusten vaihtoa ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden valmiuksien lujittamista koskevien ohjelmien täytäntöönpanossa

- EU:n (ml. Euroopan unionin perusoikeusvirasto) ja Marokon kansallisen ihmisoikeusneuvoston välisen vuoropuhelun tehostaminen.

4.3 Marokon ja EU:n alueellisten ja paikallisten elinten keskinäisten sekä niiden ja alueiden komitean välisten suhteiden järjestäminen

- marokkolaisten ja eurooppalaisten alue- ja paikallisyhteisöjen välisen vaihdon tehostaminen Euro–Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen (ARLEM) puitteissa

- alue- ja paikallisyhteisöjen yhteistyöhankkeiden tukeminen erityisesti aluekehitystoimistojen kautta

- monitasoisen hallinnon edistäminen sekä eri institutionaalisten tasojen välinen yhteistyö

- alue- ja paikallisviranomaisten vahvistaminen sekä paikallis- ja aluehallinnon nykyaikaistamista ja viranomaisten kouluttamista koskevien ohjelmien täytäntöönpano.

4.4 Marokon talous- ja sosiaalineuvoston sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean välinen yhteistyö

Vahvistetaan Marokon talous- ja sosiaalineuvoston sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean suhteita ja edistetään niiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä

- järjestelmällisen yhteistyön ja säännöllisen vuoropuhelun käynnistäminen kyseisten elinten välillä

- sosiaalisen vuoropuhelun edistäminen työmarkkinaosapuolten ja Marokon kansalaisjärjestöjen välillä sekä EU:n vastaavien organisaatioiden kanssa

- tietojenvaihto, julkaisut ja tietokannat, joiden avulla tehostetaan toimintaa ja edistetään keskustelua näiden kahden elimen piirissä

- yhteiset konferenssit yhteisen edun kannalta keskeisissä kysymyksissä.

4.5 Marokon oikeusasiamiehen ja Euroopan oikeusasiamiehen välinen yhteistyö

Käynnistetään järjestelmällinen yhteistyö ja säännöllinen vuoropuhelu kyseisten elinten välillä

- sovittelua koskevan asiantuntemuksen lujittaminen

- toimintaohjelman laatiminen parhaillaan neuvoteltavana olevasta yleissopimuksesta ja erityisesti seuraavista seikoista:

  – keinot kansalaisten oikeuksien lujittamiseksi suhteessa julkishallintoon

  – keinot yksityisen sektorin toiminnan luotettavuuden lisäämiseksi

  – keinot lisätä ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon periaatteiden kunnioittamista

- näiden kahden elimen toiminnan koordinointi kansainvälisillä foorumeilla.

4.6 Kulttuuriyhteistyö

- kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä vuonna 2005 tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifioinnin ja täytäntöönpanon loppuun saattaminen

- kulttuuriyhteistyön lujittaminen kulttuurienvälisen vuoropuhelun edistämiseksi

- työskentely kansainvälisillä foorumeilla, kuten Unescossa, kulttuurien moninaisuuden edistämiseksi ja suojelemiseksi

- historiallisen perinnön säilyttämistä ja arvostamista koskevan vuoropuhelun ja yhteistyön sekä kulttuuriteollisuuden kehittämisen edistäminen

- Marokon laajempi osallistuminen kulttuuriyhteistyön ohjelmiin Välimeren alueella (Euromed Heritage ja Euromed Audiovisuel) ottamalla mukaan marokkolaisia elimiä, kuten Marokon audiovisuaalisesta viestinnästä vastaava korkea viranomainen (HACA), berberikulttuurin kuninkaallinen instituutti (IRCAM), ulkomailla asuvien marokkolaisten yhteistyöneuvosto (CCME) jne.

- kulttuurialan (julkinen ja yksityinen sektori) hallinnon nykyaikaistaminen ja parantaminen

- Marokon roolin kehittäminen kulttuurienvälisen vuoropuhelun edistämisessä vahvistamalla kulttuuriteollisuutta ja tehostamalla EU:n ja Marokon yhteisiä arvoja ja tavoitteita vastaavan audiovisuaalisen sisällön tuotantoa ja jakelua

- yhteistyö Euroopan neuvoston alaisen, pohjoisen ja etelän suhteista vastaavan keskuksen kanssa

- yhteistyö Sivilisaatioiden allianssia koskevan Marokon kansallisen suunnitelman tarkistamiseksi.

B. KOHTI YHTEISTÄ TALOUSALUETTA

5. TALOUDELLINEN JA YHTEISKUNNALLINEN UUDISTUS

5.1 Makrotaloudelliset puitteet

Lujitetaan saavutettua edistystä makrotaloudellisen suorituskyvyn parantamiseksi sekä kasvun, työllisyyden ja kehityksen tukemiseksi

- makrotaloudellisten puitteiden vakauden lujittaminen edelleen esimerkiksi edistämällä kestävää vaihtotasetta ja kehittämällä ulkomaankauppaa
- varovaisen finanssipolitiikan jatkaminen julkisen talouden vakauttamiseksi keskipitkällä aikavälillä ja siten julkisen talouden vakauden ja kestävyyden varmistamiseksi
- julkisen velan vähentämiseen tähtäävän politiikan jatkaminen
- keskuspankin toimintavalmiuksien lujittaminen pankkijärjestelmän valvontapolitiikan käyttöönottoa ja inflaation hallitsemista varten
- varainhoitojärjestelmän lujittaminen erityisesti asiantuntijavaihdon kautta
- talouskasvun lähteiden monipuolistaminen
- julkishallinnon uudistamisen jatkaminen
- energian ja eräiden elintarvikkeiden hintatukijärjestelmän uudistamisen jatkaminen julkiseen talouteen kohdistuvan rasituksen vähentämiseksi ja julkisen talouden kestävyyden varmistamiseksi kohdentamalla toimet riittävällä tavalla erityisesti pienituloisiin.

5.2 Verotus

Jatketaan kansainvälisiä ja eurooppalaisia normeja vastaavan veropolitiikan ja -hallinnon täytäntöönpanoa

Varmistetaan riittävät julkiset tulot ja lisätään verojärjestelmän oikeudenmukaisuutta

- poikkeusjärjestelyjen saattaminen terveelle pohjalle sekä uusien poikkeuksien käyttöönoton rajoittaminen
- veropohjan laajentaminen
- arvonlisäverouudistuksen jatkaminen yksinkertaistamalla kyseistä veroa ja parantamalla sen taloudellista tasapuolisuutta

- tuloverouudistuksen jatkaminen
- verosääntöjen noudattamisen edistäminen ja verotuksen vähittäinen lisääminen epävirallisen talouden alalla.

Nykyaikaistetaan verohallintoa

- verotuksesta vastaavan pääosaston palvelujen verkkoon siirtämisen jatkaminen
- verojärjestelmän yksinkertaistamisen jatkaminen ja erityisesti veroilmoitusten jättämistä, muutoksenhakua ja seuraamuksia koskevien määräaikojen yhdenmukaistaminen
- verovalvonnan tehokkuuden ja tuloksekkuuden lisääminen erityisesti soveltamalla uusia lähestymistapoja, kuten riskinarviointiin ja kohdentamiseen perustuvaa lähestymistapaa, ja antamalla verotuksesta vastaavan pääosaston käyttöön automaattinen ohjelmointimenetelmä tarkastuksia varten
- sisäisten valvontajärjestelmien parantaminen: päätösten jäljitettävyys, sisäiset hallintamenettelyt, hallinnon tarkastus ja valvonta, suoritusindikaattoreihin perustuva seurantaväline, tulostaulu jne.
- palvelun yleisen laadun ja erityisesti vastaanoton parantaminen.

Tehdään verotukseen liittyvää yhteistyötä ja siirrytään asteittain kohti eurooppalaista yhteisöverojärjestelmää

- hyvän verohallinnon periaatteiden, mukaan lukien EU:n yritysverotuksen käytännesääntöjen, täytäntöönpanoa koskevan vuoropuhelun jatkaminen ja syventäminen
- yrityksiä käsittelevän Euro–Välimeri-peruskirjan täytäntöönpano investointeja edistävän verotuksen osalta
- verotuksesta vastaavan pääosaston virkamiesten koulutus.

5.3 Julkisen talouden hallinnointi ja valvonta

Lisätään avoimuutta, tehokkuutta ja tuloksekkuutta julkisten menojen käytön suunnittelussa, hallinnassa, toteutuksessa ja valvonnassa

Jatketaan julkisen talouden asianmukaista hoitoa

- valmisteilla olevan talousarviolakia koskevan lain antaminen; laissa vahvistetaan seuraavat periaatteet:
  - monivuotinen suunnittelu
  - suorituksiin perustuva varainhoito
  - talousarvion avoimuus uudistamalla talousarvion rakenne ohjelmien käsitteen pohjalta

– julkisen talouden kestävyyden varmistaminen ottamalla käyttöön uusia sääntöjä

– parlamentin roolin lisääminen ja selkeyttäminen talousarviomenettelyssä.

Jatketaan julkisen tilinpidon nykyaikaistamista mukaan lukien asteittainen siirtyminen suoriteperusteiseen järjestelmään

- julkisten menojen hallinnointiin sovellettavan tietojärjestelmän käytön yleistäminen
- viranomaisten ja erityisesti hajautettujen hallintoelinten sekä varainhoidosta vastaavien tahojen valmiuksien lujittaminen
- paikallishallinnon varainhoitojärjestelmän nykyaikaistaminen.

Nykyaikaistetaan julkisten menojen sisäistä valvontajärjestelmää

- julkisten menojen sääntöjenmukaisuuden ja tuloksellisuuden tarkastamisesta ja valvonnasta vastaavien viranomaisten (valtiontalouden yleinen tarkastustoimi IGF, ministeriöiden yleinen tarkastustoimi IGM sekä alueellisten ja paikallisten hallintoelinten yleinen tarkastustoimi IGAT) valmiuksien vahvistaminen
- asteittainen lähentyminen kansainvälisiin normeihin ja menetelmiin (kansainvälinen tilintarkastajaliitto IFAC, sisäisten tarkastajien järjestö IIA, kansainvälinen valtiontalouden tarkastusvirastojen järjestö INTOSAI) sekä EU:n parhaisiin käytänteisiin julkisten tulojen ja menojen valvonnan ja tarkastamisen alalla
- hallinnon (tulojen ja menojen hyväksyjät) sekä julkistalouden tarkastajien ja tilinpitäjien vastuuta koskevan lainsäädännön täytäntöönpano
- valmiuksien vahvistaminen, jotta voidaan tehostaa valtion julkisiin yrityksiin kohdistamaa varainhoidon valvontaa koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa
- tietojen ja kokemusten vaihtaminen marokkolaisten julkisen talouden valvonta- ja tarkastuselinten sekä vastaavien eurooppalaisten elinten välillä.

Vahvistetaan julkisten menojen ulkoista valvontajärjestelmää

- tilintarkastustuomioistuimen valmiuksien vahvistaminen
- Marokon tilintarkastustuomioistuimen ja EU:n jäsenvaltioiden ulkoisten valvontaelinten välinen kokemusten vaihto
- talousarviota koskevan demokraattisen päätäntävallan lujittaminen vahvistamalla parlamentin analyysivaltuuksia ja -valmiuksia vuotuisten talousarviolakien hyväksymisessä ja täytäntöönpanossa.

5.4 Marokon talouden kilpailukykyä parantavat rakenneuudistukset

Toteutetaan rakenneuudistus ja edistytään kohti toimivaa ja kilpailukykyistä markkinataloutta

- uudistusten jatkaminen liiketoimintaympäristön parantamiseksi, mukaan lukien käynnissä olevat investointien peruskirjaa sekä fyysisiä infrastruktuureja koskevat toimet, joilla pyritään tukemaan investointeja, parantamaan kilpailukykyä ja kehittämään työllisyyttä

- nopean hälytys- ja konsultointimekanismin käyttöönotto kauppaan ja investointeihin vaikuttavien toimenpiteiden yhteydessä

- yhdennettyjä teollisuusalueita ja kaupallisia alueita koskevan pääsuunnitelman täytäntöönpano teollisuuden kehitystä koskevan kansallisen sopimuksen sekä kauppaa ja jakelua koskevan Rawaj-suunnitelman puitteissa

- teollisuusalueiden ja kaupallisten alueiden käyttöönoton parantaminen

- tuottavuutta ja työvoiman koulutustasoa parantavien toimenpiteiden toteuttaminen talouden kannalta keskeisillä aloilla ja erityisesti teollisuuden kehitystä koskevassa kansallisessa sopimuksessa mainituilla aloilla (ilmailu, autoteollisuus, elektroniikka, *offshoring* eli yritysten toimintojen siirtäminen, elintarviketeollisuus ja tekstiiliteollisuus)

- strategisten ja kaupallisten tutkimusten toteuttaminen teollisuusalojen sekä uusien toimialojen kehittämiseksi.

5.5 Työllisyys (ml. sosiaaliset perusoikeudet ja työelämän perusnormit) ja sosiaalipolitiikka

Lujitetaan vuoropuhelua ja yhteistyötä työllisyyden, sosiaalipolitiikan sekä naisten ja miesten tasa-arvon aloilla

Edistetään naisten ja miesten tasa-arvoa

- naisten ja miesten tasa-arvon aktiivinen edistäminen kaikilla tasoilla (työllisyys, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, yrittäjyys ja päätöksenteko)

- tasa-arvopolitiikan sekä naisia ja miehiä koskevien stereotyyppien torjuntaan keskittyvän politiikan jatkaminen

- raskaana olevien naisten tehokkaampi suojeleminen työpaikalla.

Vahvistetaan sosiaalisia perusoikeuksia ja työelämän perusnormeja

- asianmukaisten edellytysten luominen ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua koskevan ILO:n sopimuksen nro 87 ratifioinnin edistämiseksi

- ILO:n sopimuksiin nro 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 ja 182 perustuvien säännösten täytäntöönpanon ja tuloksekkaan soveltamisen valvonnan tehostaminen

- työlainsäädännön säännösten, mukaan lukien lasten työntekoa koskevien säännösten, soveltamista koskevien valvontamekanismien lujittaminen

- keskustelujen jatkaminen talouselämän osapuolten ja työmarkkinaosapuolten kanssa lakko-oikeutta koskevan lain hyväksymiseksi

- riittävien ja riippumattomien (kahdenvälisen ja kolmenvälisen) sosiaalisen vuoropuhelun rakenteiden lujittaminen, mukaan lukien työmarkkinaosapuolten valmiuksien kehittäminen

- yritysten sosiaalisen vastuun edistäminen ja yritysmaailman käytänteiden kehittäminen Yhdistyneiden kansakuntien Global Compact -aloitteen, ILO:n asiakirjan ”Kolmikantainen periaatejulistus, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa” sekä asiaa koskevien OECD:n käytänteiden mukaisesti

- työterveyden ja -turvallisuuden edistämistä ja seurantaa koskevan järjestelmän vahvistaminen muun muassa järjestämällä koulutusta kyseisistä aiheista, vakiinnuttamalla ennalta varautumisen periaatteen käyttö, ehkäisemällä vaarallisten tai myrkyllisten aineiden käsittelyyn liittyviä työperäisiä riskejä sekä vaihtamalla alaa koskevia hyviä käytänteitä ja analyyseja työtapaturmien ja ammattitautien vähentämiseksi

- kansallisen lainsäädännön lähentäminen yleisiin periaatteisiin, jotka on vahvistettu työperäisten riskien ennaltaehkäisyä, työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelua, vaarojen ja tapaturman aiheuttajien poistamista, tiedottamista työntekijöille ja heidän edustajilleen, heidän kuulemistaan, heidän tasapuolista osallistumistaan ja heidän kouluttamistaan koskevissa EU:n direktiiveissä[2], sekä tuki kyseisen lainsäädännön soveltamiselle työoloja tutkivassa kansallisessa instituutissa

- työtapaturmia koskevien tilastotietojen kirjaamiseen sekä avoimeen ja johdonmukaiseen käsittelyyn sovellettavien menetelmien lujittaminen.

Pannaan täytäntöön työllisyyttä, työllistyvyyttä ja ihmisarvoista työtä koskevat toimintapolitiikat työllisyyden kehittämiseksi ja työttömyyden torjumiseksi. Edistetään tuottavan ja ihmisarvoisen työn saantia virallisen talouden puitteissa

- työllisyyttä, työllistyvyyttä ja ihmisarvoista työtä koskevan toimintapolitiikan kehittäminen Marokossa ottaen huomioon Euroopan työllisyysstrategiaan sisältyvät suuntaviivat ja työllisyyttä käsitelleen Euro–Välimeri-alueen ministerikokouksen Marrakechissa marraskuussa 2008 määrittämä toimintakehys sekä noudattaen oikeudenmukaisuuden ja sosiaalisen tasapuolisuuden periaatteita; erityisesti toteutetaan seuraavat toimet:

  – väestön työvoimaosuuden kasvattaminen virallisella tuotantosektorilla, naisten työvoimaosuuden lisääminen sekä itsenäisten ammatinharjoittajien osuuden kasvattaminen työssäkäyvästä väestöstä

  – ammatillisen pätevyyden antavan koulutuksen (varsinkin oppisopimuskoulutuksen ja vuorottelukoulutuksen) kehittäminen erityisesti nuorten työllistettävyyden lisäämiseksi

[2] Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä, *EYVL L 183, 29.6.1989*.

– ammattipätevyyden tehokkaampi mukauttaminen työmarkkinoiden tarpeisiin ja erityisesti nuorten ja naisten tuottavaan ja viralliseen työhön pääsyn helpottaminen

– aktiivisten työllistämistoimien arviointia ja valvontaa koskevan järjestelmän käyttöönotto toimien tehostamiseksi ja niiden riittävyyden varmistamiseksi työmarkkinoiden tarpeita ajatellen; kansallisen työvoima- ja ammattitaitoviraston (ANAPEC) valmiuksien parantaminen

– ihmisarvoista työtä koskevan yhdennetyn ohjelman täytäntöönpano sen jälkeen, kun Marokko ja ILO ovat sen hyväksyneet, sekä ohjelman tavoitteiden ja indikaattoreiden seuranta.

Edistetään sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevien yleisten politiikkojen hyväksymistä ja soveltamista

- irtisanomiskorvausjärjestelmän perustaminen ja täytäntöönpano
- absoluuttisessa tai suhteellisessa köyhyydessä tai haavoittuvassa asemassa elävien ihmisten määrän vähentäminen
- sosiaalisesti syrjäytyneiden määrän (esim. slummeissa asuvien prosenttiosuuden) vähentäminen
- yhteistyön jatkaminen Marokon asettaman, köyhyyden vähentämistä ja sosiaalisen koheesion lisäämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi
- aktiivisen sosiaalisen osallisuuden varmistaminen kaikkien ihmisten osalta edistämällä osallistumista työmarkkinoille; erityisesti tämä koskee kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia ryhmiä
- hallinnollisten ja sääntelytoimenpiteiden toteuttaminen, jotta voidaan tukea vammaisten integroitumista yhteiskuntaan ja työelämään
- pakollisen sairausvakuutuksen laajentaminen koskemaan kaikkia yhteiskunta- ja ammattiryhmiä (erityisesti itsenäiset ammatinharjoittajat, vapaiden ammattien harjoittajat ja opiskelijat)
- hyvien käytänteiden vaihtaminen sosiaaliturvan kattavuuden lisäämiseksi ja sen tason nostamiseksi erityisesti köyhimpien väestöryhmien osalta
- sosiaaliturvajärjestelmän rahoituksen kestävyyden varmistaminen.

Laajennetaan sairausvakuutusjärjestelmää kattamaan koko väestö (erityisesti sosiaalisesti heikossa asemassa olevat kansalaiset) laadukkaan perusterveydenhuollon osalta

- talouksien keskimääräisten suorien menojen (itse maksetut menot) vähentäminen erityisesti sosiaalisesti heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien osalta
- sairausvakuutus- tai sairausavustusjärjestelmien piiriin kuuluvan väestön lisääminen.

Lähentäminen: Toteuttaakseen nämä uudistukset Marokon on otettava huomioon, EU:n tuella, lainsäädännön lähentämisen osalta ne keskeiset unionin direktiivit, joissa säädetään työturvallisuudesta ja terveydestä (työperäisten riskien ehkäisyä koskevan uuden sääntelyvälineen laatiminen), naisten ja miesten tasavertaisista mahdollisuuksista, syrjinnän ehkäisemisestä sekä oikeudesta työhön, samoin kuin EU:n perusoikeuskirja.

5.6 Alueellinen ja paikallinen kehitys

- paikallisen kehitysprosessin lujittaminen:
  - kuntien, erityisesti maaseutukuntien, institutionaalisten ja taloudellisten resurssien vahvistaminen (vuoteen 2015 tähtäävä kunta-aloite)
  - kunnallisten kehittämissuunnitelmien laajempi soveltaminen (suunnitelmien laatiminen, hyväksyminen, säännöllinen tarkistaminen)
  - kuntien yhteistoiminnan edistäminen
  - kunnallishallinnon nykyaikaistaminen tietokoneistamalla, muuttamalla menettelyjä paperittomiksi sekä parantamalla kansalaisille tarjottavien palvelujen laatua
  - alue- ja paikallisyhteisöjen, yksityisen sektorin ja valtiosta riippumattomien järjestöjen kumppanuuksien lujittaminen paikallisten ja alueellisten infrastruktuurien ja tekniikan rakentamista ja hallinnointia varten
  - alue- ja paikallisyhteisöjen verotusmahdollisuuksien hyödyntäminen
- alueiden välisten sekä maaseudun ja kaupunkien välisten eroavuuksien nopeampi poistaminen:
  - aluekehityspolitiikkojen sekä tiettyjä erityisalueita (esim. vuoristoalueet) koskevien politiikkojen määrittely ja täytäntöönpano
  - aluekehityssuunnitelmien laatiminen ja täytäntöönpano kaikilla 16 alueella
  - sosiaalisten ja taloudellisten perusinfrastruktuurien käyttömahdollisuuksiin liittyvän eriarvoisuuden vähentäminen
  - alue- ja paikalliskehitykseen osallistuvien toimijoiden valmiuksien lujittaminen
  - yrityksiä käsittelevän Euro–Välimeri-peruskirjan täytäntöönpanoa koskevien seuraavien (Marokon ja komission) yhteisten arviointien yhteydessä ja käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa suoritettava analyysi, jossa tarkastellaan peruskirjan tunnettuutta ja huomioon ottamista koko maassa, myös taloudellisen kehityksen keskusten ulkopuolella, sekä peruskirjan vaikutuksia eri alueilla ja lopullisten edunsaajien keskuudessa
  - yhteistyön tehostaminen Marokon ja EU:n välisten alueellisten ja valtioiden rajat ylittävien ohjelmien kautta, jotta voidaan vähentää alueiden välisiä kehityseroja ja lisätä alueiden vaurautta.

5.7 Sosiaalinen ja inhimillinen kehitys

- inhimillistä kehitystä koskevan kansallisen aloitteen (INDH) soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden tehostaminen
- INDH-hankkeiden valvonnan ja arvioinnin tehostaminen
- työllisyyttä ja vakaita tuloja lisäävien mikrohankkeiden edistäminen
- naisten, nuorten ja erityisryhmien laajempi osallistuminen INDH:ta hallinnoivien elinten toimintaan.

5.8 Kestävä kehitys

- ympäristöä ja kestävää kehitystä koskevassa kansallisessa peruskirjassa määritettyjen kestävän kehityksen osa-alueiden täytäntöönpano saattamalla puitelaki valmiiksi
- strategiseen suunnitteluun liittyvien rakenteiden ja menettelyjen täytäntöönpano kestävän kehityksen alalla sekä eri toimijoiden keskinäinen koordinointi.

6. KAUPPA, MARKKINAT JA LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

6.1 Marokon lainsäädännön lähentäminen EU:n lainsäädäntöön näillä aloilla

- mekanismin käyttöönotto Marokon lainsäädännön ja unionin oikeuden välisten erojen rekisteröimiseksi, jotta voidaan edistää sääntelyn lähentämistä koskevan kansallisen ohjelman laatimista
- lainsäädännön lähentämisen kannalta ensisijaisten alojen ja lähentämisessä tarvittavien kansallisten resurssien määrittäminen sekä lähentämisen täytäntöönpanon organisointi.

6.2 Kauppasuhteet, mukaan lukien pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen tekeminen

Euro–Välimeri-suunnitelmaan sisältyvien suositusten sekä pitkälle edistyneen maan asemaa koskevassa yhteisessä asiakirjassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti osapuolet pyrkivät ensin tekemään pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen luodakseen lopulta yhteisen talousalueen.

Toteutetaan assosiaatiosopimuksen II osastossa (Tavaroiden vapaa liikkuvuus) annetut sitoumukset

- EU:n ja Marokon assosiaatiosopimuksen kaupalliseen osaan liittyvien kysymysten täytäntöönpanon seuranta erityisesti tavaroiden tuontia ja vientiä koskevien, tulli- ja muihin näkökohtiin liittyvien rajoitteiden poistamiseksi vastavuoroisesti
- tavarakaupan vapauttamisen jatkaminen ja syventäminen sopusoinnussa alakohtaisten politiikkojen kanssa

- maataloustuotteiden, jalostettujen maataloustuotteiden, kalojen ja kalastustuotteiden kaupan vapauttamista koskevan sopimuksen täytäntöönpano ja seuranta

- henkilöstön kouluttaminen ja hallinnollisten valmiuksien lujittaminen kansainvälisen kaupan alalla.

Edistetään Euro–Välimeri-vapaakauppa-alueen toteutumista

- vapaakauppasopimusten täytäntöönpanon jatkaminen Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa alueellisella, alueiden sisäisellä tai kahdenvälisellä tasolla

- kauppakiistojen ratkaisua koskevan sopimuksen soveltaminen ja sen täytäntöönpanon seuranta, mukaan lukien tuki marokkolaisten välimiesten kouluttamiselle kansainvälisen kaupan alalla, jotta he voivat harjoittaa välimiehen tehtävää kiistojenratkaisumenettelyn puitteissa

- Agadirin sopimuksen täytäntöönpanon seuranta kaikilla sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla; sopimuksen soveltamisalan laajentaminen sisällyttämällä siihen esimerkiksi palvelut ja investoinnit sekä muiden alueen maiden kannustaminen liittymään sopimukseen

- Euro–Välimeri-kumppanuutta vahvistavien aloitteiden täytäntöönpano ja erityisesti Euro–Välimeri-mekanismin käyttöönotto kaupan ja investointien edistämiseksi; tähän sisältyisi nopea hälytys- ja konsultointimekanismi, jota sovellettaisiin kauppaan ja investointeihin vaikuttavien toimenpiteiden yhteydessä

- yhteistyön ja vuoropuhelun lujittaminen kaupan suojatoimien määrittämiseksi ja hyödyntämiseksi

- käynnissä olevien, palvelukaupan ja sijoittautumisoikeuden vapauttamista koskevien kahdenvälisten neuvottelujen jatkaminen.

Tehdään pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppasopimus

- neuvottelujen käynnistäminen Marokon ja EU:n välisen, pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen tekemiseksi niiden markkinoiden lähentämiseksi asteittain

- sopimusneuvottelut kattavat seuraavat alat (luettelo ei ole tyhjentävä, ja siinä otetaan huomioon lainsäädännön lähentämisen kannalta ensisijaiset alat):

  – teollisuustuotteita, normeja ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevat tekniset määräykset

  – julkiset hankinnat

  – pääoman liikkeet ja maksaminen

  – teollis- ja tekijänoikeuksien suojaaminen

  – terveys- ja kasvinsuojelutoimet

– kilpailupolitiikka

– tulli ja kaupan helpottaminen

– kaupan suojatoimia koskeva vuoropuhelu

– palvelukaupan vapauttamisen syventäminen ja investointien suojelu

– kauppa ja kestävä kehitys

– mahdollisuudet parantaa etuusmyönnytyksiä, jotka perustuvat vapaakauppasopimukseen ja koskevat maataloustuotteita, jalostettuja maataloustuotteita ja kalastustuotteita, ottaen huomioon osapuolten maatalouspolitiikka sekä kyseisten tuotteiden arkuus ja erityisominaisuudet.

6.3 TEOLLISUUSTUOTTEIDEN MARKKINOILLE PÄÄSYN HELPOTTAMINEN

6.3.1 Teollisuustuotteiden vapaa liikkuvuus (EU:ssa yhdenmukaistetut alat)

Helpotetaan teollisuustuotteiden markkinoille pääsyä. Jatketaan teollisuustuotteita koskevan Marokon lainsäädännön yhdenmukaistamista kansainvälisten ja eurooppalaisten säännösten ja käytänteiden kanssa

- sovellettavan lainsäädännön yhtenäistäminen EU:n oikeuden kanssa ja lainsäädännön täytäntöönpano parantamalla infrastruktuurien laatua pitkälle edistyneen maan aseman puitteissa

- lainsäädännön lähentämisen jatkaminen normien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin osalta lainsäädännön mukauttamiseksi asteittain EU:n oikeuteen horisontaalisella tasolla sekä ensisijaisilla aloilla

- standardoinnista (IMANOR), akkreditoinnista (COMAC), vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, metrologiasta ja markkinoiden valvonnasta vastaavien elinten vahvistaminen erityisesti tietojen ja asiantuntemuksen vaihtamisen avulla ja ottamalla kyseiset elimet mukaan eurooppalaisiin ja kansainvälisiin rakenteisiin, mukaan lukien liittyminen eurooppalaisten akkreditointielinten yhteistyöjärjestöön (EA)

- teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevan sopimuksen neuvotteleminen yhteisen edun kannalta tärkeillä aloilla, joilla lainsäädäntö ja standardit ovat samat kuin EU:ssa.

6.3.2 Rajoitteiden poistaminen (alat, joita EU:ssa ei ole yhdenmukaistettu)

Helpotetaan tavaroiden liikkuvuutta ja parannetaan hallinnollista yhteistyötä

- syrjivien toimenpiteiden ehkäiseminen edelleen ja sen varmistaminen, että asianomaisilla osapuolilla on mahdollisuus ottaa esille havaitsemiaan ongelmia

- kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisesti perustettujen yhteyspisteen ja tiedotuskeskuksen vahvistaminen tietojen siirtämisen ja yhteistyön helpottamiseksi EU:n ja Marokon välillä sekä talouden toimijoiden kanssa

- tuotteiden merkitsemistä, koostumusta, valmistusta ja kuvausta koskevan Marokon lainsäädännön analysointi sen lähentämiseksi EU:n yleisiin periaatteisiin

- tullien ulkopuolisten kaupanesteiden määrittäminen ja tarkastelu sekä niiden poistaminen kaupan helpottamista koskevan Euro–Välimeri-mekanismin avulla.

6.4 Terveyteen ja kasvinsuojeluun liittyvät kysymykset

Parannetaan eläinten ja kasvien terveyttä, varmistetaan elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä helpotetaan kauppaa Marokon ja EU:n välillä

- Maailman kauppajärjestön terveys- ja kasvinsuojelutoimia (SPS) koskevan sopimuksen sekä Maailman eläintautijärjestön (OIE) vahvistamien kansainvälisten normien, kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimuksen (IPPC) ja Codex Alimentarius -kokoelman soveltamisen jatkaminen

- eläinten ja kasvien terveyttä, elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta sekä eläinten hyvinvointia koskevien sääntöjen päivittäminen vastaamaan paremmin EU:n suojelun tasoa ja sääntöjä, mukaan lukien hygieniasäännöt sekä elävien eläinten, elintarvikkeiden, rehujen, kalastustuotteiden jne. tunnistamista ja jäljitettävyyttä koskevat säännöt, ja erityisesti:

  – EU:n vuosina 2007–2009 rahoittaman kummitoimintahankkeen puitteissa laadittujen säädöstekstien hyväksyminen

  – elintarvikkeiden turvallisuudesta annetun lain nro 28-07 soveltamista koskevien säädösten antaminen

- hygieniaa ja terveyttä koskevien vaatimusten täytäntöönpanon tukeminen elintarviketeollisuuden, mukaan lukien kalatalouden, alalla lain nro 28-07 mukaisesti

- yhteistyö torjunta-aineiden hyväksynnän, elintarvikkeissa ja rehussa esiintyvien jäämien ja epäpuhtauksien valvonnan sekä kasveille ja kasvituotteille haitallisten organismien kulkeutumista ehkäisevien suojatoimien alalla

- yhteistyö elintarvikkeiden turvallisuutta valvovan kansallisen viraston (ONSSA) kanssa seuraavien tavoitteiden toteuttamiseksi:

  – tarttuvien eläintautien tehokkaampi ehkäiseminen ja hävittäminen

  – elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan uuden lainsäädännön (laki nro 28-07) täytäntöönpano

  – rajatarkastusasemien saattaminen normien mukaisiksi

  – laboratorioiden kehittäminen niiden akkreditoimiseksi

- yhteistyön jatkaminen ONSSA:n kanssa erityisesti eläinten terveyttä koskevan valvonnan alueellistamiseksi, jotta voidaan helpottaa vientiä Marokosta EU:hun tavaroiden vapaasta kaupasta tehdyn Marokon ja EU:n välisen sopimuksen mukaisesti

- terveysuhkia koskevan yhteistyön jatkaminen ja osallistuminen elintarvikkeiden nopeaan hälytysjärjestelmään (RASFF) EU:n vahvistamien menettelyjen mukaisesti

- Marokon osallistuminen edelleen Traces-järjestelmään

- yhteistyö ONSSA:n kanssa tavoitteena perustaa Marokkoon järjestelmä elintarvikealan laitosten hyväksymistä varten (eläinperäiset elintarvikkeet); järjestelmän on:

    a) turvattava kuluttajien terveyden suojelu Marokossa

    b) tarjottava mahdollisuus lisätä avoimuutta, ennakoitavuutta ja luottamusta valvontaan ja siten helpottaa kauppaa

    c) perustuttava viejämaiden virallisten tarkastus- ja sertifiointijärjestelmien tehokkuuden (eikä tiettyjen tuotteiden tai laitosten) arviointiin direktiivien, kansainvälisten normien periaatteiden ja erityisesti Codex Alimentariuksen normin CAC/GL 26-1997 mukaisesti

    d) taattava ONSSA:n resurssien tehokas ja tuloksekas käyttö.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko vahvistaa ensisijaiset aihealueet ja antaa tarvittavat säädökset ja määräykset (esimerkiksi elintarvikkeiden turvallisuudesta annetun lain nro 28-07 soveltamiseksi tarvittavat säädökset sekä EU:n vuosina 2007–2009 rahoittaman kummitoimintahankkeen puitteissa laaditut säädösluonnokset). Marokko ottaa lainsäädännön lähentämisen osalta huomioon EU:n tuella eläinten ja kasvien suojelun alalla keskeiset eurooppalaiset säädökset.

6.5 Maatalous ja kalatalous

Maatalous

Nykyaikaistetaan ja lujitetaan maatalousalan valmiuksia kaupan vapauttamisen yhteydessä sekä noudattaen Marokon Plan Vert -suunnitelmassa esitettyjä periaatteita

- solidaarisen maatalouden kehittäminen (Plan Vert -suunnitelman II osasto) ja erityisesti pienviljely herkillä ja vaikeilla alueilla; ehdotettujen kumppanuusohjelmien lujittamiseen liittyvät seuraavat ensisijaiset toimet:

    – puiden kasvatuksen kehittäminen Välimeren alueen vuoristoseuduilla köyhyyden torjumiseksi

    – paikallistuotteiden kehittäminen keskittymällä osapuolten kannalta keskeisiin tuotantoketjuihin

    – maatalousalan taloudellisten olosuhteiden parantaminen erityisesti koneistamisen, kaupan pitämisen, pienviljelijöille tarkoitettujen palvelujen,

teknologisten innovointien, tuottavuutta ja laatua parantavan tutkimuksen ja muiden vastaavien seikkojen osalta

– laadukkaan tuotannon, myös luonnonmukaisen tuotannon, kehittäminen

– yhteistyö maantieteellisten merkintöjen alalla

– luonnonvarojen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

- laadukkaan tuotannon edistäminen ja kaupan lujittaminen läpi koko tuotantoketjun

- marokkolaisten maataloustuottajajärjestöjen ja vastaavien eurooppalaisten järjestöjen välisten kumppanuuksien luomisen helpottaminen, vahvistaminen ja tukeminen

- neuvottelujen käynnistäminen maantieteellisten merkintöjen suojaamista koskevasta kahdenvälisestä sopimuksesta kolmen kuukauden kuluttua maataloustuotteiden, maatalousteollisuuden tuotteiden ja kalastustuotteiden kaupan vapauttamista koskevan sopimuksen voimaantulosta

- Marokon tukeminen, jotta se täyttäisi lyhyellä aikavälillä maaseudun kehittämisen pilottihankkeiden (ENPARD) osallistumisedellytykset ja voisi keskipitkällä aikavälillä osallistua ENPARD-aloitteen monivuotiseen kehittämiseen.

Säännellään maatalous- ja kalastustuotteiden muuta kuin terveydellisiin näkökohtiin liittyvää vaatimustenmukaisuutta ja tuotteisiin sovellettavia käytännesääntöjä ja annetaan näitä koskevia standardeja

- lainsäädännön lähentäminen maatalous- ja kalastustuotteiden muuta kuin terveydellisiin näkökohtiin liittyvää vaatimustenmukaisuutta ja tuotteisiin sovellettavia käytännesääntöjä koskevan standardoinnin alalla lainsäädännön mukauttamiseksi asteittain EU:n oikeudelliseen kehykseen

- maatalous- ja kalastustuotteita edellä mainittujen seikkojen osalta valvovien elinten (viennin valvonnan ja koordinoinnin riippumaton laitos EACCE, ONSSA ym.) vahvistaminen ja ohjaaminen erityisesti tietojenvaihdon avulla sekä ottamalla kyseiset elimet mukaan eurooppalaisiin ja kansainvälisiin rakenteisiin

- ammattilaisten taitojen päivittäminen lainsäädännön soveltamisen ja muuta kuin terveydellisiin näkökohtiin liittyvää vaatimustenmukaisuutta koskevien normien alalla.

Helpotetaan kauppaa poistamalla tullien ulkopuoliset kaupanesteet maatalous- ja kalastustuotteilta

- elintarvikkeiden merkitsemistä, koostumusta, valmistusta ja esillepanoa sekä maatalous- ja kalastustuotteiden kuvausta koskevan Marokon lainsäädännön saattaminen ajan tasalle

- säännösten lähentäminen lihaa sisältävien tuotteiden merkitsemistä, rasvapitoisuuksia ja muita vastaavia seikkoja koskeviin EU:n yleisiin periaatteisiin.

Tehostetaan Plan Vert -suunnitelmaan kuuluvaa sääntelyn lähentämistä lähentymistavoitteen mukaisesti

- oikeudellisten valmiuksien ja alakohtaisen maatalouspolitiikan lujittaminen: EU:n sisäisten ja ulkoisten sääntelyvälineiden ja erityisesti maatalouden yhteisten markkinajärjestelyjen sekä YMP:n esittely

- tuotteiden ja markkinoiden strategisen valvonnan päivittäminen maatalouden uudistuspolitiikan tukemiseksi.

Kalatalous

Varmistetaan kalatalousalaa koskevan ohjauskehyksen täytäntöönpano Halieutis-strategian sisällön ja tavoitteiden sekä yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesti kalavarojen ja yhteisen edun kannalta tärkeiden alueiden säilyttämisen ja kestävän hyödyntämisen osalta

- resurssien kestävyydestä huolehtiminen (Halieutis-suunnitelman osio 1):
  - tieteellisen tutkimuksen vahvistaminen
  - kalastuksen kehittämisjärjestelmän laajentaminen ottamalla käyttöön suurin sallittu saalis
  - kalastuslaivaston nykyaikaistaminen ja pyyntiponnistuksen säätely
  - laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjunnan jatkaminen
  - vesiviljelyn kehityksen tukeminen
- tuotannon optimointi (Halieutis-suunnitelman osio 2):
  - satamainfrastruktuurien ja kalastukseen tarkoitettujen purkupaikkojen nykyaikaistaminen
  - satama-alueiden tehokas hallinnointi
- kalastustuotteiden arvon lisääminen ja niiden kaupan pitämisen edellytysten parantaminen (Halieutis-suunnitelman osiot 2 ja 3):
  - teollisuuden laadukkaiden raaka-aineiden saannin helpottaminen
  - teollisuustuotannon monipuolistaminen ja suuntaaminen kaikkein kannattavimmille markkinoille
  - sisämarkkinoiden järjestäminen ja tehostaminen
  - kalastustuotteiden kaupan helpottaminen vapaakauppa-alueen luomisen tukemiseksi
- monialaisten kysymysten huomioon ottaminen:

– julkinen hallinto: ammattijärjestöjen neuvoa-antavan roolin vahvistaminen sekä tuotantoketjun eri osa-alueiden välisen vuoropuhelun tukeminen

– sääntely: konsolidointi, selkeyttäminen ja päivittäminen

– valvonta ja seuranta: resurssien lujittaminen koko tuotantoketjussa

– laatu ja hygienia: keskiarvojen ja välineiden käyttöönotto, jonka avulla voidaan varmistaa jäljitettävyys koko tuotantoketjun osalta [liittyy 5.4 kohtaan]

– henkilöresurssit ja työllisyys: kalastusalan työllisyyden seurantakeskuksen perustaminen (työolot, naispuolisten ammattilaisten arvostus, toimet taloustilanteeseen sopeutumiseksi)

– kilpailukykykeskittymien luominen.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa EU:n tuella huomioon elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa annetun asetuksen (EY) N:o 2371/2002 ja siihen liittyvät säädökset sekä yhteisen kalastuspolitiikan erityismääräykset yhteisen edun kannalta keskeisillä aloilla, kuten:

– ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen

– valvonta ja seuranta

– tutkimuksen tukeminen.

Pannaan lainsäädännön lähentämistä koskevan tavoitteen mukaisesti täytäntöön Halieutis-strategia, joka koskee lähinnä kalavarojen kestävyyttä

- asianmukaisen uuden oikeudellisen kehyksen hyväksyminen ja täytäntöönpano, jotta kansalliseen lainsäädäntöön voidaan sisällyttää laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjuntaa koskevat EU:n säännöt ja erityisesti laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä 29 päivänä syyskuuta 2008 annettu asetus (EY) N:o 1005/2008

- valmiuksien kehittäminen kalastuksen ja kalastustuotteiden laillisen jakelun seuraamiseksi ja valvomiseksi koko tuotantoketjun ajan; näitä valmiuksia ovat seuraavat:

  – tähän uuteen tehtävään asianmukaisesti koulutetut henkilöt

  – keinot marokkolaisten kalastustuotteiden tärkeimmän kohdealueen eli EU:n normit täyttävän sähköisen tiedonhallinnan mahdollistamiseksi

  – kalastusalusten sijainnin satelliittiseuranta

- meriympäristön säilyttämiseen sekä meriympäristön saastumisen ehkäisemiseen tähtäävän oikeudellisen kehyksen hyväksyminen ja täytäntöönpano

- asianmukaisten tutkimus- ja seurantalaitteiden ja -resurssien osoittaminen meriympäristön laadun seurannasta vastaavalle kansalliselle kalantutkimuslaitokselle (INRH)

- vesiviljelyn kehittäminen ja vesiviljelyyn keskittyvän laitoksen (vesiviljelyn kansallinen kehitysvirasto) tukeminen hyväksymällä kansainvälisiä ympäristönsuojelunormeja vastaava oikeudellinen kehys investointien lisäämiseksi tähän alaan

- kalastusalusten nykyaikaistaminen lisäämättä niiden kalastuskapasiteettia

- kalastusta hallinnoivien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen, erityisesti Kansainvälisen Atlantin tonnikalojen suojelukomission (ICCAT) ja Välimeren yleisen kalastuskomission (GFCM), puitteissa vahvistettujen normien täytäntöönpano ja täysimääräinen noudattaminen

- tuki pyyntiponnistuksen säätelylle kalavarojen hyödyntämisasteesta riippuen

- valikoivien kalanpyydysten käytön tukeminen

- tuki alusten aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemiseksi

- merenkulkijoiden koulutusta ja terveyttä koskevien normien ja vaatimusten soveltaminen

- tehokkaammat etsintä- ja pelastustoimet merellä.

6.6 Sijoittautumisvapaus, yhtiöoikeus, kirjanpito ja tilintarkastus

Sijoittautuminen

Helpotetaan sijoittautumista ja parannetaan liiketoimintaympäristöä

- yrityksiä suosivan ympäristön edistäminen keskittymällä erityisesti oikeusjärjestelmän uudistamiseen, menettelyjen yksinkertaistamiseen ja byrokratian vähentämiseen

- sellaisten toimenpiteiden toteuttaminen, jotka mahdollistavat yrityksen perustamisen verkossa

- Marokon investointitoiminnan kehittämisviraston lujittaminen ulkomaisten investointien yhteyspisteenä

- säännöllisen vuoropuhelun varmistaminen ulkomaisten sijoittajien edustajien kanssa sijoittautumisedellytysten parantamiseksi

- yhteistyön tehostaminen Euromed-toimistojen kanssa investointien edistämiseksi.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin:

– hallintomenettelyjen yksinkertaistaminen (varmistamalla, että palvelutoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvät hallintomenettelyt ovat avoimet ja oikeasuhteiset ja perustuvat puolueettomiin kriteereihin ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden turvaamiseksi palveluntarjoajille)

– palveluntarjoajien tukeminen hallintomenettelyissä (lisäämällä saatavilla olevaa tietoa tai perustamalla palveluntarjoajia varten keskitettyjä asiointipisteitä)

– sähköiseen sääntelyyn liittyvän eRegulations-järjestelmän käytön laajentaminen kaikkiin Marokon alueellisiin investointikeskuksiin (CRI).

Yhtiöoikeus

Yhdenmukaistetaan yhtiöoikeus suojan varmistamiseksi kaikille osapuolille ja yritysten toiminnan helpottamiseksi

- osakkeenomistajien ja muiden osapuolten suojan parantaminen asiaa koskevien eurooppalaisten normien ja käytänteiden mukaisesti

- hyvien hallintotapojen laatiminen erityyppisiä yrityksiä ja julkisia yhteisöjä varten eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisesti sekä olemassa olevien käytännesääntöjen soveltamisen seuranta

- Marokon johtajien koulutusinstituutin (IMA) tukeminen, jotta se voisi antaa tietoa ja levittää yritysten hyvän hallinnon periaatteita (tapaamiset, keskustelufoorumit, verkkosivut jne.) sekä varmistaa yritysten hallinnointia koskevan strategisen valvonnan ja tutkimustoiminnan (julkaisut, tutkimukset, yrityshallintoa koskeva seurantakeskus)

- kaupparekisterin nykyaikaistamisen loppuun saattaminen sekä järjestelmä ilmoitusten julkaisemiseksi virallisessa lehdessä, jotta kolmannet osapuolet saavat tiedon asiasta.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa EU:n tuella huomioon lainsäädännön lähentämisen osalta yhtiöoikeutta koskevat eurooppalaiset normit.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Sovelletaan eurooppalaisia ja kansainvälisiä kirjanpito- ja tilintarkastusnormeja erityisesti pörssiyhtiöihin

- laadukkaan ja ammattimaisen tilintarkastustoiminnan edistäminen

- toimenpiteiden jatkaminen kansainvälisten ja eurooppalaisten kirjanpito- ja tilintarkastusnormien hyväksymisen ja pörssiyhtiöihin soveltamisen edistämiseksi; erityisesti on kyse seuraavista normeista:

  – neljäs neuvoston direktiivi, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä (78/660/ETY)

– seitsemäs neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä (83/349/ETY)

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1606/2002, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2002, kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta

– Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta.

6.7 Palvelut, rahoituspalvelut ja postipalvelut

Jatketaan palvelualojen kehittämistä Marokossa

- Marokon yleisen tai alakohtaisen lainsäädännön lähentäminen EU:n lainsäädäntöön
- sähköisen kaupankäynnin kehityksen tukeminen
- palvelukaupan arviointivalmiuksien lujittaminen
- ammattipätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskevien neuvottelujen edistäminen palvelukauppaa ja sijoittautumista koskevassa pöytäkirjassa vahvistettavan kehyksen pohjalta palveluntarjoajien liikkuvuuden edistämiseksi.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa huomioon seuraavat:

– direktiivi 2000/31/EY sähköisestä kaupankäynnistä

– direktiivi 2006/123/EY palveluista sisämarkkinoilla (direktiivin kansalliseen lainsäädäntöön saattamisen yhteydessä on perustettu keskitettyjä asiointipisteitä, sovellettu järjestelmällisesti hallinnon yksinkertaistamisen periaatteita ja otettu käyttöön sähköisiä hallintomenettelyjä).

Rahoituspalvelut

Jatketaan rahoituspalvelujen uudistamista (pankit, vakuutusala, pääomamarkkinat) sääntelyn ja valvonnan osalta lähentämällä niitä eurooppalaisiin normeihin (rahoitusala on määritelty lähentymisen kannalta ensisijaiseksi)

- Basel II -sääntelyn ja tehtyjen muutosten (Basel III) soveltaminen
- riittävän talletussuojajärjestelmän ylläpito
- rahoitusmarkkinoiden vakautta koskevan sääntelykehyksen vahvistaminen ja lähentäminen EU:n kehykseen
- rahoituslaitoksia, rahoitusmarkkinoita ja vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten valtuuksien, tehokkuuden ja riippumattomuuden vahvistaminen kansainvälisten normien mukaisesti; rahoitusjärjestelmän makrotason vakauden valvonnan kehittäminen

- institutionaalisen ja sääntelykehyksen vahvistaminen vakuutus- ja arvopaperimarkkinoiden kehittämiseksi

- rahoitusvalvonnan tehon ja uskottavuuden vahvistaminen Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) rahoitusalan arviointiohjelmassa esittämien suositusten mukaisesti.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa huomioon asiaa koskevan EU:n lainsäädännön (ensin analysoidaan säännösten eroja sekä ensisijaisia alueita käyttäen pohjana lähentymisen kustannuksista ja eduista laadittua arviota ja riippuen lähentymiseen tarvittavista resursseista, vrt. liite II).

Postipalvelut

Jatketaan postialan kehittämistä Marokossa

- kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtaminen postialan sääntelystä muun muassa Marokon sääntelykehyksen lähentämiseksi EU:n lainsäädäntöön

- kokemusten vaihtaminen palvelujen laadun parantamiseksi

- kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtaminen postimarkkinoiden arviointia koskevien valmiuksien lujittamiseksi sekä sähköisen kaupankäynnin tarjoamien kasvumahdollisuuksien parantamiseksi

- selkeiden sääntöjen vahvistaminen siitä, millaisia lupia annetaan palveluntarjoajalle, joka toimii kilpailulle avoimilla postimarkkinoilla

- selkeiden yleispalvelua koskevien sääntöjen laatiminen: ’yleispalvelulla’ tarkoitetaan tietynlaatuisten postipalveluiden pysyvää tarjontaa kaikille käyttäjille kohtuullisin hinnoin osapuolen koko alueella siten, että palvelun rahoitusjärjestelyt on määritelty

- sääntelyviranomaisen päätösten ja sen soveltamien menettelyjen puolueettomuuden varmistaminen kaikkien markkinatoimijoiden osalta sekä kilpailunvastaisten menettelyjen ehkäiseminen postialalla

- postipalvelujen tarjoajista oikeudellisesti erillisen ja niihin kuulumattoman sääntelyviranomaisen perustaminen mahdollisimman pian.

Lähentäminen: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/67/EY, annettu 15 päivänä joulukuuta 1997, yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä, sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 2002/39/EY ja 2008/06/EY.

6.8 Pääomien liikkuvuus ja juoksevat maksut

Edistetään pääomataseen vähittäistä avaamista

- pääomataseen vähittäisen avaamisen edistäminen

- hyvien käytänteiden vaihtaminen siirtymisestä pääomataseen täydelliseen avaamiseen

- pääoman liikkeitä koskevan valvontamekanismin käyttöönotto.

6.9 Julkiset hankinnat

Lisätään avoimuutta ja tehokkuutta julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevissa menettelyissä

- Marokon lainsäädännön lähentäminen eurooppalaisiin normeihin avoimuuden, läpinäkyvyyden ja tasavertaisen tiedonsaannin sekä kilpailuttamisen varmistamiseksi

- tehokkaan ja riippumattoman järjestelmän käyttöönotto hankintamenettelyyn liittyvien riitojen ratkaisemiseksi

- julkisten hankintojen täytäntöönpanon hallinnointia ja seurantaa koskevien menettelyjen nykyaikaistaminen ja erityisesti menettelyjen muuttaminen paperittomaksi

- sellaisten julkisten laitosten ja yritysten julkisten hankintamenettelyjen standardointi, jotka on nimenomaisesti perustettu täyttämään yleisen edun mukaiset tarpeet ja joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta

- vesi-, energia-, liikenne- ja postipalvelualan verkko-operaattoreiden hankintoihin sovellettavien järjestelyjen parantaminen

- tehokkaan koulutuksen järjestäminen valtion ja paikallisyhteisöjen hankintavastaaville / tulojen ja menojen hyväksyjille sekä julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemisen ja täytäntöönpanon valvonnasta vastaaville viranomaisille.

<u>Lähentäminen:</u>

- julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevien menettelyjen osalta direktiivit 2004/17/EY ja 2004/18/EY

- julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevien muutoksenhakumenettelyjen tehostamisen osalta direktiivit 89/665/ETY ja 92/13/ETY sellaisina kuin ne ovat muutettuina direktiivillä 2007/66/EY.

6.10 Kilpailupolitiikka

Luodaan nykyaikaiset puitteet kilpailupolitiikalle ja vahvistetaan kilpailuviranomaisten valmiuksia säädellä politiikan täytäntöönpanoa

- lain nro 06/99 uudistaminen kilpailua koskevan nykyisen institutionaalisen järjestelmän vakauttamiseksi antamalla yhdelle elimelle (uudessa perustuslaissa luodulle kilpailuneuvostolle) kaikki kilpailupolitiikan soveltamiseen liittyvä toimivalta, itsenäinen hallintoasema, valtuudet toimia oma-aloitteisesti ja mahdollisuus suorittaa tutkimuksia tuomioistuimen valvonnassa sekä pakottavat päätöksentekovaltuudet ja mahdollisuus antaa sitovia eikä pelkästään neuvoa-antavia lausuntoja

- kilpailulainsäädännön soveltamista koskevien hallinnollisten valmiuksien lujittaminen ja mahdollisten yhteistyötoimien määrittäminen (markkinatutkimuksen tekniikka, kilpailututkimukset, yrityskeskittymien valvonta, riita-asioiden käsittely)

- kilpailuviranomaisen ja alakohtaisten sääntelyelinten välinen koordinointi ja yhteistyö sekä yksinomaisen toimivallan antaminen kilpailuneuvostolle kilpailua haittaavien käytänteiden torjunnassa ja taloudellisten keskittymien valvonnassa

- kilpailuasioita ja niiden muutoksenhakua käsittelevien tuomareiden kouluttamisesta huolehtiminen

- Marokon voimassa olevan puitelainsäädännön asteittaisen täytäntöönpanon edistäminen erityisesti menettelyjen syrjimättömyyden, avoimuuden ja tasapuolisuuden periaatteiden osalta.

6.10.1 Valtiontuet

Määritellään yhteisesti valtiontuet, niitä koskevat poikkeukset ja niiden merkitys kilpailun kannalta

- raporttien säännöllinen päivittäminen

- määrittelyn ja menetelmien parantamisen asettaminen etusijalle valtiontukien kirjaamisen yhteydessä

- valtiontukia ja suoria budjettitukia koskevan tietojenvaihdon lisääminen ja tukien kilpailuvaikutusten määrittäminen

- yhteisen määritelmän laatiminen valtiontukien luonteesta ja niiden yhteensopivuudesta kilpailun periaatteiden kanssa.

6.11 Teollis- ja tekijänoikeudet

Varmistetaan asteittainen lähentyminen kohti EU:n suojelun tasoa ja tehostetaan kyseisten säännösten soveltamista ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön yhdenmukaistaminen teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan WTO:n sopimuksen kanssa

Erityistavoitteet

- Marokon lainsäädännön lähentäminen EU:n lainsäädäntöön[3]:

  – teollisoikeuksiin (patentit, mallit, tavaramerkit) liittyvien sääntelyerojen tunnistaminen

  – lainsäädännön laatiminen ja täytäntöönpano erityisesti patentteja, malleja ja tavaramerkkejä koskevien säännösten lähentämiseksi (vrt. nykyinen yhteistyö Euroopan patenttiviraston kanssa)

[3] Asteittainen lähentyminen kohti teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2004/48/EY sekä tulliviranomaisten toimenpiteistä annettua asetusta (EY) N:o 1383/2003.

– tekijänoikeuksiin ja lähioikeuksiin liittyvien sääntelyerojen analysointi sekä lainsäädännön laatiminen ja täytäntöönpano tarvittavien lainsäädännöllisten lähentämistoimenpiteiden toteuttamiseksi

- hallinnollisten ja oikeudellisten valmiuksien vahvistaminen:

  – tekijänoikeuksien täytäntöönpanon vahvistaminen ottamalla käyttöön tehokkaita varoittavia toimenpiteitä ja seuraamuksia (oikeus, tulli)

  – Marokon teollisoikeusviraston (OMPIC) vuodeksi 2015 asettamiin kehitystavoitteisiin pyrkiminen ja niiden lujittaminen

  – tarpeiden tunnistaminen, koulutuksen järjestäminen sekä tieto- ja neuvontajärjestelmien analysointi ja parantaminen (OMPIC)

  – Marokon tekijänoikeusviraston (BMDA) tarpeiden analysointi ja hallinnollisten valmiuksien lujittaminen

  – yhteistyön jatkaminen Euroopan patenttiviraston sekä sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) kanssa

- väärentämisen ja piratismin torjuntaan liittyvä koordinointi, yhteistyö ja tiedottaminen:

  – toimien tehostaminen tekijänoikeuksien tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi erityisesti lujittamalla oikeudellista seurantaa

  – väärentämisen ja piratismin käytännön torjuntaan osoitettujen resurssien jatkaminen ja lisääminen vahvistamalla tullin ja oikeusjärjestelmän toimivaltaa ja hallinnollisia valmiuksia

  – analyysi ja arvio väärentämisen ja piratismin vaikutuksesta luoviin töihin ja innovointiin Marokossa

  – kansalaisten valveuttaminen teollisoikeuksien merkityksestä maan talouskasvulle

  – yhteistyö yksityisen sektorin ja muiden keskeisten instituutioiden kanssa sekä säännölliset toimenpiteet väärentämisen ja piratismin torjumiseksi (teollisoikeuksien ja väärentämisen torjunnan kansallisen neuvoston toimintasuunnitelma, vuoropuhelu alan järjestöjen kanssa jne.)

- yhteistyö ja neuvottelut:

  – patenttien voimaansaattamista koskevasta sopimuksesta Euroopan patenttiviraston kanssa käytävien neuvottelujen loppuun saattaminen

  – yhteistyön jatkaminen ja tehostaminen jäsenvaltioiden ja muiden maiden elinten sekä OMPIC:n kanssa

  – yhteistyö väärentämisen vastaisen kauppasopimuksen täytäntöönpanossa sekä väärentämisen torjuntatoimien koordinoinnissa

– Marokon lainsäädännön lähentäminen eurooppalaisiin normeihin, liittyminen assosiaatiosopimuksen 39 artiklassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin sekä yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan täytäntöönpano innovoinnin osalta.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa huomioon voimassa olevan EU:n lainsäädännön (vrt. liite II).

6.12 Tulli

Jatketaan tulliviranomaisten valmiuksien lujittamista, tullilainsäädännön yhdenmukaistamista kansainvälisten ja EU:n normien kanssa sekä tullitoimenpiteiden täytäntöönpanoa kaupan helpottamiseksi, samalla huolehtien kansainvälisen logistiikkaketjun turvallisuudesta

- valtuutettujen talouden toimijoiden vastavuoroista tunnustamista koskevan menettelyn täytäntöönpano
  - analyysi valtuutettuihin talouden toimijoihin sovellettavasta menettelystä ja valtuutettujen talouden toimijoiden asemasta Marokossa
  - syvempi vuoropuhelu valtuutettujen talouden toimijoiden järjestelmästä niihin sovellettavaa menettelyä ja niiden asemaa Marokossa koskevan analysoinnin pohjalta valtuutettujen talouden toimijoiden vastavuoroiseksi tunnustamiseksi
- toimien jatkaminen koordinoidun hallinnoinnin aikaansaamiseksi muiden toimijoiden kanssa rajoilla (keskitetty asiointipiste)
- Etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevan alueellisen yleissopimuksen tekeminen ja soveltaminen
- Marokon osallistuminen ja liittyminen alueellisessa yleissopimuksessa esitettyjen Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjen tarkistamiseen varhaisessa vaiheessa
- valvontaketjun uudistaminen:
  - ennakkovalvonnan parantaminen järjestämällä työpajoja ja vierailuja operatiivisiin pilottiyksiköihin, antamalla pääsy ammatillisiin tietoihin ja ottamalla käyttöön tietokanta, johon kirjataan kulkuneuvojen ja tavaroiden liikkeet
  - jälkivalvontajärjestelmän parantaminen ottamalla käyttöön tehokkaampia menettelyjä sekä teknisiä välineitä, kuten tietokonesovelluksia
  - tietokonepohjaisen riskianalyysin käytön lisääminen Marokon tullissa sekä liiketoimia koskevien tietojen vaihtaminen sähköisessä muodossa (maailmanlaajuinen tulliverkosto)
- julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittäminen erityisesti eettisyyttä valvovan viranomaisen puitteissa sen roolin laajentamiseksi Maailman tullijärjestön Arushan julistuksessa vahvistamien periaatteiden pohjalta
- yhdistetyn nimikkeistön soveltaminen ja pysyvä mukauttaminen

- Marokon osallistuminen EU:n Tulli 2013 -ohjelmaan ja kaikkiin tuleviin, kolmansille maille avoimiin tullialan ohjelmiin.

6.13 Yrityspolitiikka

Marokko sitoutuu panemaan täytäntöön yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan, joka on Välimeren alueen maiden, mukaan lukien Marokon, yhteinen viiteasiakirja. Tarkoituksena on parantaa investointiympäristöä, edistää yrittäjyyttä, lisätä investointeja ja parantaa markkinoille pääsyä Euro–Välimeri-alueella.

Edistetään kilpailukykyisten yritysten kehitystä ja investointeja tukevia olosuhteita

- liiketoimintaympäristön parantaminen sekä yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan täytäntöönpanon jatkaminen ottaen huomioon vuonna 2008 toteutetun yhteisen arvioinnin päätelmät peruskirjan kymmentä soveltamisaluetta[4] koskevien 77 indikaattorin pohjalta; sitoutuminen edistykseen erityisesti seuraavilla aloilla:
  - sääntelyn uudistaminen ja hallinnon yksinkertaistaminen
  - rahoituksen saatavuus
  - innovaatiopolitiikka
  - inhimilliset voimavarat (yrittäjyyskasvatus ja valmiuksien parantaminen)
- koordinoinnin edistäminen ministeriöiden välillä sekä yritysten kehittämiseen ja innovoinnin edistämiseen osallistuvien julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden välillä
- liiketoimintaympäristöä valvovan kansallisen komitean toiminnan tukeminen; komitean toiminnan ansiosta on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden puitteissa voitu nopeuttaa erityisesti seuraavien liiketoimintaympäristöön liittyvien uudistusten määrittämistä ja täytäntöönpanoa: hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen ja avoimuuden lisääminen, liiketoiminnan oikeudellisen kehyksen nykyaikaistaminen sekä kaupan alan riitojen ratkaiseminen tehokkaammalla tavalla
- liiketoimintaympäristöä edistävien alueellisten komiteoiden perustaminen
- yhteisten arvioiden laatiminen koko maassa saavutetusta edistyksestä ja sen hyödyistä yrityksille ottamalla osaa yhteisiin indikaattoreihin perustuviin alueellisiin arviointi- ja vertailutoimiin
- yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan tarkistaminen pienten ja keskisuurten yritysten tarpeiden ottamiseksi paremmin huomioon eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan *Small Business Act* -aloitteen pohjalta; huomion kiinnittäminen

[4] Yrityksiä koskevat yksinkertaiset menettelyt, yrittäjyyttä tukeva yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, valmiuksien parantaminen, helpompi rahoituksen saanti ja investointeja tukeva verotus, parempi markkinoille pääsy, innovointi, vahvat ammattijärjestöt, laadukkaat yritysten tukijärjestelmät ja -palvelut, Euro–Välimeri-alueen verkostot ja kumppanuudet, selkeiden ja kohdennettujen tietojen antaminen yrityksille.

erityisesti miesten ja naisten tasa-arvoon, yritysten yhteiskuntavastuuseen ja ympäristönsuojeluun

- sijoittajien vastaanoton parantaminen ja investointien paikallisen luonteen vahvistaminen
- teollisten, kaupallisten ja teknisten infrastruktuurien, kuten innovointikeskusten, kehittäminen sekä klustereiden luomisen edistäminen
- tutkimusta ja innovointia suosivien puitteiden luominen
- teollisuuskäyttöön tarkoitettujen maa-alueiden saannin parantaminen helpottamalla kiinteistöjen myyntiä ja rakennuslupien myöntämistä
- paikallisten yritysten kannustaminen hyödyntämään ulkomaisia sijoituksia innovointien ja kotimaisen talouskehityksen edistämiseksi
- Marokon innovointikeskuksen (CMI) perustamisen ja toiminnan tukeminen
- nopean kasvun yrityksen ja yrittäjän käsitteiden käyttöönotto
- tuen lisääminen mikroyrityksille kyseisiä yrityksiä koskevan kansallisen strategian puitteissa
- yritysten (ml. pk-yritysten) käytettävissä olevien oikeudellisten muutoksenhakukeinojen parantaminen kehittämällä vaihtoehtoisia riidanratkaisumenetelmiä (sovittelu ja välimiesmenettely)
- kauppatuomioistuinten antamien tuomioiden laadun parantaminen ja tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentäminen
- yhteistyön tehostaminen Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa piratismin ja väärentämisen aloilla erityisesti vaihtamalla tietoja ja kokemuksia
- Marokon pk-yritysten seurantakeskuksen perustaminen pk-yritysten kansallisen tukiviraston toimesta keinona analysoida ja seurata yrityksiä.

6.14 Teollisuusyhteistyö

Lisätään tutkimuspääoman houkuttelevuutta

- teknologian siirron ja teollisuuden kumppanuuksien edistäminen
- yrityshautomojen ja spin-off-yritysten perustamiseen kannustavien alueiden luominen sekä tutkimuksen ja kehittämisen tukeminen Marokon kannalta keskeisiksi havaituilla aloilla
- kummitoiminnan ja kumppanuuksien edistäminen eurooppalaisten klusterien kanssa
- kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihdon lisääminen tutkimuksen ja kehittämisen sekä teollisen innovoinnin alalla ja erityisesti innovointikeskusten

mallin mukaisten klustereiden, teknologiayhteisöjen ja teknologiakeskusten perustamiseen liittyvissä kysymyksissä

- yhteistyöhankkeiden kehittäminen uusiutuvaan energiaan liittyvän yritystoiminnan käynnistämisen ja kehityksen tueksi kansallisen energiastrategian puitteissa.

Jatketaan vuoropuhelua tekstiili- ja vaatetusalan tulevaisuudesta

- hyvien käytänteiden vaihdon tehostaminen kansallisten viranomaisten, toimialajärjestöjen, yritysten, tutkimuskeskusten ja muiden tekstiili- ja vaatetusalalla toimivien työmarkkinaosapuolten kesken Euro–Välimeri-alueella

- vuoropuhelun syventäminen tekstiili- ja vaatetusalaa koskevista haasteista sekä mahdollisista tulevaisuuden kehityssuuntauksista ja käytännön toimista, joilla voidaan uudistaa alaa ja parantaa tekstiili- ja vaatetusteollisuuden tuotteiden kilpailukykyä Euro–Välimeri-alueella.

Edistetään teollisuusaloja koskevaa vuoropuhelua

- hyvien käytänteiden vaihdon lisääminen ja vuoropuhelun edistäminen teollisuuden alalla toimivien kansallisten kumppanien välillä teollisuusalojen haasteista ja mahdollisista tulevaisuuden kehityssuuntauksista sekä käytännön toimista, joilla uudistetaan Marokon teollisuuden rakennetta ja parannetaan sen kilpailukykyä

- vuoropuhelun vahvistaminen useilla teollisuuspolitiikkaan liittyvillä aloilla, kuten pk-yrityksiä koskeva politiikka, matkailu, avaruus, raaka-aineet, standardointi ja teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevat sopimukset.

Edistetään yritysten kestävää kehitystä

- teknologian siirron, hallintoa ja järkeistämistä koskevien hyvien käytänteiden sekä kestävää kehitystä koskevan asiantuntemuksen vaihtamisen edistäminen marokkolaisten yritysten tukemiseksi niiden kehityspyrkimyksissä.

Pannaan täytäntöön Euro–Välimeri-alueen alueelliset teollisuusyhteistyöohjelmat, joiden seuranta toteutetaan yhteistyössä Marokon kanssa

- osallistuminen Euro–Välimeri-alueen teollisuusyhteistyöhön alueellisella tasolla.

6.15 Kuluttajansuoja

- Marokon lainsäädännön lähentäminen EU:n oikeuteen sekä kuluttajansuojaa koskevan kansallisen sääntelykehyksen viimeistely

- kuluttajapolitiikan tehokkaan ja tuloksekkaan soveltamisen varmistavien hallinnollisten valmiuksien, erityisesti ylimmän kuluttajalautakunnan ja Marokon kuluttajaviraston, vahvistaminen

- riippumattomien marokkolaisten kuluttajansuojajärjestöjen tukeminen Marokossa sekä marokkolaisten kuluttajajärjestöjen ehdottamien hankkeiden rahoittamiseen tarkoitetun erityisrahaston perustaminen

- Marokon kuluttajaviraston perustaminen.

6.16 Työntekijät ja sosiaaliturvan koordinointi

Pannaan täysimääräisesti täytäntöön työntekijöitä ja sosiaaliturvan koordinointia koskevat assosiaatiosopimuksen määräykset

- sosiaaliturvajärjestelmien koordinoinnin toteuttaminen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti

- tasavertaista kohtelua työolojen, palkkauksen ja irtosanomisen osalta koskevan lausekkeen täysimääräinen soveltaminen marokkolaisiin työntekijöihin sekä laillisessa työsuhteessa oleviin EU:n kansalaisiin

- työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä syrjimättömyyttä sosiaaliturvan osalta koskevan lausekkeen täysimääräinen soveltaminen.

6.17 Tilastot

Yhdenmukaistetaan marokkolaiset normit eurooppalaisten ja kansainvälisten normien kanssa

- tilastoja koskevien säädösehdotusten hyväksyminen ja täytäntöönpano sekä vuosia 2013–2017 koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon jatkaminen

- tilastotietojen ja tilastollisten menetelmien yhdenmukaistamisen jatkaminen, jotta voidaan varmistaa tilastojen yhteensopivuus eurooppalaisten hyvien käytänteiden kanssa

- kansallisen tilastojärjestelmän parantaminen sekä sen määrällinen ja laadullinen kehittäminen

- teollisuuden, kaupan ja uuden teknologian seurankeskuksen sekä innovoinnin seurantakeskuksen perustaminen

- Marokon valuuttaviranomaisen yhteistyö maksutasetilastojen laatimisesta vastuussa olevien eurooppalaisten elinten kanssa.

7. LIIKENNE, ENERGIA, YMPÄRISTÖ, TIETOYHTEISKUNTA, TUTKIMUS JA KEHITTÄMINEN

7.1 Liikenne ja infrastruktuurit

7.1.1 Infrastruktuuriverkon (tiet, moottoritiet, lentoasemat, satamat ja yhteydet Euroopan laajuisiin verkkoihin) kehittäminen

Pannaan täytäntöön kansallinen liikenne- ja infrastruktuuripolitiikka ottamalla käyttöön laadukas, toimiva, kilpailukykyinen ja kestävä liikennejärjestelmä seuraavien toimintalinjojen pohjalta

- liikenneinfrastruktuurien sekä niiden ja alueellisten verkkojen, erityisesti Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T), välisten yhteyksien kehittämistä ja ylläpitoa

koskevan politiikan lujittaminen ja vahvistaminen sekä yksityisen sektorin osallistumisen tukeminen

- Marokon talouden logistisen kilpailukyvyn kehittäminen erityisesti perustamalla logistiikka-alueita, kehittämällä toimijoita ja inhimillisiä voimavaroja sekä optimoimalla tavaroiden liikkeet

- liikkuvuuden ja kestävän liikenteen edistäminen kehittämällä toimivia ja ympäristöä säästäviä sekä tavaroiden ja henkilöiden turvallisuuden takaavia liikennejärjestelmiä

- liikennettä koskevien sääntelykehysten lähentäminen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin normeihin

- kansallisen kehyksen luominen käyttäjiä ja rahtiliikennettä suurimmissa kaupungeissa palvelevien, kestävää kaupunkikehitystä koskevien suunnitelmien laatimista ja seurantaa varten.

Alueellinen ulottuvuus

- osallistuminen Välimeren alueen liikenneinfrastruktuurien ja erityisesti tulevan Välimeren alueen liikenneverkon suunnitteluun ja sen täytäntöönpanossa tarvittavien resurssien määrittelyyn sekä yhteyksien parantamiseen Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon

- osallistuminen satelliitteihin perustuvien lisäjärjestelmien, maailmanlaajuisten satelliittinavigointijärjestelmien, kyseiseen teknologiaan perustuvien Välimeren alueen sovellusten sekä uuden satelliittinavigointiin perustuvan alueellisen Euromed GNSS II -hankkeen kehittämiseen

- tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen Välimeren alueen liikennettä koskevan alueellisen toimintasuunnitelman mukaisesti liikenneverkon toiminnan parantamiseksi, jotta voidaan sujuvoittaa liikennevirtoja Marokon, alueellisten kumppaneiden ja EU:n välillä.

7.1.2 Tieliikenne ja liikenneturvallisuus

Pannaan täytäntöön tietyt toimenpiteet ja uudistukset tieliikenteen ja liikenneturvallisuuden aloilla

- Interbus-sopimuksen mahdollinen käyttöönotto Marokossa kansainvälistä matkustajaliikennettä koskevien käytänteiden ja sääntöjen yhdenmukaistamiseksi eurooppalaisten normien kanssa ja kyseisen liikenteen edistämiseksi Marokon ja EU:n jäsenvaltioiden välillä

- julkisen liikenteen yhdennetyn intermodaalijärjestelmän kehittäminen

- liikenneturvallisuutta koskevien eurooppalaisten ja kansainvälisten normien edistäminen

- todistusjärjestelmän käyttöönotto matkustaja- ja tavaraliikennettä varten yhtäläisen kohtelun varmistamiseksi tavaraliikenteen alalla sekä julkisen matkustajaliikenteen edistämiseksi

- organisaatioiden valmiuksien tehostaminen sovellettaessa sosiaalilainsäädännön alaan kuuluvia normeja sekä kansainvälisiin yleissopimuksiin perustuvien normien ja EU:n normien mukaisia teknisiä vaatimuksia vaarallisten aineiden kuljetusten, älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton ja ajo- ja lepoaikojen osalta.

7.1.3 Rautatieliikenne

Pannaan täytäntöön tietyt toimenpiteet ja uudistukset rautatieliikenteen alalla

- Marokon ja Euroopan maiden rautatieverkkojen yhteentoimivuuden edistäminen

- yhteistyö Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) käyttöön ottamiseksi, jotta voidaan täyttää asiaa koskeva kansainvälinen standardi sekä parantaa junaliikenteen turvallisuutta.

Alueellinen ulottuvuus

- alueellisesta yhteistyöstä saatavien etujen tarkastelu maaliikennepalvelujen (tie-, rautatie- ja kaupunkiliikenne) tehokkuuden, turvallisuuden ja yhteentoimivuuden edistämiseksi

- sääntelyn lähentämisen jatkaminen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin normeihin alueellisessa kontekstissa

7.1.4 Lentoliikenne

Pannaan täytäntöön tietyt toimenpiteet ja uudistukset lentoliikenteen alalla

- nykyisen kansallisen ilmailupolitiikan täytäntöönpanon sekä lentoliikennettä koskevan sääntelyn päivittämisen jatkaminen hyväksymällä siviili-ilmailulakia koskeva ehdotus

- vuonna 2006 tehdyn Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen kaikkien osa-alueiden täytäntöönpano erityisesti sopimuksessa määrätyn lainsäädännön lähentämisen varmistamiseksi

- läheinen lentoturvallisuusalan yhteistyö erityisesti panemalla täytäntöön turvalaitteiden kehittämisohjelma, joka sisältää tutkan kattavuusasteen parantamisen sekä lennonjohdon automatisointijärjestelmän tehostamisen

- Marokon osallistumista yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan koskevien mahdollisuuksien tarkastelu vuoden 2006 Euro–Välimeri-ilmailusopimuksessa määrätyn lainsäädännön lähentämisen yhteydessä; samalla tarkastellaan mahdollisuutta ottaa Marokko pikaisesti mukaan yhtenäisen ilmatilan komiteaan

- ilmaliikenteen hallintaa koskevan yhteistyön jatkaminen

- Marokon vähittäinen osallistuminen ulkomaisten ilma-alusten turvallisuuden arviointia (SAFA) koskevaan eurooppalaiseen ohjelmaan Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) kanssa 23. maaliskuuta 2011 allekirjoitetun työjärjestyksen pohjalta

- yhteistyön käynnistäminen EU:n kanssa sellaisten järjestelyjen luomiseksi, joilla helpotetaan Marokon kansainvälisille lentoasemille konevian takia jääneiden lentokoneiden siirtämisessä tarvittavien välineiden käyttöön saamista

- yhteistyön käynnistäminen EU:n kanssa lentokoneiden pelastus- ja palontorjuntahenkilöstöön sovellettavien vaatimusten päivittämiseksi vastaamaan kansainvälisiä ja/tai eurooppalaisia normeja erityisesti pelastus- ja torjuntakaluston valinnan ja hankinnan sekä henkilöstön koulutuksen, pätevyyden ja/tai hyväksynnän osalta.

Alueellinen ulottuvuus

- sääntelyn lähentämisen jatkaminen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin normeihin alueellisessa kontekstissa

- yhteistyön jatkaminen EU:n ja Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa alueellisen Euromed Aviation -ilmailuhankkeen puitteissa

- turvallisuutta koskevan yhteistyön ja tuen jatkaminen Välimeren alueen ilmailun turvallisuutta käsittelevän EASA:n yksikön (MASC) kautta.

7.1.5 Meriliikenne

Pannaan täytäntöön tietyt toimenpiteet ja uudistukset meriliikenteen alalla

- yhteistyön syventäminen EU:n kanssa Marokon meriturvallisuuspolitiikan yhdenmukaistamiseksi EU:n politiikan kanssa

- vuoropuhelun käynnistäminen satamainfrastruktuurien kehittämisestä, satamapalvelujen parantamisesta, satamamenettelyjen yhdenmukaistamisesta, merialueiden hallinnoinnista ja suunnittelusta, merenkulun ja satamien turvallisuudesta sekä EU:n ja Marokon välisen meriliikenteen ja erityisesti merten moottoriteiden parantamisesta

- merenkulun turvallisuutta koskevien tehokkaiden toimenpiteiden toteuttaminen ottamalla käyttöön satama- ja lippuvaltion valvontajärjestelmiä sekä merenkulun hallintorakenteiden valmiuksien tehostaminen, jotta kyseiset instituutiot voisivat noudattaa merenkulun turvallisuuteen ja merialueiden saastumisen ehkäisemiseen ja valvontaan liittyviä velvollisuuksiaan

- Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) kansainvälisten yleissopimusten sekä meriympäristön suojelukomitean päätöslauselmien täytäntöönpano

- nopeiden, tehokkaiden ja edullisten hallintomenettelyjen (tarkastusmenettelyt ja tarkastusten hallinnollinen koordinointi) sekä laadukkaiden palvelujen (satamainfrastruktuurit, satamapalvelut, meriliikenne- ja intermodaalipalvelut) tarjoaminen merten moottoriteihin liittyvissä satamissa

- vuoropuhelun käynnistäminen uudelleen komission kanssa erityisesti valmiuksien tehostamista ja Välimeren alueen saastumisen ehkäisyä ja torjuntaa koskevan yhteistyösuunnitelman laatimiseksi, jotta Marokko voisi osallistua Euroopan meriturvallisuusviraston (EMSA) toimintaan.

Alueellinen ulottuvuus

- osallistuminen edelleen meripolitiikkaa, satamia ja lähimerenkulkua koskevaan alueelliseen yhteistyöhön

- yhteistyön jatkaminen EU:n ja Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa Kansainvälisen merenkulkujärjestön puitteissa sekä osallistuminen merenkulun turvallisuutta (SAFEMED) ja merten moottoriteitä (MEDAMOS) koskeviin alueellisiin Euromed-hankkeisiin.

7.1.6 Logistiikkaketju

Pannaan täytäntöön tietyt toimenpiteet ja uudistukset logistiikan alalla

- Marokon logistisen kilpailukyvyn kehittämistä koskevan uuden kansallisen strategian täytäntöönpanon jatkaminen

- vuoropuhelun käynnistäminen logistiikkaketjusta Marokon ottamiseksi mukaan EU:n vuonna 2007 käynnistämiin toimiin, joiden avulla parannetaan logistiikkaketjua ja lisätään sen turvallisuutta.

7.1.7 Liikennealan ammatit

- yhteistyön käynnistäminen EU:n kanssa liikennealan ammatteja ja erityisesti meri- ja lentoliikenteen alalla toimivaa alushenkilöstöä koskevien ammatinharjoittamislupien vastavuoroista tunnustamista varten.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa EU:n tuella huomioon lainsäädännön lähentämisen osalta tie-, rautatie-, lento- ja meriliikennettä sekä satama-alaa koskevat eurooppalaiset normit.

7.2 Energia

Vahvistetaan vuoropuhelua ja lähennetään energiapolitiikkoja ja institutionaalisia ja sääntelypuitteita Marokon energiamarkkinoiden yhdentämiseksi asteittain EU:n energiamarkkinoihin ottaen erityisesti huomioon ympäristöön liittyvät haasteet

- EU:n energiastrategioita lähenevien, toimitusvarmuuden, kilpailukyvyn ja kestävän energian tavoitteisiin perustuvien energiastrategioiden täytäntöönpano

- vähähiilisen teknologian kehittämisstrategioiden laatiminen ja täytäntöönpano

- Marokon keskipitkän ja pitkän aikavälin energiastrategian (2020/2030) sekä ensisijaiset toimet sisältävän kansallisen suunnitelman täytäntöönpano

- assosiaatiosopimuksen puitteissa käytävän energia-alan vuoropuhelun vahvistaminen

- vuoteen 2020 tähtäävän suunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano instituutioiden ja erityisesti energia- ja kaivosministeriön ja sen alueellisen toiminnan vahvistamiseksi

- strategisen seuranta- ja valvontajärjestelmän lujittaminen energia-alan ennakoinnin ja suunnittelun sekä energiatilastojen parantamiseksi erityisesti vaihtamalla tietoja ja

asiantuntemusta sekä parantamalla valmiuksia eurooppalaisiin normeihin mukautumiseksi

- asiantuntemuksen ja kokemusten vaihtaminen erityisesti kaasua ja sähköä koskevien politiikkojen, käytänteiden sekä energia-alan lainsäädäntöä, instituutioita, rakennetta, teknisiä näkökohtia ja sääntelyä koskevien puitteiden lähentämiseksi EU:n energialainsäädäntöön entistä tehokkaammin ja nopeammin

- energialähteiden monipuolistaminen:

  – yhteistyö maakaasun käytön kehittämiseen tarvittavien edellytysten luomiseksi: sääntelykehys sekä tekniset ja liitännäistoimenpiteet

  – yhteistyö vaihtoehtoisten energialähteiden kehittämiseksi: tutkimus ja teknologian kehittäminen öljyliuskeen ja liuskekaasun aloilla

- erityisesti sähköä ja maakaasua koskevan energia-alan kansallisen sääntelyohjelman täytäntöönpano toteuttamalla asteittain lähentyminen EU:n sähkö- ja kaasudirektiiveihin; kaasua ja sähköä koskevien lakien ja niiden soveltamissääntöjen antaminen

- sähkö- ja kaasualojen uudistusten jatkaminen kyseisten alojen tehostamiseksi ja asteittaiseksi vapauttamiseksi EU:n lainsäädännön mukaisesti.

Vahvistetaan alueellista energiayhteistyötä

- Marokon roolin vahvistaminen alueellisessa energiayhteistyössä erityisesti Välimeren aurinkoenergiasuunnitelman toteuttamiseksi ottaen huomioon ensisijaisia toimia vuosina 2008–2013 koskevan suunnitelman täytäntöönpano EU:n ja eteläisen Välimeren maiden energiakumppanuuden puitteissa sekä EU:n tavoitteet Välimeren aluetta varten

- yhteistyön jatkaminen alueellisten aloitteiden ja hankkeiden puitteissa

- Marokon läpi kulkevien liittymien ja siirtoinfrastruktuurien lujittaminen ja vahvistaminen Välimeren etelä- ja pohjoispuolisten sähkö- ja kaasuverkkojen yhteen liittämiseksi

- Marokon, Algerian ja Tunisian sähkömarkkinoiden asteittainen yhdistäminen

- energiatuotteiden alueellisten varastointivalmiuksien parantaminen Marokossa

- energiainfrastruktuurien rahoituksen helpottaminen: Marokon järjestelmän lähentäminen asteittain EU:n käytänteisiin erityisesti energiatuotteiden varastoinnin osalta.

Tehdään yhteistyötä ydinturvallisuuteen liittyvissä asioissa

- yhteistyö siviilikäyttöön tarkoitettua ydinenergiaa koskevan ohjelman kehittämiseen tarvittavien edellytysten luomiseksi: tietojen ja kokemusten vaihtaminen, ydinturvallisuutta ja säteilysuojelua koskevat säännökset

- asiantuntemuksen ja kokemusten vaihtaminen EU:n säännöksiä ja käytänteitä vastaavan sääntelykehyksen toteuttamiseksi erityisesti mahdollisimman korkeatasoisen ydinturvallisuuden ja riittävän ionisoivalta säteilyltä suojaamisen varmistamiseksi

- yhteistyö ydinturvallisuuden ja radiosuojelun valvonnasta vastaavan riippumattoman kansallisen viraston perustamiseksi Marokkoon.

Parannetaan energiatehokkuutta

- ensisijaiset toimet kattavaan kansalliseen ohjelmaan sisältyvien energiatehokkuutta koskevien toimenpiteiden jatkaminen erityisesti teollisuuden, asumisen, julkisten rakennusten, liikenteen ja matkailun aloilla

- institutionaalisten ja organisatoristen puitteiden, erityisesti uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden kehittämisviraston, lujittaminen

- sääntelyyn liittyvien, EU:n sääntöihin lähentymistä koskevien toimenpiteiden sekä tarvittavien kannustimien, innovatiivisten rahoituskeinojen (ulkopuoliset sijoittajat, puhtaan kehityksen mekanismi jne.) sekä koulutus-, tiedotus- ja viestintätoimien täytäntöönpano

- osallistuminen älykästä energiahuoltoa koskevaan EU:n ohjelmaan.

Kehitetään uusiutuvien energialähteiden käyttöä

- uusiutuvaa energia koskevien kansallisten kehitystavoitteiden toteuttaminen sekä Marokon aurinkoenergiasuunnitelman ja Marokon tuulienergiahankkeen täytäntöönpano

- uusiutuvaa energiaa koskevien suurten ja pienten kehittämistoimien jatkaminen (aurinkokäyttöiset vedenlämmittimet, verkkoon liitettävät ja verkon ulkopuolella toimivat aurinkopaneelit, biomassa jne.) sekä vihreän sähkön tuonti, mukaan lukien kannustimet ja innovatiiviset rahoituskeinot

- institutionaalisten ja organisatoristen puitteiden lujittaminen sekä näitä aloja koskevien toimintasuunnitelmien laatiminen ja täytäntöönpano niiden lähentämiseksi EU:n sääntöihin

- biomassaa koskevan kansallisen potentiaalin kehittäminen

- yhteistyö tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin alalla kestävän kehityksen tukemiseksi

- kestävien energiateknologioiden kehittämistä sekä energiatehokkuutta ja uusiutuvia energiamuotoja koskevien tutkimus- ja kehittämiskeskusten ja -laitosten perustaminen; tutkimusaiheiden määrittely; tutkimusyksiköiden perustaminen; asiantuntemuksen parantaminen

- energiaministeriön alaisten korkea-asteen oppilaitosten opinto-ohjelmien parantaminen edellä mainituilla aloilla

- innovatiivisia yrityksiä, tutkimuskeskuksia ja koulutuslaitoksia yhdistävien osaamisyhteisöjen ja teknologiakeskusten perustaminen erityisesti uusiutuvan energian, energiatehokkuuden sekä aurinkoenergian avulla tapahtuvan suolan merivedestä poiston aloilla

- energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä edistävien teknologioiden ja materiaalien käyttö kansallisella tasolla erityisesti luomalla teollisuutta ja panemalla täytäntöön tutkimus- ja kehittämisohjelmia.

Tehostetaan energiantuotantolaitosten turvallisuutta ja valvontaa

- energiantuotantolaitosten ja -laitteistojen turvallisuuden sekä teknisen valvontajärjestelmän ja kyseisiin laitoksiin liittyvien riskien ehkäisemisen parantaminen

- kokemusten ja asiantuntemuksen vaihto energiaministeriön alaisen energialaboratorion kehittämiseksi edelleen erityisesti hiilivetyjen laadun valvonnan alalla

- kokemusten ja asiantuntemuksen vaihto energiaministeriön alaisen energialaboratorion sertifioimista varten

- yhteistyö riskien ehkäisemistä ja hallintaa koskevan strategian toteuttamiseksi energia- ja kaivosaloilla sekä räjähteiden ja painelaitteiden osalta.

7.3 Kaivokset

Tehostetaan yhteistyötä ja kumppanuutta kaivostoiminnan kehittämisen alalla

- kaivostoiminnan sääntelyyn, pienten kaivosten kehitykseen, kaivostoimintaan ja louhintaan, kaivosomaisuuden ja geologisen omaisuuden hallinnointiin, geologisen infrastruktuurin kehittämiseen ja maantieteellisiin tietojärjestelmiin liittyvien valmiuksien parantaminen

- kaivosalueiden ympäristön suojelu ja kunnostaminen sekä kaivosalueiden muuttaminen kaivosten sulkemisen jälkeen

- kaivos- ja öljyomaisuutta ja kaivosalan tilastoja koskevan tietojärjestelmän käyttöönotto ja kehittäminen

- mineraali- ja fossiiliesiintymien organisoiminen ja niiden arvon lisääminen.

7.4 Ympäristö ja vesi

Edistetään hyvää ympäristöhallintoa, mukaan lukien tehostetaan lähentymistä EU:n lainsäädäntöön ja politiikkoihin

Hallintorakenteiden ja strategisen suunnittelun lujittaminen

- ympäristönsuojelusta, saastumisen valvonnasta ja vesivarojen hallinnasta keskus-, alue- ja paikallistasolla vastaavien marokkolaisten instituutioiden perustamisen

tukeminen ja loppuun saattaminen, mukaan lukien eri toimijoiden välisen koordinoinnin ja yhteistyön tehostaminen

- strategista suunnittelua, myös rahoitusstrategioita, koskevien valmiuksien tehostaminen EU:n kokemusten pohjalta

- ympäristölainsäädännön noudattamista Marokossa valvovien tarkastajien toimen perustaminen ja toiminnan aloittaminen

- markkinalähtöisten ohjauskeinojen (kuten ympäristöverojen) soveltaminen ja aiheuttamisperiaatteen käyttöönotto, mukaan lukien ympäristövahinkovastuujärjestelmän perustaminen.

Ympäristövaikutusten arviointi

- ympäristövaikutusten arviointijärjestelmän, mukaan lukien ympäristövaikutusten arviointeja laativien kansallisten ja alueellisten komiteoiden sekä julkisten tutkintalautakuntien, vahvistaminen ja mukauttaminen EU:n lainsäädäntöön

- suunnitelmien ja ohjelmien strategisen ympäristöarviointijärjestelmän tehostaminen.

Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden sekä kansalaisten osallistumisen tukeminen

- kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukeminen sekä kansalaisten laajempi osallistuminen ympäristöasioihin EU:n kokemusten ja hyvien käytänteiden pohjalta.

Tietojen saanti

- Marokon ympäristötietojen keruu- ja käsittelyjärjestelmän vahvistaminen EU:n kokemusten ja hyvien käytänteiden pohjalta

- kansalaisten tiedonsaantimahdollisuuksien parantaminen ympäristöasioissa; kansalaisten oikeudesta saada ympäristötietoja ja osallistua ympäristöasioita koskevaan päätöksentekoon annetun lain tehokas täytäntöönpano.

Viestintä ja tiedottaminen

- ympäristöä koskevien viestintästrategioiden kehittäminen ja täytäntöönpano

- säännöllisten raporttien laatiminen ja julkaiseminen ympäristön tilasta kansallisella tai aluetasolla.

Edistetään ympäristöaloja ja lähentymistä EU:n ympäristölainsäädäntöön ja -politiikkoihin

Ilmanlaatu

- ilmanlaadun hallinnan edistäminen (raja-arvot, varoituskynnykset, alueiden ja taajamien määrittäminen ja luokittelu, ilmanlaadun seuranta- ja arviointijärjestelmän perustaminen) kansanterveyden ja ympäristön laadun parantamiseksi EU:n puitelainsäädännön mukaisesti

- ilman saastumisen, myös epäpuhtauksien rajojen yli kulkeutumisen, torjuntaa koskevien toimintasuunnitelmien laatiminen ja täytäntöönpano.

Meriympäristön suojelu

- meriympäristön suojelun, myös meren ekosysteemien säilyttämisen, edistäminen
- lainsäädännön antaminen rannikkoalueiden yhdennetyn hoidon alalla.

Jätehuolto

- kansallisen jätehuoltostrategian täytäntöönpano
- jätteenkäsittelylaitosten, myös teollisuusjätteiden käsittelykeskusten, verkoston perustamisen edistäminen
- jätteenkäsittelylaitosten lupa- ja rekisteröintijärjestelmän sekä laitosten tarkastus- ja valvontajärjestelmän täytäntöönpano EU:n lainsäädännön periaatteiden pohjalta sekä epävirallisen sektorin toiminnan muuttaminen ammattimaiseksi.

Luonnonsuojelu

- suojeltujen alueiden järjestelmän käyttöönoton jatkaminen EU:n periaatteiden ja hyvien käytänteiden pohjalta
- metsän ekosysteemien suojelu- ja elvyttämisstrategian täytäntöönpanon jatkaminen, metsäkadon hidastaminen sekä uudelleenmetsityksen jatkaminen uudelleenmetsityssuunnitelman mukaisesti; metsäsertifioinnin (Hyvän metsänhoidon neuvosto) käyttöönoton valmistelu
- kansallista biodiversiteettiä koskevan tieteellisen tiedon lisääminen (lajit, ekosysteemit, luokitteluun liittyvät ongelmat)
- rappeutuneiden ekosysteemien uudistaminen sekä toimenpiteet uhanalaisten lajien elvyttämiseksi yhteistyössä paikallisen väestön kanssa
- luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kauppaa koskevan kansallisen lainsäädännön täytäntöönpano, jotta voidaan noudattaa villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevaan yleissopimukseen perustuvia velvoitteita.

Saastuminen ja teollisuuden aiheuttamat riskit

- järjestelmän perustaminen suurten teollisuuslaitosten aiheuttaman saastumisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi eurooppalaisten normien ja hyvien käytänteiden pohjalta
- järjestelmän perustaminen vaarallisiin aineisiin liittyvien suuronnettomuuksien riskien hallitsemiseksi eurooppalaisten normien ja hyvien käytänteiden pohjalta.

Kemialliset tuotteet

- kemikaalien rekisteröintiä, arviointia ja lupamenettelyjä koskevien normien antaminen EU:n lainsäädännön ja hyvien käytänteiden pohjalta

- ihmisten terveyden ja ympäristön kannalta vaarallisimpien kemikaalien asteittaista korvaamista koskevan strategian laatiminen.

Aavikoituminen, mukaan lukien toimet maaperän suojelemiseksi

- toimenpiteet aavikoitumisen torjuntaa ja maaperän suojelemista koskevan suunnitelman puitteissa.

Lupien myöntämistä sekä seurantaa ja tarkastuksia koskevat valmiudet

- ympäristönsuojelusta ja vesivarojen hallinnasta vastaavien Marokon viranomaisten hallinnollisten valmiuksien lujittaminen lupien myöntämisen, seurannan ja tarkastusten alalla.

Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen

- ympäristönäkökohtien tehokkaampi huomioon ottaminen esimerkiksi vesihuollon, metsien, maatalouden, koulutuksen, energian, liikenteen, kalastuksen, teollisuuden ja tutkimuksen aloilla.

Tehostetaan alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä ympäristöasioissa

Kansainvälinen yhteistyö

- sellaisten ympäristöä koskevien yleissopimusten ja pöytäkirjojen täytäntöönpanon tehostaminen, joihin Marokko on liittynyt, sekä muiden, EU:n oikeusjärjestelmään kuuluvien ympäristöä koskevien sopimusten ja pöytäkirjojen ratifioinnin edistäminen.

Alueellinen yhteistyö

- yhteistyön lujittaminen Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (Barcelonan yleissopimus) ja sen pöytäkirjojen puitteissa

- yhteistyön jatkaminen Horisontti 2020 -aloitteen puitteissa

- yhteistyön lujittaminen Euroopan ympäristökeskuksen kanssa sen alueellisten toimien yhteydessä, mukaan lukien jaettuja ympäristötietojärjestelmiä koskeva yhteistyö.

Lähentäminen: Toteuttaakseen nämä uudistukset Marokko ottaa EU:n tuella asteittain huomioon lainsäädännön lähentämisen kannalta keskeiset eurooppalaiset normit hyvän ympäristöhallinnon, ilmanlaadun, jätehuollon, vesivarojen hallinnan ja meriympäristön suojelun, luonnonsuojelun, teollisuuden aiheuttaman saastumisen ja kemiallisten tuotteiden aloilla.

Ilmastonmuutos

- ilmastokysymyksistä vastaavien marokkolaisten instituutioiden perustamisen tehostaminen ja loppuun saattaminen
- ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen täytäntöönpano; ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämistä ja niihin mukautumista koskevien strategioiden ja suunnitelmien laatiminen ja täytäntöönpano
- kasvihuonekaasuja koskevien inventaarioiden laatiminen
- yhteistyö vuoden 2012 jälkeisen, ilmastonmuutosta koskevan järjestelmän kehittämiseksi ja täytäntöönpanemiseksi
- yhteistyö ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseksi ja niihin mukautumiseksi
- yhteistyö Cancunin ja Durbanin sopimusten täytäntöönpanemiseksi
- vähähiilistä kehitystä koskevan strategian edistäminen keinona kehittää vihreää taloutta
- kansallisesti asianmukaisten hillitsemistoimien (NAMA), mukaan lukien alakohtaisten hyvitysjärjestelmien, edistäminen
- ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen päätöksenteossa
- alustavat valmistelutoimet kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmää varten
- ilmastonmuutokseen liittyvien ensisijaisten tavoitteiden huomioon ottaminen maataloudessa: hedelmäpuuviljelmien lisääminen; valittujen siemenlajien ja ilmastoon sopeutettujen lajikkeiden käyttö; vedenkeruumenetelmien ja parhaiden mahdollisten keinokastelumenetelmien yleistyminen; maataloustutkimuksen tulosten käyttöön asettaminen maatalouden kehittämisen hyväksi.

Vesi

Pannaan täytäntöön kansallinen vesistrategia sääntelyn lujittamiseksi ja vesivarojen yhdennetyn hallinnan varmistamiseksi

- veden kysynnän hallinnan sekä veden arvon lisäämisen edistäminen seuraavien toimien avulla:
  - veden säästäminen keinokastelussa siirtymällä laajassa mittakaavassa paikalliseen kasteluun ja tehostamalla veden käyttöä maanviljelyssä
  - maatalouskäyttöön tarkoitettujen jätevesien käsittelyjärjestelmän toteuttaminen EU:n lainsäädännössä vahvistettujen periaatteiden pohjalta
  - veden säästämiseen tähtäävät toimet juomaveden, teollisuuden käyttöveden ja matkailun alalla käytettävän veden osalta
- vesivarojen, luonnonympäristön ja herkkien alueiden säilyttämisen ja suojelun edistäminen seuraavien toimien avulla:

– vesivarojen laadun suojelu ja saastumisen torjunta

– järjestelmä kuntien ja teollisuuden jätevesien laadun parantamiseksi

– pohjavesien, valuma-alueiden, keitaiden ja kosteikkojen suojelu

– järjestelmä veden, mukaan lukien uimavesien, laadun parantamiseksi EU:n lainsäädännössä vahvistettujen periaatteiden pohjalta

- veteen liittyviä luonnonkatastrofeja koskevan alttiuden vähentäminen ja mukautuminen ilmastonmuutoksen vaikutuksiin:

  – ihmisten ja omaisuuden tehokkaampi suojelu tulvilta sekä kuivuuden vaikutusten torjunta hyödyntämällä vesialuekohtaisia kuivuudenhallintasuunnitelmia

  – tulvia koskevan kansallisen suojelusuunnitelman toimien toteuttaminen

  – ennaltaehkäisyn parantaminen erityisesti kehittämällä tulvavaroitusjärjestelmiä ja pelastussuunnitelmia

- sääntelyn ja instituutioiden uudistaminen saattamalla loppuun lain nro 10-95 säännösten täytäntöönpano sekä tarkistamalla lakia ja sisällyttämällä siihen uusia seikkoja, kuten veden säästäminen sekä puhdistettujen jätevesien uudelleenkäyttö

- tietojärjestelmien nykyaikaistaminen sekä resurssien ja asiantuntemuksen lisääminen seuraavien toimien avulla:

  – hallinnon nykyaikaistaminen, vesivarojen hallinnan ja vesialueita hallinnoivien organisaatioiden uudistaminen ja tehostaminen

  – Marokon vesitilannetta koskevien tietojen keruu- ja käsittelyjärjestelmän tehostaminen ja nykyaikaistaminen ottamalla käyttöön kansallinen vesitietojärjestelmä EU:n kokemusten ja hyvien käytänteiden pohjalta

  – vesivarojen hallinnasta vastaavien Marokon viranomaisten hallinnollisten valmiuksien parantaminen vesipolitiikan, lupamenettelyjen, seurannan ja tarkastusten osalta lähentymällä asiaa koskevaan eurooppalaiseen lainsäädäntöön

  – vesikysymyksiä koskevien viestintä- ja tiedotusstrategioiden kehittäminen ja täytäntöönpano

  – strategista suunnittelua, myös rahoitusstrategioita, koskevien valmiuksien tehostaminen EU:n kokemusten pohjalta

- vesivarojen hallinta ja kehittäminen:

  – muiden kuin perinteisten vesivarojen edistäminen ja kehittäminen: mm. suolan poisto merivedestä ja murtovedestä, puhdistetun jäteveden uudelleenkäyttö ja sadevesien talteenotto.

7.5 Tietoyhteiskunta

- EU:n ja Marokon välisten tehokkaampien yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen tietoyhteiskunnan alalla ja erityisesti synergian kehittäminen Marokon digitaalistrategian ja Euroopan digitaalistrategian välillä

- sähköistä viestintää koskevan kattavan sääntelykehyksen kehittämisen ja tehokkaan täytäntöönpanon jatkaminen; kehys kattaa erityisesti verkkoja ja palveluja koskevat lupamenettelyt, verkkoihin ja palveluihin pääsyn ja niiden yhteenliittämisen, yleispalvelun ja käyttäjien oikeudet, kuluttajansuojan, henkilötietojen käsittelyn ja yksityisyyden suojan sähköisen viestinnän alalla sekä radiotaajuuksien tehokkaan hallinnoinnin

- seuraavien keskeisten kehityssuuntausten jatkaminen sääntelyn tasolla:

  – sähköisen viestinnän palvelujen tarjoamista varten tarvittavien lupajärjestelmien käyttöönottoon liittyvien vaihtoehtojen pohdinta

  – markkinatutkimusten jatkaminen esimerkiksi analysoimalla (fyysisen) verkkoinfrastruktuurin käyttöoikeuksien tukkutarjontaa, mukaan lukien rinnakkaiskäyttöoikeutta ja täysin eriytettyä käyttöoikeutta, tietyssä sijaintipaikassa, sekä tukkutason laajakaistayhteyksiä; lisäksi olisi varmistettava käyttöoikeusvelvoitteiden (operaattorin valinta ja ennaltavalinta, bittivirtayhteydet, eriytetty käyttöoikeus jne.) tehokas ja asianmukainen täytäntöönpano niiden toimijoiden osalta, joilla on huomattava asema merkityksellisillä markkinoilla

  – helpompi numeron siirrettävyys kiinteässä ja matkaviestinverkossa sekä menettelyn parantaminen (viive numeron siirtämisessä operaattorilta toiselle, kuluttajalle tarjotun palvelun keskeytymisen kesto, sopimuksen enimmäiskesto, sääntöjen rikkomisesta määrättävät seuraamukset, kilpailua haittaavat käytänteet jne.)

  – sähköisen viestinnän luottamuksellisuutta sekä ei-toivottua kaupallista viestintää (roskaposti) koskevien toimenpiteiden tehokas täytäntöönpano

- tietojärjestelmien turvallisuutta sekä infrastruktuurien ja kriittisten tietojen suojelua lujittavan säädöksen laatiminen ja täytäntöönpano; verkkojen ja palvelujen kestävän ja vakaan toiminnan edistäminen avoimuuden ja yhteentoimivuuden periaatteiden mukaisesti

- sähköisen hallinnon sovelluksia koskevien normien ja sovellusten rakenteen tehostaminen julkisten tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevien yleisten puitteiden luomiseksi eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden (EIF) pohjalta

- pk-yritysten/pienten ja keskisuurten teollisuusalojen välisen kaupan (B2B) verkkoon siirtämistä koskevien teknisten eritelmien, normien ja standardien käyttöönotto kaupan dematerialisoimiseksi ja sujuvoittamiseksi yhteistyössä riippumattomien ja toimivaltaisten alan eurooppalaisten organisaatioiden (Euroopan standardointikomitea, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea, eurooppalainen telealan standardisoimisjärjestö ETSI) kanssa

- yhteistyön ja vastavuoroisen tiedonvaihdon edistäminen sähköisiä verkkoja ja sähköistä viestintää, radiotaajuuksien käyttöä, digitaalialan lupiin ja teollisoikeuksiin sovellettavaa järjestelmää, yritysten välistä kauppaa tukevien sähköisten maksutapahtumien kehittämistä sekä tietoyhteiskunnan tulevaa kansallista, alueellista ja maailmanlaajuista kehitystä koskevista strategioista

- edistyminen Marokon uuden digitaalistrategian täytäntöönpanossa tietoyhteiskunnan teknologiaa (TVT) koskevan vuoropuhelun ja yhteistyön kautta:

  – julkisten internet-pisteiden lisääminen, jotta yhä useammilla kansalaisilla olisi mahdollisuus käyttää uutta teknologiaa (laajakaistayhteydet ja julkiset palvelut) erityisesti syrjäseuduilla ja maaseudulla digitaalisen jaon torjumiseksi

  – Marokon digitaalisen kehityksen tukeminen kulttuuri- ja koulutustarkoituksia varten hyödyntäen tässä julkisia toimia, yksityisiä aloitteita ja kansainvälisiä kumppanuuksia

  – pohdinnan käynnistäminen julkisten tietojen avoimuudesta sekä tietojen käyttöä ja uudelleen käyttöä koskevien lupien myöntämisestä kansalaisille ja yrityksille

  – kansalaisyhteiskunnan kannustaminen osallistumaan Marokon digitaalistrategian täytäntöönpanoon kansalaisten keskuudessa tieto- ja viestintätekniikan alalla

  – yrittäjyyden ja innovoinnin edistäminen tieto- ja viestintätekniikan alalla yksityisellä sektorilla sekä yleissivistävissä ja ammattikoulutusohjelmissa

  – tietojen ja hyvien käytänteiden vaihto sähköisten allekirjoitusten varmentamisen sekä sähköisen viestinnän ja sähköisten maksutapahtumien turvallisuuden aloilla

  – Internet IPv6 -verkkotunnusjärjestelmään siirtymistä koskevan Marokon kansallisen ohjelman laatimisen ja käyttöönoton tukeminen

- EU:n kanssa tehtävän yhteistyön lujittaminen erityisesti digitaalitelevisiota, digitaalisia matkaviestinverkkoja ja tulevaisuuden internetiä sekä kehitteillä olevia laajakaistaverkkojen välisiä yhteyksiä (Eumedconnect-hanke) koskevien tieto- ja viestintätekniikan normien ja standardien alalla sekä tietoyhteiskunnan teknologisen kehityksen edistämiseksi sääntelyn avulla

  – julkisten ja yksityisten marokkolaisten toimijoiden kannustaminen osallistumaan, myös yhteisten hankkeiden kautta, EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmien piiriin kuuluvaan tieto- ja viestintäteknologian osa-alueeseen erityisesti aloilla, jotka liittyvät suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin sekä laajakaistaverkkoinfrastruktuurin ja tutkimusta tukevien tietojen kehitykseen

  – EU:n kanssa tehtävän alueellisen yhteistyön, eurooppalaisten kumppaneiden kanssa toteutettavan kansallisen tutkimuksen, yhteisten tutkimusverkostojen käynnistämisen tai niihin liittymisen sekä Marokon ja EU:n jäsenvaltioiden välisen tutkijavaihdon tukeminen

– Välimeren alueen ympäristöä ja kehitystä paremmin vastaavan, Euro–Välimeri-alueen tutkimusohjelman mahdollinen käynnistäminen

- vapaan internetiin pääsyn edistäminen sekä Välimeren eteläpuolisten maiden sääntelyviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön tukeminen

- yhteistyö Euro–Välimeri-alueen sähköisen viestinnän sääntelyryhmän sekä EU:n jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kanssa yhteisen edun kannalta keskeisissä kysymyksissä.

7.6 Tiede, teknologia, tutkimus ja innovointi

Parannetaan tutkimus- ja innovointivalmiuksia talouden ja yhteiskunnan kehittämiseksi ja Marokon lähentämiseksi eurooppalaiseen tutkimusalueeseen

- kansallisen tutkimusjärjestelmän roolin vahvistaminen Marokon kehityksessä:

  – kansallisen tutkimusjärjestelmän hallinnoinnin tehostaminen

  – laboratorioiden luokittelun kehittäminen sekä tutkijoiden ja tutkimusryhmien keskittämisen tukeminen

  – rakenteiden luominen tutkimuksen hyödyntämiseksi

  – tutkimustoiminnan sisäisen ja ulkoisen arvioinnin tehostaminen sekä mekanismien käyttöönotto koordinoinnin parantamiseksi kansallisen tutkimusjärjestelmän toimijoiden välillä

  – yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä tutkimustulosten loppukäyttäjien välisen yhteistyön ja kumppanuuden edistäminen

  – yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan innovointia koskevien osa-alueiden täytäntöönpanon jatkaminen sekä yhteisen arvion laatiminen saavutetusta edistyksestä alueellisessa suunnitelmassa määritettyjen indikaattoreiden pohjalta

  – tieteen ja teknologian alan kumppanuuksien edistäminen Euro–Välimeri-alueella

  – Euroopassa asuvien marokkolaisten asiantuntemuksen hyödyntäminen vaihdon ja suhteiden lujittamiseksi Marokon ja EU:n välillä tieteen, teknologian, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla

  – Marokon EUREKA-verkostoon liittymiselle asetettujen edellytysten tarkistaminen

- Marokon osallistuminen eurooppalaiseen tutkimusalueeseen:

  – tiedeyhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen esimerkiksi (ohjelmatason hallinnointia koskevan) hankekohtaisen kummitoiminnan pohjalta EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmien yhteisillä ensisijaisilla aihealueilla

– edellytysten parantaminen Marokon osallistumiseksi EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmiin

– marokkolaisten yliopistojen ja tutkimuskeskusten tutkimusvalmiuksien parantaminen, jotta Marokko voisi liittyä EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmiin ja osallistua tehokkaammin Euroopan tiede- ja teknologiayhteistyöhön (COST)

– EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmia varten luodun, Marokon alakohtaisten kansallisten yhteyspisteiden verkon lujittaminen sekä vaihdon tukeminen vastaavien eurooppalaisten verkkojen kanssa

– henkilövaihdon tehostaminen tutkimushankkeissa sekä marokkolaisten tiedemiesten kannustaminen osallistumaan kansainväliseen tieteelliseen keskusteluun

– edellytysten luominen Marokon liittymiselle ja osallistumiselle Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) ohjelmiin.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko ottaa EU:n tuella huomioon lainsäädännön lähentämisen osalta tiedettä, teknologiaa, tutkimusta ja innovointia koskevat keskeiset eurooppalaiset normit ja erityisesti EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmien määräykset, joiden avulla pyritään lisäämään alan kilpailukykyä, parantamaan elämänlaatua ja edistämään kestävää kehitystä.

7.7 Audiovisuaaliala

- audiovisuaalipolitiikkaa ja siihen liittyviä sääntelynäkökohtia koskevien näkemysten, tietojen ja kokemusten vaihdon edistäminen

- audiovisuaalialan edistäminen hallinnollisten normien, suoritusten laadun ja kilpailukyvyn parantamiseksi sekä asiantuntemuksen kehittämiseksi järjestämällä koulutusta ja teknistä apua

- avoimen, tehokkaan ja ennakoitavissa olevan sääntelyjärjestelmän kehittäminen, sääntelykehyksen tarkistaminen ja audiovisuaalisesta viestinnästä vastaavan korkean viranomaisen uusien perustuslaillisten oikeuksien täytäntöönpano.

7.8 Yhdennetty meripolitiikka

Kehitetään EU:n ja Marokon suhteita sääntelevää kehystä, jonka puitteissa Marokko voi osallistua EU:n yhdennettyyn meripolitiikkaan

- yhdennetyn lähestymistavan kehittäminen kaikkiin mereen ja rannikkoalueisin liittyviin tai niihin vaikuttaviin toimiin kansallisella ja alueellisella tasolla
- mereen liittyvien toimien hallinnoinnin parantaminen erityisesti kehittämällä erilaisia mekanismeja, kuten merten aluesuunnittelua, rannikkoalueiden yhdennettyä hallinnointia sekä toimintaa merien ja merenkulkualan tutkimuksen alalla.

7.9 Matkailu

- vuoteen 2020 tähtäävän matkailualan strategian täytäntöönpano
- tietojenvaihto kestävää, laadukasta ja vastuullista matkailua koskevien politiikkojen, toimien ja hankkeiden alalla.

8. YLEISSIVISTÄVÄ JA AMMATILLINEN KOULUTUS SEKÄ TERVEYS

8.1 Yleissivistävä koulutus

Lujitetaan yhtäläisten mahdollisuuksien periaatetta

- koulunkäynnin keskeyttämisasteen vähentäminen erityisesti tyttöjen keskuudessa maaseudulla
- koulunkäynnin uudelleen aloittamisen lisääminen
- apurahajärjestelmän parantaminen
- kouluväkivallan torjunta.

Laajennetaan pääsyä peruskoulutukseen ja vähennetään lukutaidottomuutta

- lukutaidottomuuden vähentäminen erityisesti nuorten ja naisten keskuudessa maaseudulla
- oppivelvollisuuskoulutuksen laajentaminen (ylemmän perusasteen koulutukseen saakka)
- keskiasteen koulutuksen lisääminen erityisesti tyttöjen keskuudessa.

Parannetaan koulutuksen laatua

- esiopetuksen yleistyminen
- luokalle jäämisen vähentäminen
- oppimiskielen ja vieraiden kielten taidon parantaminen

- opettajien koulutuksen tehostaminen

- vaikeuksissa olevien oppilaiden ohjauksen ja seurannan tehostaminen.

Jatketaan yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan koulutukseen liittyvien näkökohtien täytäntöönpanoa

- yrittäjähenkisyyden kehittäminen alemman ja ylemmän perusasteen koulutuksen avaintaitona

- yhteisen arvion laatiminen saavutetusta edistyksestä alueellisessa suunnitelmassa määritettyjen indikaattoreiden pohjalta.

8.2 Ammatillinen ja täydennyskoulutus

- ammatillisen koulutuksen uudistamisen tukeminen

- vuoropuhelun ja kokemusten vaihdon jatkaminen sellaisista välineistä kuten ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET) ja ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys (EQAVET)

- institutionaalisten ja operationaalisten edellytysten luominen kansallisen tutkintojen viitekehyksen käyttöönotolle

- ammattikoulutusjärjestelmän ja sen hallinnoinnin uudistaminen (yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa) sekä ammattitaidon tarjontaa ja kysyntää koskevan vuoropuhelun vahvistaminen työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi

- työmarkkina-analyysien vahvistaminen sekä julkisten politiikkojen laatiminen näytön pohjalta

- täydennyskoulutuksen tukeminen ja erityisesti täydennyskoulutukseen osoitettujen varojen tehokkaampi hallinnointi (erityissopimusten uudistaminen) koulutukseen pääsyn ja koulutuksen laadun parantamiseksi

- yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan ammatillista koulutusta koskevien osa-alueiden täytäntöönpanon jatkaminen kiinnittämällä erityistä huomiota yrittäjyyskoulutukseen; tehokkaampi tietojen keruu yrityksissä annettavasta koulutuksesta; yhteisen arvion laatiminen saavutetusta edistyksestä alueellisessa suunnitelmassa määritettyjen indikaattoreiden pohjalta.

8.3 Korkea-asteen koulutus

Tuetaan Marokon korkea-asteen koulutusjärjestelmän uudistamista ja sen lähentämistä Bolognan prosessin periaatteisiin

- vuoropuhelun ja kokemusten vaihdon käynnistäminen eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) perustan muodostavan Bolognan prosessin periaatteista ja suosituksista

- Marokon lainsäädännön lähentäminen Bolognan prosessin tavoitteisiin

- opintojen avoimuutta, vertailukelpoisuutta ja tunnustamista helpottavien välineiden käyttöönotto, esimerkiksi eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä (ECTS) ja korkeakoulututkintotodistuksen liite (opintosuorituksia, oppiaineita ja oppilaitoksia koskevan tehokkaan järjestelmän käyttöönotto)

- ammattipätevyyksiä koskevan kansallisen kehyksen täytäntöönpanon jatkaminen

- työn ohessa tapahtuvan koulutuksen tehokkaampi kehittäminen korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistettävyyden parantamiseksi sekä kumppanuuksien kehittämiseksi eri alojen ammattilaisten kanssa

- välineen käyttöönotto tutkinnon suorittaneiden seurantaa varten sekä valmistuneiden työmarkkinoille pääsyn lisääminen

- koulutuspalvelujen ja korkeakoulutuksen tehokkaampi hajauttaminen alueellistamisen laajentamisen tukemiseksi.

Parannetaan pääsyä korkeakoulutukseen

- opiskelijoille tarkoitettujen sosiaalipalvelujen parantaminen (sosiaalisin perustein ja ansioiden perusteella myönnettävät apurahat, opiskelija-asuntokapasiteetti, yliopistoruokalat, pakollisen sairausvakuutuksen kattama perusterveydenhuolto)

- opiskelijoita tukevat toimenpiteet erityisesti niissä yliopistoissa, joihin on vapaa pääsy

- toimenpiteet opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen torjumiseksi (yhdennetyt kieltenopetusmenetelmät, yliopisto-opiskelun menetelmiä koskevat opetusmoduulit, kielten ja viestinnän opetusmoduulit, tietotekniikan opetusmoduulit, tuutorijärjestelmä, ylioppilastutkinnon suorittaneille ja opiskelijoille tarkoitettu ohjaus sekä yhteisten opetussuunnitelmien kehittäminen ja yhteyksien luominen eri alojen välille opintosuunnan vaihtamisen mahdollistamiseksi)

- tehokkaan tiedotus- ja ohjausjärjestelmän käyttöönotto.

Parannetaan Marokon korkeakoulujärjestelmän laatua

- yliopistojen henkilökunnan valmiuksien ja asiantuntemuksen parantaminen

- etäopiskelun edistäminen

- uuden tieto- ja viestintätekniikan kehittäminen Marokon korkeakoulujärjestelmässä

- korkea-asteen koulutuksen hyväksymisjärjestelmän lujittaminen

- korkeakoulujen hallinnon ja autonomian lujittaminen

- koulutusohjelmien, -hankkeiden ja -laitosten arviointia koskevien valmiuksien kehittäminen (pedagogiikan, hallinnon ja rahoituksen arviointi)

- Marokon korkeakoulutuksen institutionaalisen arviointijärjestelmän käyttöönotto

- riippumattoman laadunvarmistuksen lujittaminen
- tutkimuskoulutus erityisesti tohtoritasolla.

Lujitetaan yhteistyötä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla lisäämällä ja/tai tehostamalla Marokon osallistumista korkeakoulutusta koskeviin eurooppalaisiin ohjelmiin

- korkeakoulutuksen uudistamisen ja nykyaikaistamisen tukeminen Tempus-ohjelman ja sitä seuraavan ohjelman puitteissa
- Marokon laajempi osallistuminen korkeakoulutusta koskeviin eurooppalaisiin liikkuvuus- ja kumppanuusohjelmiin
- näitä ohjelmia koskevat tiedotuskampanjat mahdollisille hakijoille, opiskelijoille ja yliopistoille
- Marokon lähentyminen tutkintotodistusten tunnustamista koskeviin Euroopan unionin menettelyihin
- Marokon MERIC-keskuksen ja ENIC-NARIC-verkoston välisen vaihdon tukeminen
- Portorozissa (Sloveniassa) sijaitsevan Euro–Välimeri-yliopiston ja Marokon oppilaitosten välisen yhteistyön edistäminen.

8.4 Tuki unionin politiikkoja koskevalle koulutukselle

- Marokon laajempi osallistuminen korkeakoulutusta tukeviin Jean Monnet -toimiin sekä tutkimushankkeisiin Euroopan yhdentymistä koskevan tutkimuksen alalla
- Marokon ottaminen laajemmin mukaan tiettyihin kolmansien maiden vastuuhenkilöille tarkoitettuihin ohjelmiin, joiden kautta voidaan lisätä kyseisten henkilöiden tietämystä unionin politiikoista.

8.5 Terveys

Parannetaan Marokon väestön terveyttä ja vahvistetaan terveydenhuoltoa koskevaa Marokon ja EU:n vuoropuhelua

- yhteistyön jatkaminen terveydenhuoltoalan uudistamisen alalla erityisesti vuoteen 2020 tähtäävän terveydenhuoltoa koskevan Marokon kansallisen strategian, vuosia 2008–2012 koskevan toimintasuunnitelman ja tarvittaessa uusien välineiden pohjalta, mukaan lukien terveydenhuoltojärjestelmää koskevan puitelain antaminen, terveydenhuollon laadun ja saatavuuden parantaminen erityisesti vähävaraisimpien osalta, terveydenhuollon alueellistaminen sekä ehkäisevien toimien tehostaminen
- sairaaloiden ja laboratorioiden tehostaminen terveysvalvonnan ja terveysturvan parantamiseksi (kansanterveyslaitoksen luominen)
- yhteistyö terveyttä koskevien indikaattoreiden, erityisesti vuosituhannen kehitystavoitteisiin 4 ja 5 liittyvien indikaattoreiden, alalla

- tartuntatautien ja muiden sairauksien, erityisesti kalliiksi tulevien kroonisten sairauksien, ehkäiseminen ja valvonta esimerkiksi ratifioimalla ja panemalla täytäntöön terveydenhuoltoa koskevat kansainväliset välineet, kuten tupakoinnin torjuntaa koskeva Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimus ja WHO:n kansainvälinen terveyssäännöstö

- yhteistyö kansallisten käytänteiden asteittaiseksi lähentämiseksi pitkällä aikavälillä eräisiin terveydenhuoltoalaa koskeviin EU:n sääntöihin ja täytäntöönpanokäytänteisiin

- terveydenhuoltoa koskevan alueellisen yhteistyön syventämismahdollisuuksien tarkastelu erityisesti Euro–Välimeri-alueen yhteistyön puitteissa.

Lähentäminen: Saavuttaakseen nämä tavoitteet Marokko antaa terveydenhuoltojärjestelmää koskevia säädöksiä ja säännöksiä ja ottaa EU:n tuella huomioon sääntelyn lähentämisen osalta keskeiset EU:n direktiivit ja WHO:n suositukset terveysvalvonnan ja terveysturvan aloilla.

8.6 Nuoriso ja urheilu

- yhteistyön tehostaminen nuorten ja nuoriso-ohjaajien epävirallisen koulutuksen alalla tietojen ja kokemusten vaihdon, kulttuurienvälisen vuoropuhelun ja kansalaisyhteiskunnan kehityksen tukemiseksi erityisesti nuoriso-ohjelmien, kuten vuosia 2007–2013 koskevan nuorisotoimintaohjelman (Youth in Action), Euromed Youth IV -ohjelman ja mahdollisten nuorisoa koskevien uusien ohjelmien, kautta

- tietojen ja hyvien käytänteiden vaihdon edistäminen kumpaakin osapuolta kiinnostavissa asioissa, kuten sosiaalinen integraatio urheilussa ja urheilun avulla, urheilu ja koulutus, fyysinen aktiivisuus sekä dopingin ja urheiluun liittyvän väkivallan torjunta (erityisesti väkivalta urheilustadioneilla)

- marokkolaisten vastuuhenkilöiden mahdollisuus osallistua urheiluaiheisiin konferensseihin, seminaareihin ja kokouksiin

- yhteistyö urheiluaiheisten tapahtumien järjestämiseksi Marokossa nykyisten organisaatioiden puitteissa.

C. MAROKON OSALLISTUMINEN EU:N OHJELMIIN JA EU:N VIRASTOJEN TOIMINTAAN

- yhteistyön vahvistaminen seuraavien EU:n virastojen kanssa niiden alueellisen toiminnan yhteydessä: Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA), Euroopan koulutussäätiö (ETF), Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA), Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA), Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex), Europol, Eurojust, Euroopan ympäristökeskus (EYK) ja Euroopan meriturvallisuusvirasto (EMSA)

- Marokon osallistuminen erityisesti seuraaviin kolmansille maille avoimiin EU:n ohjelmiin: kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelma (CIP), Tulli 2013 (2008–2013), eurooppalaisen ilmaliikenteen hallinnan nykyaikaistamishanke (SESAR), Marco Polo -ohjelma

- Yritys-Eurooppa-verkostoon (Enterprise Europe Network) osallistuminen

- EU:n tuki Marokon käytännön osallistumiselle sen ohjelmiin ja sen virastojen toimintaan.

D. TALOUDELLINEN ULOTTUVUUS

- seuraaviin seikkoihin perustuvien tarpeiden huomioon ottaminen EU:n ja Marokon kumppanuuden taloudellisen ulottuvuuden täytäntöönpanossa:

  – pitkälle edistyneen maan asema

  – Marokon sisäinen kehitys maan poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten uudistusten ja niihin liittyvien merkittävien taloudellisten ja sosiaalisten infrastruktuuritarpeiden pohjalta

  – tarve edistää osallistavaa kasvua köyhyyden vähentämiseksi

  – tarve lujittaa Marokon avoimuutta ja yhdentymistä maailman- ja erityisesti EU:n talouteen

  – EU:n uusi naapurialueita koskeva strategia

- sellaisten keinojen pohtiminen, joiden avulla saataisiin vuodesta 2013 alkaen uudella tavalla käyttöön riittävät EU:n tarjoamat taloudelliset resurssit Marokon tukemiseksi EU:n alue- ja koheesiopolitiikkaan lähentymisessä ja uusien täytäntöönpanomenettelyjen käyttöönotossa

- nykyisten rahoitusvälineiden käytön optimointi kohdentamalla yhteistyöohjelmat paremmin sekä tehostamalla Marokon ja EU:n välistä yhteistyötä Marokon vastaanottokyvyn parantamiseksi

- EU:n ulkoisten toimien yhteydessä käyttöön ottamien keskeisten ja tarpeellisten välineiden ja temaattisten ohjelmien hyödyntäminen ottaen huomioon Marokon tarpeet, edistyminen uudistuksissa ja vastaanottokyky.

III SEURANTA JA SEURANTAKERTOMUKSET

Toimintasuunnitelman seuranta

- Tämä toimintasuunnitelma on edeltäjänsä tavoin tarkoitettu ohjeasiakirjaksi EU:n ja Marokon välistä yhteistyötä varten.

- Toimintasuunnitelma esitetään EU–Marokko-assosiaationeuvostolle virallista hyväksymistä varten.

- Assosiaatiosopimuksella käyttöön otetut yhteiset organisaatiot, erityisesti alakomiteat ja työryhmät, edistävät ja seuraavat toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa.

- Alakomiteat tarkastelevat huolellisesti Marokon lainsäädännön lähentämistä EU:n säännöstöön kuluneen vuoden aikana tämän toimintasuunnitelman sekä sääntelyn lähentämistä koskevan Marokon kansallisen ohjelman pohjalta. Ne antavat asiasta kertomuksen assosiaatiokomitealle. Sitä varten ne varmistavat, että TAIEX-välineen sekä kaikkien muiden EU:n luomien, Marokon ja EU:n lainsäädännön välisten erojen arviointiin tarkoitettujen välineiden käyttöä koskevat pyynnöt tulevat asianomaisista ministeriöistä.

Seurantakertomukset

- EU ja Marokko voivat tarkastella toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymistä yksipuolisesti riippumatta assosiaatiokomitean suorittamasta tarkastelusta.

- EU ja Marokko voivat pyytää valtiosta riippumattomia järjestöjä ja muita Marokossa ja EU:ssa toimintasuunnitelman kattamilla aloilla toimivia organisaatioita esittämään näkemyksiä täytäntöönpanon edistymisestä.

IV LOPPUMÄÄRÄYKSET

- Toimintasuunnitelma on voimassa viisi vuotta (2013–2017).

- Assosiaatiokomitean tehtävänä on analysoida toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymistä alakomiteoiden kertomusten ja selonteon pohjalta. Lisäksi se voi ehdottaa assosiaationeuvostolle toimintasuunnitelmaan lisättäviä uusia ensisijaisia aihealueita sekä toimintasuunnitelmaan tehtäviä muutoksia saavutetun edistyksen ja/tai uusien tarpeiden pohjalta, ja assosiaationeuvoston on hyväksyttävä nämä lisäykset ja muutokset.

- Assosiaatiokomitea ottaa huomioon valtiosta riippumattomien järjestöjen ja muiden Marokossa ja EU:ssa toimintasuunnitelman kattamilla aloilla toimivien organisaatioiden näkemykset.

- Osapuolet sitoutuvat laatimaan toimintasuunnitelman kolmen ensimmäisen täytäntöönpanovuoden jälkeen uusia toimenpiteitä suhteitaan sääntelevän uuden kehyksen käyttöönottoa varten pitkälle edistyneen maan asemaa koskevassa yhteisessä asiakirjassa mainitun työryhmän keskustelujen pohjalta.

LIITE I:

Luettelo eurooppalaisista ja/tai Euroopan neuvoston yleissopimuksista

- Euroopan ihmisoikeussopimus (6 artikla – Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin); Euroopan unionin perusoikeuskirja (VI osasto: lainkäyttö)
- Euroopan ihmisoikeussopimus (3 artikla – Kidutuksen kielto); Kolmastoista pöytäkirja (kuolemanrangaistuksen poistaminen); Euroopan unionin perusoikeuskirja (2 ja 4 artikla)
- Euroopan ihmisoikeussopimus (10 artikla – Sananvapaus; 11 artikla – Yhdistymisvapaus); Euroopan unionin perusoikeuskirja (11 ja 12 artikla)
- Sukupuolten tasa-arvoa koskeva yhteisön puitestrategia
- Euroopan ihmisoikeussopimus (14 artikla – Syrjinnän kielto); Euroopan unionin perusoikeuskirja (III osasto)
- Euroopan neuvoston uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja (4 artiklan 3 kohta sekä 7, 8, 11, 15, 16, 17, 20 ja 27 artikla)
- Euroopan ihmisoikeussopimus (14 artikla – Syrjinnän kielto); Euroopan unionin perusoikeuskirja (III osasto)
- Euroopan neuvoston yleissopimus tuomittujen siirtämisestä ja sen lisäpöytäkirja
- Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus ja sen lisäpöytäkirja
- Euroopan neuvoston yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta
- Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoituksen estämistä koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus

LIITE II:

Euroopan unionin lainsäädännön keskeiset säännökset EU:n sisämarkkinoiden aloilla

Rahoituspalvelut

Pankkialan tärkeimmät direktiivit ovat kaksi vakavaraisuusdirektiiviä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/48/EY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2006, luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (uudelleenlaadittu teksti)

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/49/EY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2006, sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävyydestä (uudelleenlaadittu teksti)

Muita tärkeitä pankkialaa koskevia direktiivejä ovat seuraavat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/46/EY, annettu 18 päivänä syyskuuta 2000, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/87/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyritysten ja sijoituspalveluyritysten lisävalvonnasta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/19/EY, annettu 30 päivänä toukokuuta 1994, talletusten vakuusjärjestelmistä

Marokon kannalta keskeiset **vakuutusalan** direktiivit ovat seuraavat:

- Direktiivi 2009/138/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009 (EUVL L 335, 17.12.2009) (Solvenssi II), joka sisältää useimmat aiemmista vakuutusalaa koskevista direktiiveistä (kodifioidut toisinnot) ja jota aletaan soveltaa vuoden 2012 lopussa

- 5–6 vuoden kuluessa: annetaan lainsäädäntöä Solvenssi II -järjestelmää vastaavasta vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus- ja valvontajärjestelmästä sekä vastaavasta moottoriajoneuvovakuutusta koskevasta järjestelmästä kyseistä vakuutustyyppiä koskevan direktiivin pohjalta

- Direktiivi 2009/103/EY (moottoriajoneuvovakuutusten kodifiointia koskeva direktiivi), annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, EUVL L 263, 7.10.2009

Marokon kannalta keskeiset **arvopaperimarkkinoita** koskevat säädökset ovat seuraavat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/6/EY, annettu 28 päivänä tammikuuta 2003, sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö), sekä komission antamien direktiivien täytäntöönpano

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/71/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkistettavasta esitteestä ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta, sekä komission antamat direktiiviä koskevat suositukset

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/31/EY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2006, rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin 2004/39/EY muuttamisesta eräiden määräaikojen osalta

- Komission direktiivi 2006/73/EY, annettu 10 päivänä elokuuta 2006, rahoitusvälineitä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta

- Komission asetus (EY) N:o 1287/2006, annettu 10 päivänä elokuuta 2006, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta tietojen kirjaamista koskevien sijoituspalveluyritysten velvoitteiden, liiketoimista ilmoittamisen, markkinoiden avoimuuden, rahoitusvälineiden kaupankäynnin kohteeksi ottamisen sekä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/9/EY, annettu 3 päivänä maaliskuuta 1997, sijoittajien korvausjärjestelmistä

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1060/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, luottoluokituslaitoksista

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 236/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, lyhyeksimyynnistä ja tietyistä luottoriskinvaihtosopimuksiin liittyvistä kysymyksistä

Tärkeimmät **sijoitusrahastoja** koskevat säädökset ovat seuraavat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/65/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

- Komission direktiivi 2007/16/EY, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2007, arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY täytäntöönpanosta tiettyjen määritelmien selventämiseksi

- Komission direktiivi N:o 2010/43/EU, annettu 1 päivänä heinäkuuta 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täytäntöönpanosta organisaatiovaatimusten, eturistiriitojen, liiketoiminnan harjoittamisen,

riskienhallinnan sekä säilytysyhteisön ja rahastoyhtiön välisen sopimuksen sisällön osalta

- Oikaisu komission direktiiviin 2010/42/EU, annettu 1 päivänä heinäkuuta 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täytäntöönpanosta rahastojen sulautumisia, master-feeder-rakenteita ja ilmoitusmenettelyä koskevien tiettyjen säännösten osalta

- Komission asetus N:o 583/2010, annettu 1 päivänä heinäkuuta 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täytäntöönpanosta sijoittajalle annettavien avaintietojen osalta ja avaintietojen tai tarjousesitteen toimittamisessa muuta pysyvää välinettä kuin paperia käyttäen tai verkkosivuston välityksellä noudatettavien ehtojen osalta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

- Komission asetus (EU) N:o 584/2010, annettu 1 päivänä heinäkuuta 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täytäntöönpanosta ilmoituskirjeen vakiomallin ja yhteissijoitusyritystä koskevan todistuksen muodon ja sisällön, toimivaltaisten viranomaisten välisessä ilmoittamisessa käytettävän sähköisen viestinnän sekä paikalla tehtävissä tarkastuksissa ja tutkinnoissa ja toimivaltaisten viranomaisten välisessä tietojenvaihdossa noudatettavien menettelyjen osalta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista

Tärkeimmät **infrastruktuureja** koskevat direktiivit ovat seuraavat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/44/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin 98/26/EY muuttamisesta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/47/EY rahoitusvakuusjärjestelyistä linkitettyjen järjestelmien sekä lainasaamisten osalta

Postipalvelut

Marokon kannalta keskeinen **postipalveluja** koskeva direktiivi on seuraava:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/67/EY, annettu 15 päivänä joulukuuta 1997, yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä, sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 2002/39/EY ja 2008/06/EY

Teollis- ja tekijänoikeudet

Tärkeimmät säädökset ovat seuraavat:

- Direktiivi 2004/48/EY (teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen)

- Direktiivi 2001/29/EY (tekijänoikeudet ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa)

- Direktiivi 2001/84/EY (oikeus jälleenmyyntikorvaukseen)
- Direktiivi 2006/116/EY (suojan laajentaminen)
- Asetus (EY) N:o 1383/2003 tulliviranomaisten toimenpiteistä
- Direktiivi 91/250/ETY, korvattu direktiivillä 2009/24/EY, tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta
- Direktiivi 92/100/ETY, korvattu direktiivillä 2006/115/EY, vuokraus- ja lainausoikeuksista
- Direktiivi 93/83/ETY satelliitin välityksellä tapahtuvasta yleisradioinnista ja kaapeleitse tapahtuvasta edelleen lähettämisestä
- Direktiivi 96/9/EY tietokantojen oikeudellisesta suojasta

Tavaramerkkejä koskevat säädökset:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/95/EY, annettu 22 päivänä lokakuuta 2008, jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä (kodifioitu toisinto)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 207/2009, annettu 26 päivänä helmikuuta 2009, yhteisön tavaramerkistä (kodifioitu toisinto)

Patentteja koskevat säädökset:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 469/2009, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta (Kodifioitu toisinto)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1610/96, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1996, kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1901/2006, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, lastenlääkkeistä sekä asetuksen (ETY) N:o 1768/92, direktiivin 2001/20/EY, direktiivin 2001/83/EY ja asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY, annettu 6 päivänä heinäkuuta 1998, bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 816/2006, annettu 17 päivänä toukokuuta 2006, kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista

Malleja koskevat säädökset:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/71/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 1998, mallien oikeudellisesta suojasta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002, annettu 12 päivänä joulukuuta 2001, yhteisömallista

<u>LIITE III</u>: Ensisijaiset toimet pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan, EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) puitteissa

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Poliittinen ja strateginen vuoropuhelu	1) Vahvistetaan kahdenvälistä poliittista vuoropuhelua ja omaksutaan yhteiset näkökannat monenvälisillä foorumeilla	a) Kokousten järjestäminen ministeritasolla ja/tai korkeiden virkamiesten tasolla kumpaakin osapuolta kiinnostavista aiheista	Lyhyt aikaväli	
		b) Yhteiset aloitteet ja epävirallisten yhteistyömekanismien käyttöönotto Yhdistyneiden kansakuntien puitteissa erityisesti kansainväliseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjunnan, ihmisoikeuksien ja alueellisten kysymysten aloilla	Lyhyt aikaväli	
	2) Vahvistetaan yhteistyötä kriisien ehkäisyn, kriisinhallinnan, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisen, aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan, pelastuspalvelun sekä kemiallisten, biologisten, säteily- ja ydinriskien torjunnan aloilla	a) Puitesopimuksen tekeminen Marokon osallistumisesta EU:n (sotilaallisiin ja siviili-) kriisinhallintaoperaatioihin	Lyhyt aikaväli	
		b) Toimintaedellytysten luominen marokkolaisten organisaatioiden ja Euroopan komission elinten yhteistyölle unionin pelastuspalvelumekanismin puitteissa toimivan seuranta- ja tiedotuskeskuksen (MIC) kanssa	Lyhyt aikaväli	
		c) Tehokkaan kansallisen aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontajärjestelmän täytäntöönpano	Keskipitkä aikaväli Aktiivinen osallistuminen asekauppasopimuksen neuvotteluprosessiin	

(*) Tämä sarake kattaa käynnissä olevat tai valmisteilla / mahdollisesti suunnitteilla olevat tuet. Marokon osallistuminen Euroopan unionin ohjelmiin ja EU:n virastojen toimintaan lasketaan myös ensisijaiseksi toimeksi.

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Oikeusvaltio, demokratia ja hallinto	3) Lujitetaan demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen takaavia elimiä	a) Parlamentin, hallituksen ja poliittisten puolueiden, kansallisen ihmisoikeusneuvoston ja oikeusasiamiehen roolin ja toimintavalmiuksien lujittaminen	Keskipitkä aikaväli Kyseisten elinten paremmat valmiudet	*Ohjelma kansallisen ihmisoikeusneuvoston sekä ministeriöiden välisen ihmisoikeusvaltuuskunnan tukemiseksi sekä kyseisten elinten valmiuksien lujittaminen (SPRING-ohjelma).* *Tuki hallituksen pääsihteeristölle (P3A III -ohjelma)* *Tuki parlamentille (P3A III -ohjelma sekä pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma)*
		b) Asianmukaisten säännösten antaminen	Keskipitkä aikaväli Säännösten laadun paraneminen ja niiden perustuslainmukaisuus Parlamentin paremmat hallinnolliset valmiudet Perustuslakituomioistuimen perustaminen	
		c) Yhteistyön tehostaminen Euroopan neuvoston kanssa	Keskipitkä aikaväli Liittyminen asteittain toimintasuunnitelman 2.8 jaksossa mainittuihin keskeisiin yleissopimuksiin Demokratiakumppanin aseman täytäntöönpanon jatkaminen	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma sekä ohjelma demokraattisten uudistusten lujittamiseksi eteläisellä naapurialueella*
		d) Julkishallinnon nykyaikaistaminen ja julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasavertaisuuden, maantieteellisen kattavuuden ja palvelujen jatkuvuuden periaatteiden mukaisesti sekä palvelujen laadun parantaminen	Keskipitkä aikaväli Julkisten palvelujen peruskirjan sekä palvelujen hajauttamista koskevan peruskirjan täytäntöönpano; hallintomenettelyjen	*HAKAMA-ohjelma*

			yksinkertaistaminen; sähköisen hallinnon täytäntöönpano	
		e) Talousarviolakia koskevan lain antaminen	Lyhyt aikaväli	

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Oikeusvaltio, demokratia ja hallinto		f) Laajennetun alueellistamisen täytäntöönpano	Keskipitkä aikaväli Alue- ja paikallisyhteisöjen välistä yhteisvastuuta, niiden valtuuksia sekä niiden toimintaan sovellettavia edellytyksiä ja yksityiskohtaisia sääntöjä koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano Alue- ja paikallisyhteisöjen toiminnan puitteita ja toimintaan sovellettavia yksityiskohtaisia sääntöjä koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano	
	4) Varmistetaan oikeuslaitoksen riippumattomuus ja tehostetaan sen toimintaa	a) Oikeuslaitoksen uudistamista koskevan strategian hyväksyminen	Lyhyt aikaväli	*Mahdollinen ohjelma oikeuslaitoksen uudistamisen tukemiseksi; valmiuksien lujittaminen* *Ohjelma demokraattisten uudistusten lujittamiseksi eteläisellä naapurialueella*
		b) Tuomarikunnan riippumattomuuden lisääminen	Keskipitkä aikaväli Oikeuslaitoksen ylimmän neuvoston perustaminen	
		c) Asianmukaisten säännösten antaminen	Keskipitkä aikaväli Uuden rikoslain antaminen; oikeuslaitoksen uudistusstrategiassa vahvistettujen aikataulun ja ensisijaisten tavoitteiden noudattaminen	

		d) Oikeudenkäytön uudistaminen erityisesti yksinkertaistamalla ja parantamalla oikeudenkäyntimenettelyjä	Keskipitkä aikaväli Menettelyjen keston lyhentäminen; oikeussuojan saatavuuden parantaminen; vaihtoehtoisten riitojenratkaisukeinojen kehittäminen	
		e) Tuomareiden ja muiden oikeusalan ammattilaisten koulutuksen syventäminen		

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Oikeusvaltio, demokratia ja hallinto	5) Lujitetaan kansalaisyhteiskunnan roolia	a) Yhteistyöelinten lujittaminen, jotta voidaan tukea kansalaisyhteiskunnan osallistumista politiikan valmisteluun, täytäntöönpanoon ja arviointiin	Keskipitkä aikaväli Toimivaltaisten Marokon viranomaisten ja marokkolaisten järjestöjen välisen kuulemis- ja yhteistyöprosessin vaikutus	*Kansalaisjärjestöjen valmiuksien lujittaminen temaattisten ohjelmien (demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline; valtiosta riippumattomat toimijat ja paikallisviranomaiset; maahanmuutto- ja turvapaikka-asiat) ja kahdenvälisten ohjelmien kautta*
		b) Marokkolaisten järjestöjen organisatoristen ja johtamisvalmiuksien vahvistaminen, jotta ne voivat tehdä yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten julkisten elinten kanssa	Keskipitkä aikaväli Kumppanuuksien luominen	*Hanke integroidun maaseudun kehittämisen tukemiseksi Pohjois-Marokon maaseudulla (DRIN); ohjelma naisten ja miesten tasavertaisuuden ja tasa-arvon tukemiseksi; ohjelma metsäpolitiikan tukemiseksi; kansalaisyhteiskunnan tukeminen kansalaisyhteiskunnan tukivälineen avulla*
	6) Lujitetaan naisten ja alaikäisten oikeuksien suojelua	a) Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpano	Lyhyt aikaväli	*Ohjelma naisten ja miesten tasavertaisuuden ja tasa-arvon tukemiseksi; valmiuksien lujittaminen; kansalaisyhteiskunnan tukeminen kansalaisyhteiskunnan tukivälineen avulla; pitkälle*
		b) Sukupuolten tasa-arvoa valvovan ja kaikenlaisen syrjinnän torjunnasta vastaavan viranomaisen perustaminen	Lyhyt aikaväli	

		c) Naisiin kohdistuvan väkivallan, mukaan lukien perheväkivallan, torjuntaa koskevien oikeudellisten puitteiden viimeistely	Lyhyt aikaväli Lain antaminen naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnasta	*edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma*
		d) Naisten, lasten ja vammaisten oikeuksien suojelemista ja edistämistä koskevien mekanismien käyttöönotto	Keskipitkä aikaväli Hallituksen tasa-arvo-ohjelman mukaisesti saavutettu edistys; rikoslain uudistaminen Kotiapulaisten työsuhteen ehtoja ja työoloja koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano; perhe- ja lapsiasioita käsittelevän neuvoa-antavan toimikunnan perustaminen	

Ala	**Tavoitteet**	**Marokon toimet**	**Aikataulu/indikaattorit**	***EU:n tuki (*)***
Oikeusvaltio, demokratia ja hallinto		e) Alle 15-vuotiaiden työnteon kieltävän työlainsäädännön tehokasta soveltamista koskevien valvontamekanismien lujittaminen	Keskipitkä aikaväli ILO:n raportit	
	7) Lujitetaan yhdistymisvapautta, sananvapautta ja kokoontumisvapautta	a) Lehdistöä, mukaan lukien sanomalehdistö ja verkkolehdet, koskevan uuden lain antaminen ja täytäntöönpano; laissa säädetään ammatinharjoittamisen eettisistä näkökulmista	Lyhyt aikaväli Osallistava kuulemismenettely kaikkien kumppanien kanssa lehdistöä koskevan uuden lain valmistelun puitteissa; kansallisen lehdistöneuvoston perustaminen Kansainvälisten normien	

			noudattaminen	
		b) Viestinten moniarvoisuutta ja riippumattomuutta edistävien uudistusten jatkaminen	Keskipitkä aikaväli Markkinoiden vapauttaminen audiovisuaalisen median alalla Audiovisuaalisesta viestinnästä vastaavan korkean viranomaisen riippumattomuuden lisääminen	
		c) Yhdistymisvapautta koskevan lainsäädännön tehokas soveltaminen sekä julkisia mielenosoituksia koskevan lain muuttaminen	Lyhyt aikaväli Yhdistysten perustamista koskevien todistusten toimittaminen välittömästi; kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen määräysten, erityisesti 21 artiklan, noudattaminen	

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Oikeusvaltio, demokratia ja hallinto		d) Neuvottelujen jatkaminen työmarkkinaosapuolten kanssa lakko-oikeuden käyttämistä koskevista edellytyksistä annettavan lain viimeistelemiseksi neuvottelutulosten mukaisesti	Keskipitkä aikaväli Neuvottelut työmarkkinaosapuolten kanssa Sääntelypuitteiden ja käytänteiden johdonmukaisuus ILO:n valvontaelinten vahvistamien periaatteiden kanssa	
	8) Tehostetaan korruption torjuntaa	a) Institutionaalisen korruption uhrien ja ilmiantajien suojelua koskevan lain soveltaminen	Lyhyt aikaväli	*Tuki lahjomattomuutta ja korruption torjuntaa valvovalle kansalliselle elimelle (tekninen tuki P3A III -ohjelman puitteissa) sekä valmiuksien lujittaminen*
		b) Lahjomattomuutta ja korruption torjuntaa valvovan kansallisen elimen perustaminen ja sen roolin, riippumattomuuden ja valmiuksien vahvistaminen	Lyhyt aikaväli Lahjomattomuutta ja korruption torjuntaa valvovan kansallisen elimen perustamista koskevan lain antaminen ja täytäntöönpano; Kansainvälisen rikostenehkäisykeskuksen (ICPC) vuosikertomus	
		c) Korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien toimintasuunnitelmien täytäntöönpano ja kansallisen strategian laatiminen samasta aiheesta	Keskipitkä aikaväli Transparency Internationalin ja muiden keskeisten kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen indikaattorit	*Ohjelma demokraattisten uudistusten lujittamiseksi eteläisellä naapurialueella; P3AIII Sigma -ohjelma*

Liikkuvuus, muuttoliike ja turvallisuus	9) Parannetaan rajaturvallisuutta, takaisinottoa, henkilöiden liikkuvuutta ja muuttoliikepolitiikkaa sekä kansainvälistä suojelua ja turvapaikka-asioita koskevaa hallinnointia	Useita osa-alueita käsittävän liikkuvuuskumppanuuden luominen:	Lyhyt aikaväli	*Liikkuvuuskumppanuuden liitteessä määritellään EU:n ja sen jäsenvaltioiden tukitoimet, kuten:* *uudistusten tukeminen, valmiuksien lujittaminen, tuki kansalaisyhteiskunnalle, koulutus, kokemusten ja*
		a) laillinen muuttoliike: viisumimenettelyjen helpottaminen, ml. EU:n viisumisäännöstön puitteissa		
		b) laiton muuttoliike: laittoman maahanmuuton torjunta / rajaturvallisuus / takaisinottosopimus		

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
		c) Muuttoliikkeen ja kehityksen suhde		*asiantuntemuksen vaihto, tiedotuskampanjat, muuttoliikettä ja turvapaikka-asioita koskeva temaattinen ohjelma sekä yhteistyö asianomaisten EU:n virastojen kanssa* *Tuki muuttotappioalueiden kehittämiseen (DRIN-hanke Rif-vuoriston alueella)*
		d) Kansainvälisen suojelun edistäminen sekä turvapaikkapolitiikan lujittaminen		
Taloudellinen ja yhteiskunnallinen uudistus	10) Jatketaan talous- ja finanssialan rakenneuudistuksia	a) Yhdennettyjä teollisuusalueita ja kaupallisia alueita koskevan pääsuunnitelman täytäntöönpano	Keskipitkä aikaväli Teollisuuden kehitystä koskevan kansallisen sopimuksen täytäntöönpano talouden kannalta keskeisillä aloilla (erityisesti autoteollisuus, ilmailu, elektroniikka, *offshoring*, tekstiili- ja nahka-ala sekä elintarviketeollisuus) sekä kauppaa ja jakelua koskevan Rawaj-strategian täytäntöönpano	*Hakama-ohjelma ja SPRING-ohjelma (uudistusten tukeminen ja valmiuksien lujittaminen)*
		b) Tuottavuutta ja työvoiman koulutustasoa parantavien toimenpiteiden täytäntöönpanon jatkaminen talouden kannalta keskeisillä aloilla		
		c) Liiketoimintaympäristön parantaminen, yrittäjyyden, pk-yritysten ja mikroyritysten tukeminen sekä yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan täytäntöönpanon jatkaminen	Keskipitkä aikaväli Yrittäjyyttä koskevan Euro–Välimeri-peruskirjan seurantaindikaattorit;	

			liiketoimintaympäristöä valvovan kansallisen komitean toimintasuunnitelman täytäntöönpano; pk-yritysten seurantakeskuksen perustaminen; mikroyrityksiä koskevan strategian hyväksyminen Sääntelyn uudistaminen ja hallinnon yksinkertaistaminen Pk-yrityksiä tukeva *Small Business Act* -aloite	

Ala	**Tavoitteet**	**Marokon toimet**	**Aikataulu/indikaattorit**	***EU:n tuki (*)***
Taloudellinen ja yhteiskunnal-linen uudistus		d) Veropolitiikan ja julkisen varainhoidon uudistamisen jatkaminen	Keskipitkä aikaväli Verohallinnon tehostaminen ja sen avoimuuden lisääminen; verojärjestelmän yksinkertaistaminen (ml. alv); talousarviolakia koskevan lain täytäntöönpano	
	11) Kehitetään yhdennetty työllisyysstrategia, tuetaan sosiaalipolitiikkaa ja edistetään kansanterveyttä	a) Työllisyyttä, työllistyvyyttä ja ihmisarvoista työtä koskevan politiikan kehittäminen ottaen huomioon Euroopan työllisyysstrategiaan sisältyvät suuntaviivat ja työllisyyttä käsitelleen Euro–Välimeri-alueen ministerikokouksen Marrakechissa marraskuussa 2008 määrittämä toimintakehys	Lyhyt aikaväli	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma ja SPRING-ohjelma (uudistusten tukeminen ja valmiuksien lujittaminen)*

		b) Irtisanomiskorvausjärjestelmän perustaminen ja täytäntöönpano	Lyhyt aikaväli	
		c) Pakollisen sairausvakuutuksen ja varattomille tarkoitetun sairausvakuutusjärjestelmän (RAMED) laajentaminen	Lyhyt aikaväli	*Perusterveydenhuoltoa koskevat ohjelmat; terveydenhuoltoalan tukiohjelma*
		d) Väestön terveyden parantaminen erityisesti instituutioita vahvistamalla	Keskipitkä aikaväli Vuoteen 2020 tähtäävän terveydenhuoltoa koskevan Marokon kansallisen strategian täytäntöönpano Asteittainen lähentyminen WHO:n ja/tai EU:n normeihin	
		e) Julkisen tukijärjestelmän (”Caisse de compensation”) uudistaminen	Lyhyt aikaväli Yleisen etuusjärjestelmän korvaaminen energian ja eräiden elintarvikkeiden hintatukijärjestelmällä pienituloisten hyväksi	*Perusterveydenhuoltoa koskeva ohjelma;* *ohjelma naisten ja miesten tasavertaisuuden ja tasa-arvon tukemiseksi*

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Taloudellinen ja yhteiskunnallinen uudistus		f) Köyhyyden ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden torjunta	Keskipitkä aikaväli Köyhyyden tehokkaampi torjuminen maaseudulla Perusterveydenhuollon laajentaminen INDH-hankkeiden tehostaminen	*INDH II -ohjelma; tuki maaseudun terveydenhuoltopolitiikalle (SPRING); ohjelma lukutaidottomuuden vähentämiseksi* *(SPRING)* *Hanke integroidun maaseudun kehittämisen tukemiseksi Pohjois-Marokon maaseudulla (DRIN)*
Kauppa, markkinat ja lainsäädännön uudistaminen	12) Lähentyminen EU:n lainsäädäntöön	a) Sääntelyn lähentäminen aluksi seuraavilla yhdessä sovituilla ensisijaisilla aloilla: 1) rahoituspalvelut (vakuutukset), 2) julkiset hankinnat ja 3) tekniset normit ja säännökset (laatu ja turvallisuus) *[jälkimmäisen osalta vrt. toimi 13 a]*	Lyhyt aikaväli	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma sekä toimielintason kummitoiminta teollisuusministeriön kanssa*
		b) Sääntelyn lähentämistä koskevan kansallisen ohjelman hyväksyminen ja muiden ensisijaisten alojen määrittäminen kyseisessä ohjelmassa	Vuoteen 2015 mennessä (2 vuotta toimintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen)	
		c) Asianmukaiset sääntelyn uudistamistoimet sääntelyn lähentämistä koskevan kansallisen ohjelman mukaisesti	Keskipitkä aikaväli Sääntelyn lähentämistä koskevassa kansallisessa ohjelmassa vahvistettujen aikataulun ja ensisijaisten tavoitteiden noudattaminen	

	13) Syvennetään kauppasuhteita	Taloudellinen yhdentyminen seuraavan toimen avulla: a) Teollisuustuotteiden markkinoille pääsyn helpottaminen yhdenmukaistamalla Marokon lainsäädäntöä EU:n lainsäädännön kanssa sekä parantamalla infrastruktuurien laatua ensisijaisilla aloilla	Lyhyt aikaväli Teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevien sopimusten allekirjoittaminen (elektroniikkatuotteet ja lelut) Keskipitkä aikaväli Teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevien sopimusten allekirjoittaminen (rakennusmateriaalit, kaasulaitteet ja koneet)	*Tiedotustoimet*

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Kauppa, markkinat ja lainsäädännön uudistaminen		b) Yhteistyön lujittaminen kaupan suojatoimien ja välimiesmenettelyn aloilla	Lyhyt aikaväli Asiantuntemuksen kehittäminen kaupan suojatoimien ja välimiesmenettelyn alalla	
		c) Palvelukaupan ja sijoittautumisoikeuden vapauttamista koskevasta sopimuksesta käytävien neuvottelujen jatkaminen pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppasopimusta koskevien neuvottelujen käynnistämiseksi	Lyhyt aikaväli	
		d) Neuvottelujen käynnistäminen pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta	Lyhyt aikaväli Kartoittamisen tulokset	
	14) Edistyminen muilla kauppaan liittyvillä aloilla	a) Teollis- ja tekijänoikeudet: asteittainen lähentyminen kohti EU:n suojelun tasoa sekä hallinnollisten ja oikeudellisten valmiuksien lujittaminen	Lyhyt aikaväli Marokon lainsäädännön lähentäminen EU:n lainsäädäntöön Tehokkaiden varoittavien toimenpiteiden käyttöönotto (oikeus, tulli) Arvio väärentämisen ja piratismin vaikutuksesta luoviin töihin ja innovointiin Marokossa Patenttijärjestelmän parantaminen	*Toimielintason kummitoiminta (OMPIC)*

		b) Terveys- ja kasvinsuojelustandardien päivittäminen sekä elintarvikkeiden turvallisuutta valvovan kansallisen viraston (ONSSA) valmiuksien lujittaminen erityisesti torjunta-aineiden, lannoitteiden ja kasvualustojen hyväksynnän alalla	Keskipitkä aikaväli Elintarvikkeiden turvallisuudesta annetun lain nro 28-07 soveltamiseksi tarvittavien säädösten sekä EU:n vuosina 2007–2009 rahoittaman kummitoimintahankkeen puitteissa laadittujen, eläinten terveyttä koskevien säädösluonnosten hyväksyminen ja täytäntöönpano	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma*

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Kauppa, markkinat ja lainsäädännön uudistaminen			Laboratorioiden parantaminen niiden akkreditoimiseksi Järjestelmän käyttöönotto eläinten terveyttä koskevan valvonnan alueellistamiseksi	
		c) Kuluttajansuojan parantaminen	Keskipitkä aikaväli Sääntelyn lähentämisen jatkaminen; ylimmän kuluttajalautakunnan hallinnollisten valmiuksien lujittaminen Marokon kuluttajaviraston perustaminen	
	15) Maatalouden ja kalastusalan nykyaikaistaminen ja valmiuksien lujittaminen	a) Laadukkaan tuotannon edistäminen	Keskipitkä aikaväli Maantieteellisten merkintöjen suojaamista koskevan sopimuksen tekeminen	
		b) Solidaarisen maatalouden kehittäminen (Plan Vert -suunnitelman II osasto) ja erityisesti pienviljely herkillä ja vaikeilla alueilla sekä maaseudun kehittäminen	Keskipitkä aikaväli Laadukkaiden paikallistuotteiden, myös luonnonmukaisen tuotannon, kehittäminen Tukea saavien alojen elvyttäminen kohdealueilla	*Ohjelmat Plan Vert -suunnitelman II osaston tukemiseksi* *ENPARD-aloite* *Tuki maatalousneuvoston strategialle (SPRING)*

			ENPARD-pilottiohjelmat	
		c) Tuotteiden ja markkinoiden strategisen valvonnan päivittäminen	Keskipitkä aikaväli	
		d) Kalatalousalaa koskevan ohjauskehyksen täytäntöönpano erityisesti kalojen tukkukaupan nykyaikaistamiseksi (Halieutis-strategian sekä EU:n kalastuspolitiikan mukaisesti kalavarojen säilyttämisen ja kestävän hyödyntämisen osalta)	Keskipitkä aikaväli Kalastustuotteiden sisämarkkinoiden organisointi ja elvyttäminen Kalastustuotteiden arvon lisääminen ja niiden kaupan pitämisen edellytysten parantaminen	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma*

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Infra-struktuurit	16) Tehostetaan liikennettä	a) Ilmaliikenteen hallinnon nykyaikaistaminen sekä lentoturvallisuuden ja ilmailun turvaamisen parantaminen	Keskipitkä aikaväli Turvalaitteiden kehittämisohjelman täytäntöönpano, mukaan lukien tutkan kattavuusasteen parantaminen sekä lennonjohdon automatisointijärjestelmän tehostaminen	
		b) Meristrategian täytäntöönpano, mukaan lukien merenkulun turvatoimien, meriturvallisuuden ja merivalvonnan tehostaminen	Keskipitkä aikaväli Satama- ja lippuvaltion sekä rantavaltion valvontajärjestelmien vahvistaminen	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma* *(valmiuksien lujittaminen ja uudistusten tukeminen)* *SafeMed-ohjelma ja MEDAMOS-ohjelma*
	17) Parannetaan energian toimitusvarmuutta	a) Energia-alaa, mukaa lukien uusiutuvia energialähteitä ja maakaasua, koskevan lainsäädännön lähentäminen Marokon energiastrategian täytäntöönpanemiseksi energian toimitusvarmuutta sekä alan kilpailukykyä ja nykyaikaistamista koskevien tavoitteiden pohjalta	Keskipitkä aikaväli Vuoteen 2020 tähtäävän suunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano	*Pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma*
		b) Energian liitäntäverkkojen vahvistaminen sekä energiamarkkinoiden yhdentyminen	Keskipitkä aikaväli Edullisten ehtojen soveltaminen marokkolaisten toimijoiden pääsyyn EU:n	

			energiamarkkinoille sekä edellytysten luominen energiamarkkinoiden yhdentymiselle	
		c) Asianmukaisten edellytysten luominen maakaasun käytön kehittämiseksi, mukaan lukien valvontaviranomaisen perustaminen	Keskipitkä aikaväli Maakaasun osuuden nostaminen 20 prosenttiin maan energiataseessa vuoteen 2020 mennessä	

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Infra-struktuurit		d) Uusiutuvien energialähteiden suuri- ja pienimittainen kehittäminen; vihreän sähkön vienti sekä energiatehokkuuden parantaminen	Keskipitkä aikaväli Metsävarojen suojelua ja kestävää hoitoa koskevan strategian tehostaminen Uusiutuvista energialähteistä saatavan sähkön osuuden nostaminen 42 prosenttiin sähköntuotannosta vuoteen 2020 mennessä Marokon aurinkoenergiasuunnitelmassa ja tuulienergiahankkeessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttaminen	
Ympäristö ja kestävä kehitys	18) Tehostetaan ympäristönsuojelua, vesivarojen hoitoa sekä ilmastonmuutoksen torjuntaa	a) Ympäristöä ja vesivaroja koskevien kansallisten strategioiden ja ohjelmien kehittäminen ja täytäntöönpano, mukaan lukien vihreää taloutta koskevan kansallisen strategian laatiminen	Keskipitkä aikaväli Asteittainen lähentyminen EU:n lainsäädäntöön	- *Ohjelma metsäpolitiikan tukemiseksi* - *Tuki vihreää taloutta koskevan kansallisen strategian täytäntöönpanolle sekä ilmastonmuutosstrategialle; pitkälle edistyneen maan asemaa koskeva ohjelma vesialalla* - *Tuki ympäristöä ja kestävää kehitystä koskevan kansallisen peruskirjan toteuttamiselle*
		b) Kansalaisyhteiskunnan ja alue- ja paikallisyhteisöjen laajempi osallistuminen ilmastotoimiin	Lyhyt aikaväli Koulutustoimet ympäristöjärjestöjen valmiuksien lujittamiseksi Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen strategisten ja suunnitteluasiakirjojen	

			valmisteluun Arvioinnin toteuttaminen yhteistyössä kansalaisjärjestöjen foorumin (GT-PEV) kanssa	

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Ympäristö ja kestävä kehitys		c) Jatkuva sitoutuminen ilmastonmuutoksen torjuntaan	Keskipitkä aikaväli Cancunin ja Durbanin sopimusten täytäntöönpano Kansallisen ilmastonmuutosstrategian sekä ilmaston lämpenemisen torjuntaa koskevien alueellisten suunnitelmien täytäntöönpano	
		d) Yritysten kestävän kehityksen edistäminen	Keskipitkä aikaväli Hallintoa ja järkeistämistä koskevien hyvien käytänteiden luominen	
Yleissivistävä koulutus, korkea-asteen koulutus ja ammatillinen koulutus	19) Parannetaan koulutusjärjestelmää sekä mukautetaan korkea-asteen ja ammatillista koulutusta työmarkkinoiden tarpeita vastaavaksi	a) Lukutaidottomuuden vähentämistä koskevan strategian täytäntöönpano	Lyhyt aikaväli	*Ohjelma koulutusstrategian täytäntöönpanon tukemiseksi; tuki lukutaidon edistämistä koskevan strategian täytäntöönpanolle (SPRING); INDH II; Erasmus Mundus, Tempus sekä uusi Yhteinen Erasmus -ohjelma, kummitoiminta ja tuki liikkuvuuden edistämiseen pitkälle edistyneen maan asemaa koskevan ohjelman puitteissa*
		b) Yleissivistävään ja korkea-asteen koulutukseen pääsyn ja koulutuksen laadun ja hallinnoinnin parantaminen	Keskipitkä aikaväli Korkeakoulujärjestelmän	

			uudistaminen sekä lainsäädännön lähentäminen Bolognan prosessin tavoitteisiin Opiskelijoiden ja yliopistojen henkilökunnan liikkuvuutta koskevien mahdollisuuksien parantaminen yliopistojen välisten kumppanuuksien avulla; laadunvarmistuksen lujittaminen (erityisesti perustamalla korkeakoulutuksen laadunvalvonnasta vastaava virasto)	

Ala	Tavoitteet	Marokon toimet	Aikataulu/indikaattorit	*EU:n tuki (*)*
Yleissivistävä koulutus, korkea-asteen koulutus ja ammatillinen koulutus		c) Korkea-asteen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen uudistaminen työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi	Keskipitkä aikaväli Työvoiman koulutustason parantaminen talouden kannalta keskeisillä, teollisuuden kehitystä koskevassa kansallisessa sopimuksessa mainituilla aloilla (ilmailu, autoteollisuus, elektroniikka, *offshoring*, elintarviketeollisuus, tekstiiliteollisuus) Opettajien ja opiskelupaikkojen määrän lisääminen sekä ammatillisen koulutuksen laadun parantaminen kyseisillä aloilla	*Ohjelma ammatillista koulutusta koskevan strategian tukemiseksi (SPRING)*

Tutkimus ja kehittäminen, tietoyhteis-kunta	20) Lujitetaan valmiuksia tietoyhteiskunnan sekä tutkimuksen ja innovoinnin aloilla	a) Marokon digitaalistrategian (2013) täytäntöönpano sekä synergian kehittäminen Marokon digitaalistrategian ja Euroopan digitaalistrategian ja tietoyhteiskuntaan liittyvien EU:n politiikkojen välillä	Lyhyt aikaväli	
		b) Marokkolaisten yliopistojen ja tutkimuskeskusten tutkimusvalmiuksien lujittaminen	Keskipitkä aikaväli Alakohtaisten kansallisten yhteyspisteiden verkon lujittaminen; sääntelyn lähentäminen tiedettä ja teknologiaa koskeviin eurooppalaisiin normeihin	

Lyhyt aikaväli = ennen vuoden 2014 loppua

Keskipitkä aikaväli = ennen vuoden 2017 loppua